

Diplomová práce

Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7

Studijní program:

N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2.
stupeň základních škol

Studijní obory:

Český jazyk a literatura
Dějepis

Autor práce:

Bc. Alena Galuščáková

Vedoucí práce:

Anna Habánová, M.A., Ph.D.
Katedra historie

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7

<i>Jméno a příjmení:</i>	Bc. Alena Galuščáková
<i>Osobní číslo:</i>	P21000964
<i>Studijní program:</i>	N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol
<i>Specializace:</i>	Český jazyk a literatura Dějepis
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra historie
<i>Akademický rok:</i>	2021/2022

Zásady pro vypracování:

Cílem diplomové práce je zmapovat Libereckou tvůrčí uměleckou Skupinu 7, která existovala v Liberci mezi lety 1959 a 1968. Pojednány budou zejména okolnosti jejího vzniku a následné aktivity, přiblížena bude role jednotlivých členů a jejich tvorba zejména v uvedeném časovém vymezení, to vše v kontextu s dobovou kulturně-politickou situací. Práce bude vypracována na základě analýzy, komparace a syntézy pramenů, zejména dobového tisku, a odborné literatury.

Nedílnou součástí zpracování tématu bude kapitola věnovaná didaktickému potenciálu zpracovávaného tématu v rámci výstupů RVP s hlavní cílovou skupinou devátých tříd základních škol. Cílem tohoto oddílu diplomové práce bude podpořit význam výtvarné kultury v rámci RVP a posílit aktivizační způsob výuky dějepisu. Součástí proto bude i vypracování didaktického listu jako podkladu pro výuku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce: tištěná/elektronická

Jazyk práce: čeština

Seznam odborné literatury:

Literatura:

BARTLOVÁ, Milena. *Dějiny českých dějin umění 1945-1969: dějiny umění slouží vědě o člověku*. V Praze: UMPRUM, 2020, 549 s. ISBN 978-80-88308-11-9.

BREGANTOVÁ, Polana, ŠVÁCHA, Rostislav a Marie PLATOVSKÁ, ed. *Dějiny českého výtvarného umění*. [VI, 1], 1958/2000. Praha: Academia, 2007, 526 s. ISBN 978-80-200-1487-X.

HUNTEROVÁ, Jana. *Studio výtvarné fotografie v Liberci*. Opava, 2010. Bakalářská práce. Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Institut tvůrčí fotografie. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus.

KLIMEŠOVÁ, Marie. *Roky ve dnech: české umění 1945-1957 : [v GHMP, Městské knihovně, ve dnech 28.5. až 19.9. 2010]*. Autor úvodu Miroslav PETŘÍČEK. V Řevnicích: Arbor vitae ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy, 2010, 423 s. ISBN 978-80-87164-35-8.

Liberecká tvůrčí skupina 7: katalog výstavy, Liberec, prosinec 1963. Liberec: Severočeské muzeum, 1963, [12] s., obr. příl.

LANGHAMER, Antonín. Sklářský výtvarník Ladislav Oliva osmdesátiletý. *Železnobrodský zpravodaj*. 2013, (7), 34-35.

LANGHAMER, Antonín. *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: Katalog [členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975*. Ústí nad Labem: Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců, [1976-1977?], [31] s., [13] s. obr. příl.

MORGANOVÁ, Pavlína, Terezie NEKVINDOVÁ a Dagmar SVATOŠOVÁ. *Výstava jako médium: české umění 1957-1999*. Praha: VVP AVU, 2020, 1035 s. ISBN 978-80-88366-13-3.

POHRIBNÝ, Arsen. *Skupina 7*. Liberec: Severočeské muzeum Liberec, 1962

Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60 let. Autor úvodu Adriana PRIMUSOVÁ, autor úvodu Marie KLIMEŠOVÁ. Praha: Art D – Grafický ateliér Černý, 2007, 141 s. ISBN 978-80-903876-1-4.

Vedoucí práce:

Anna Habánová, M.A., Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání práce:

23. září 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 15. července 2022

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 28. května 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Anně Habánové, M. A., Ph. D., vedoucí diplomové práce, za její lidský přístup, trpělivost a věnování velkého množství času. Dále děkuji všem, kteří přispěli svým časem či vzpomínkami. Jmenovitě Mgr. Oldřichovi Palatovi, PaedDr. Janu Luštinovi, Mgr. Sabině Prokschové a všem pracovnícím a pracovníkům Severočeského muzea v Liberci, Oblastní galerie v Liberci, Moravské galerie v Brně a Muzea umění v Olomouci. Na závěr bych chtěla poděkovat všem, bez jejichž přispění by tato práce nemohla nikdy vzniknout – Bc. Ondřejovi Dokulilovi, Heleně Ferstlové a mému partnerovi Danielu Doležalovi, který mi byl celou dobu velkou oporou.

Anotace

Diplomová práce se zabývá libereckou tvůrčí uměleckou Skupinou 7, která existovala v Liberci mezi lety 1959 a 1968, a využitím jejího didaktického potenciálu v rámci výstupů RVP se zaměřením na cílovou skupinu devátých tříd základních škol. Zaměřuje se na mezioborové propojení výtvarného umění s výukou dějepisu a dále českého jazyka. V teoretické části je popsán historický vývoj umění a existence liberecké Sedmy. Praktickou část tvoří vypracované didaktické pracovní listy, jejichž cílem je posílit aktivizační způsob výuky dějepisu a částečně i českého jazyka se zapojením výtvarné kultury.

Klíčová slova

Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7, socialistický realismus, komunistický režim, moderní umění, modernismus, didaktika, pracovní list

Annotation

The diploma thesis deals with the Liberec Creative Art Group 7, which existed in Liberec between 1959 and 1968, and the use of its didactic potential within the framework of RVP outcomes aimed at the target group of ninth graders of primary schools. It focuses on the interdisciplinary connection of visual arts with the teaching of History and the Czech language. In the theoretical part, the historical development of art and the existence of "Liberecká Sedma" are described. The practical part consists of elaborated didactic worksheets, the aim of which is to strengthen the activation method of teaching history and partially the Czech language with the involvement of art culture.

Keywords

The Liberec Creative Art Group 7, socialist realism, communist regime, modern art, modernism, didactics, worksheet

Obsah

Úvod.....	7
1 Rozbor literatury a pramenů.....	9
2 Historický vývoj v Československu.....	13
3 Kulturně-historický vývoj v Československu.....	18
3.1 Svaz československých výtvarných umělců v letech 1953 až 1958.....	19
3.2 Zakládání tvůrčích skupin.....	22
3.3 Vývoj tvůrčích skupin.....	26
3.4 Fungování Svazu v šedesátých letech a jeho krize.....	27
4 Kulturní život v Liberci.....	34
4.1 Výtvarné umění v Liberci v letech 1945 až 1968.....	35
5 Umělecká tvůrčí liberecká Skupina 7.....	42
5.1 Vznik Skupiny.....	46
5.2 Výstavy a činnost Sedmy.....	49
5.3 Zánik Skupiny.....	61
6 Členové Sedmy.....	63
6.1 Vladimír Komárek.....	63
6.2 Jiří Seifert.....	65
6.3 Vladimír Křečan.....	67
6.4 Ladislav Oliva.....	68
6.5 Vladimír Sobolevič.....	70
6.6 Josef Hýsek.....	71
6.7 Pavel Šulc.....	73
6.8 Otto Kočí.....	74
6.9 Čestmír Krátký.....	75
6.10 Jiří David.....	77

6.11 Miroslav Jágr.....	77
6.12 Jan Schmid.....	78
6.13 Milan Šelbický.....	78
6.14 Jaroslav Švihla.....	79
6.15 Jaroslava Sobolevičová.....	80
6.16 Miroslav Kudrna.....	80
6.17 František Sokol.....	80
6.18 Ludmila Křečanová.....	81
6.19 Oldřich Novotný.....	81
6.20 Karel Wunsch.....	82
7 Didaktické úlohy.....	83
Závěr.....	96
Seznam použitých pramenů a literatury.....	98
Seznam příloh.....	107
Přílohy.....	108

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Katalog z první výstavy v roce 1959

Obrázek č. 2 – Katalog ze čtvrté výstavy – stejný byl použit i pro výstavu v Děčíně

Obrázek č. 3 – Katalog z páté výstavy uskutečněné v Severočeském muzeu v Liberci

Obrázek č. 4 – Katalog ze šesté výstavy. Stejný byl použit pro výstavu v Olomouci

Seznam použitých zkratek a symbolů (abecedně tříděný)

ad.	a další
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČFVU	Český fond výtvarných umění
ČSR	Československá republika
KSČ	Komunistická strana Československa
např.	například
pozn.	poznámka
SČSVU	Svaz československých výtvarných umělců
SČVU	Svaz českých výtvarných umělců
tj.	to je
tzv.	takzvaný, takzvaně
ÚSČSVU	Ústřední svaz československých výtvarných umělců

Úvod

V roce 1959 se v Severočeském muzeu představila liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7. Přes její nesporný vliv na kulturní dění v Liberci neexistuje žádná studie, která by se jí zabývala. Cílem této diplomové práce je poskytnout přehledný popis okolností jejího vzniku a následných aktivit v kontextu s dobovou kulturně-politickou situací v Československu do roku 1968.

Práce je rozdělena do šesti stěžejních kapitol. První z nich obsahuje rozbor pramenů a literatury, ze kterých jsem čerpala. V další jsou popsány hlavní historické události let 1945–1968 v Československu, které měly vliv na kulturní dění. Třetí kapitola se zaměřuje na kulturně-historický vývoj Československa. Tato část rozdělená do čtyř podkapitol se zabývá kulturní situací a výrazným vlivem Svazu československých výtvarných umělců (dále jen Svaz) na vznik tzv. tvůrčích skupin. Právě Svaz byl dominantním orgánem, který udával směr a podobu oficiálního výtvarného umění. V šedesátých letech se stal jedním z reformních středisek, které podporovalo mimo jiné včlenění Charty OSN o lidských právech do ústavy Československa a bojovalo za zrovnoprávnění umělců s jinými obory. Čtvrtá kapitola přibližuje kulturní život v Liberci po druhé světové válce až do roku 1968, kdy dochází k zániku liberecké pobočky Svazu československých výtvarných umělců.

Kapitola „Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7“ rozvádí působení seskupení a pro přehlednost jsou zde uvedeny chronologicky seřazené dohledané výstavy, včetně vystavujících. Kapitola je dále rozdělena do podkapitol „Vznik Skupiny“, „Výstavy a činnost Sedmy“ a „Zánik Skupiny“. Podkapitola „Vznik Skupiny“ se věnuje kromě samotného vzniku také názvu Skupiny, který komplikoval zvláště dohledávání pramenů, jelikož v té době prokazatelně existovaly minimálně další čtyři skupiny se stejným či podobným názvem. Podkapitola „Výstavy a činnost Sedmy“ přibližuje aktivity umělců a pravidelnost vystavování, což patřilo k základní charakteristice Skupiny. Skupina 7 vystavovala každoročně v Severočeském muzeu v Liberci. Další dohledané výstavy se konaly v Děčíně, v Olomouci a v Brně. Hlavním zdrojem této části jsou rešerše dobového tisku, které se zaměřovaly na různorodost profesí tvůrčího uskupení a na „neexistující“ manifest. Skupina na to reagovala vydáním úvahy *Poměr ke skutečnosti*, již za něj označovala. Dále se však v písemném projevu neangažovala a svoji pozornost směřovala na tvorbu. Závěrečná podkapitola „Zánik Skupiny“ reaguje na poslední roky vystavování

a také na srpnovou okupaci vojsk Varšavské smlouvy. V této době došlo k uzavření liberecké pobočky Svazu československých výtvarných umělců, které zapříčinilo zánik Sedmy. V této době se také většina členů Skupiny nesouhlasně vyjádřila směrem k okupaci, což zapříčinilo nucené ukončení veřejného uměleckého života a v případě Jiřího Seiferta i odstěhování se z Liberce.

Následující kapitola se věnuje členům a hostům Skupiny. Každému umělci je věnována jedna podkapitola, která vychází z rešerší publikované literatury a dobových pramenů. V případě některých se podařilo dohledat jen malé množství informací, a to převážně z orálních zdrojů – z rozhovorů s pamětníky Oldřichem Palatou a v případě malíře Otty Kočího s Janem Luštincem. Primárně se tato část zaměřuje na roky 1958 až 1968 a působení v Sedmě, ale u některých umělců shrnuje i jejich další působení v závislosti na dohledaných materiálech.

Diplomová práce dále také obsahuje praktickou část, jež se skládá ze dvou didaktických úloh zaměřujících se na vznik tvůrčích skupin a na vývoj svobodného umění v Československu a ve Skupině 7. Didaktické listy tvoří dvě části, z nichž první je tzv. motivační a slouží k vysvětlení, druhá, aktivizační, obsahuje úlohy vhodné ke zpracování pro žáky devátých ročníků základních škol, případně v drobných úpravách pro studenty středních škol.

1 Rozbor literatury a pramenů

Existence liberecké tvůrčí umělecké Skupiny 7 nebyla nikdy komplexně zpracována. Dosavadní publikovaná přehledová literatura obsahuje pouze krátké texty zaměřené na její vznik a stručný vývoj. Nejucelenější z nich shrnuje obě témata na čtyřech stranách. Jedná se o předmluvu od Arseny Pohribného k výstavě v roce 1962 v publikaci *Skupina 7*¹, která obsahuje vznik a dosavadní vývoj Skupiny. Další důležitý zdroj informací se nachází v předmluvě od Františka Stehlíka k sedmé výstavě s názvem *Skupina 7*². Arsen Pohribný a František Stehlík patřili mezi hlavní historiky umění, kteří se specializovali na libereckou Sedmu. Kromě úvodů k výstavám se podíleli i na kritikách, jež byly uvedeny například ve *Výtvarné práci* či v *Průboji*. Drobné zmínky o Skupině lze dohledat v publikacích od Romana Karpaše. Brožura *Z historie výtvarných organizací na Liberecku*³ a *Kniha o Liberci*⁴ obsahuje poměrně bohatě zpracovanou tematiku kulturního dění v Liberci, do kterého patří také Skupina 7. O té se v kapitole věnované šedesátým letům objevuje jeden stručný odstavec, jenž popisuje existenci Skupiny a některé její členy. Daleko důkladněji popisuje okolnosti zániku liberecké pobočky SČSVU, se kterou se váže i konec uskupení. K doplnění informací o kulturním dění v Liberci posloužily vzpomínky Hany Seifertové, bývalé ředitelky Oblastní galerie v Liberci a manželky spoluzakladatele liberecké Sedmy, Jiřího Seiferta, v článku *Šedesátá léta viděná z tehdejší oblastní galerie*⁵.

Dále se nabízejí knihy zaměřené na určitou osobnost či sborníky – jde například o díla *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců*⁶ od Aleny Malé a Zbyňka Malého, *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*⁷, *Sochař Jiří Seifert*⁸, *Sklo Ladislava Olivy*⁹ či

¹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963.

² STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum a Svaz československých umělců 1964.

³ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994.

⁴ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Kniha o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3.

⁵ SEIFERTO VÁ, Hana: *Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie*, in: *Liberec: ročenka liberecké architektury*, roč. 4, 2008, s. 40–43, ISSN 1801-6227.

⁶ MALÝ, Zbyšek – MALÁ, Alena (edd.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998-. ISBN 80-86171-00-0.

⁷ LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6.

⁸ HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6.

⁹ OLIVA, Ladislav: *Sklo Ladislava Olivy*, Liberec, Roman Karpaš RK 2019, ISBN 978-80-87100-42-4.

Čestmír Krátký: *tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*¹⁰. Další informace o autorech lze dohledat v jednotlivých katalozích, které byly vydané k příležitostem skupinových či autorských výstav, jedná se například o katalog *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975*¹¹, *Vladimír Sobolevič: Výběr z grafické tvorby: Katalog výstavy*¹², *J. Hýsek*¹³, *Pavel Šulc: Obrazy z let 1956–1986*¹⁴ nebo *Milan Šelbický: Grafická tvorba 1964–1965*¹⁵.

Rovněž je třeba zmínit publikace, které mi svým zaměřením, skladbou a vizualizací pomohly zachytit podobu práce o tvůrčích skupinách. Jedná se o díla *Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60. let*¹⁶ zaměřující se nejen na vznik první tvůrčí umělecké skupiny v Československu, ale také na kulturní vývoj v oblasti vnímání moderního umění na přelomu padesátých a šedesátých let, *Studio výtvarné fotografie v Liberci*¹⁷, *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*¹⁸, sledující zběžně dění hlavních kulturních institucí v Liberci, a *Historie liberecké Oblastní galerie do roku 1989*¹⁹. Tomuto období v Liberci a jeho zasazení umělecké situace do politických dějin Československa se zatím nikdo nevěnoval. Andresová byla první, která toto ve své práci řešila, a částečně také Jirutka. Důležitou oporou této práce je bezesporu také publikace *Svaz výtvarných umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*²⁰ od Aleny Binarové, jež vysvětluje politické působení Svazu na kulturní prostředí v Československu v letech 1956 až 1972.

¹⁰ KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2.

¹¹ *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy]*, Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočeš. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců [1976–1977].

¹² *Vladimír Sobolevič: Výběr z grafické tvorby: [katalog výstavy]*, Liberec, 13. září – 28. října 1979, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1979.

¹³ *J. Hýsek: [katalog výstavy]*, autor úvodu POHRIBNÝ, Arsen, Liberec, Oblastní galerie [1961].

¹⁴ *Pavel Šulc: Obrazy z let 1956–1986: [katalog výstavy]*, Liberec, 15. května – 29. června 1986, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1986.

¹⁵ *Milan Šelbický: Grafická tvorba 1964–1965: [katalog výstavy]*, Hradec Králové, říjen 1965, autor textu BALEKA, Jan, Hradec Králové, Krajská galerie 1965.

¹⁶ *Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60. let: [katalog výstavy]*, autor úvodu KLIMEŠOVÁ, Marie – PRIMUSOVÁ, Adriana, Praha, Art D – Grafický ateliér Černý 2007, ISBN 978-80-903876-1-4.

¹⁷ HUNTEROVÁ, Jana: *Studio výtvarné fotografie v Liberci*, Opava 2010. Bakalářská práce. Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Institut tvůrčí fotografie.

¹⁸ ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd.

¹⁹ JIRUTKA, Tomáš: *Historie liberecké Oblastní galerie do roku 1989*, Liberec 2018. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra historie.

²⁰ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarných umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*. Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.

Pro správné porozumění dějinám výtvarného umění mi posloužily informace v kapitolách od Terezy Petiškové, Daniely Kramerové a Vojtěcha Lahody v rozsáhlých publikacích *Dějiny českého výtvarného umění, sv. V. (1939/1958)*²¹ a *Dějiny českého výtvarného umění, sv. VI./1 (1958/2000)*²². Na dané téma se zároveň váže problematika vystavování moderního umění v Československu, která je důkladně zachycena v knihách *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*²³ a *České moderní umění 1900–1960: Sbírková moderního umění*²⁴. O doplnění základních historických údajů se postaraly publikace *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*²⁵ a *Československo v období socialismu: 1945–1989*²⁶.

Většina informací se nachází v dobovém tisku a archivních materiálech. Periodika a deníky se nachází v online databázích knihoven UMPRUM, Národní knihovny v Praze, v Krajské knihovně v Liberci a v Knihovně Ústeckého kraje. Díky zdigitalizovaným tiskovinám lze s větším úspěchem dohledat velkou část zpráv o Skupině, jejich výstavách a členech. Rešerše v digitálních periodikách umožňují maximálně vyčerpat novinové články. Vzhledem k množství vydaných ročníků a čísel je možné, že mohlo dojít k pochybení z mé strany a nedohledala jsem vše. Jsem si vědoma, že se jedná o tištěná periodika, ale pokud není uvedeno jinak, přizpůsobila jsem tomu citační úzus. Přidanou hodnotou tohoto postupu je bezprostřednost získání nejruznějších novinových článků, které pochází z *Výtvarné práce*, časopisu *Vpřed*, *Umění* či z *Průboje* a dalších regionálních titulů. Kromě recenzí a kritik k jednotlivým výstavám se zde nachází i různá prohlášení liberecké pobočky SČSVU, která práci dodávají další přesnější podobu okolností zániku pobočky, liberecké Sedmy a příchodu normalizace do Liberce.

Kromě tisku pochází další část údajů z archivních materiálů, které se z velké části nachází v neuspořádaných fondech. Část plakátů a pozvánek k výstavám byla nalezena v Archivu Severočeského muzea²⁷. Při jeho objevení a následném studiu jsem došla k poznatku, že nelze s jistotou určit množství uspořádaných výstav liberecké Sedmy. Důvodem je, že

²¹ BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3.

²² BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI./1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X.

²³ MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar: *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*, Praha, VVP AVU 2020, ISBN 978-80-88366-13-3.

²⁴ BYDŽOVSKÁ, Lenka – LAHODA, Vojtěch – SLEJŠKA, Michal – SRP, Karel (edd.): *České moderní umění 1900–1960: [katalog stálé expozice]*, Praha, Národní galerie 1995, ISBN 80-7035-095-4.

²⁵ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3.

²⁶ RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5.

²⁷ Archiv Severočeského muzea v Liberci. Nezpracovaný fond.

každou výstavu zaštiťoval Svaz československých výtvarných umělců. Není tedy zcela jasné, která výstava vznikla „pouze“ pod záštitou Svazu a která pod jeho „přímým“ vedením. Další fondy se nachází v Knihovně uměleckoprůmyslového muzea, kde je k nalezení katalog z výstavy v Děčíně a informační „cedulky“ s termíny dat konání tří výstav. Další materiály se vyskytují v Archivu Moravské galerie v Brně²⁸ a v Muzeu umění v Olomouci²⁹, kde byla nalezena i fotodokumentace výstavy konané v listopadu 1965.

Vzhledem k malému množství informačních skládanek složených z plakátů, pozvánek, kritik a katalogů bylo zapotřebí využít také orální prameny. Z žijících členů a hostů Skupiny se mi nepodařilo nikoho oslovit. Z druhé generace se podařilo získat významného pamětníka Oldřicha Palatu³⁰, dlouholetého zaměstnance Severočeského muzea v Liberci, který doplnil část chybějících informací. Rovněž je také potřeba zmínit Jana Luštince³¹, bývalého ředitele Krkonošského muzea v Jilemnici, který ochotně doplnil informace k malíři Ottovi Kočímu.

²⁸ Archiv Moravské galerie v Brně.

²⁹ Muzeum umění Olomouc, archiv.

³⁰ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023, osobně dne 1. 2. 2024).

³¹ Rozhovor Aleny Galuščákové s Janem Luštinem (dne 7. 2. 2024 a 14. 2. 2024).

2 Historický vývoj v Československu

Po druhé světové válce nastalo v Československu období tzv. třetí republiky, které trvalo až do roku 1948. Nový režim, označován též jako „lidová demokracie“, se snažil navázat na demokracii první republiky s menšími úpravami drobných nedostatků primárně v politické sféře, viz tzv. vázané mandáty.³² Stále byla zachována svoboda slova a tisku, ačkoliv v porovnání s první republikou v omezenější podobě. Komunistická strana již ovládala policii. Justiční aparát zůstal prakticky nedotčen, na rozdíl od lidových republik, kde již probíhaly první vykonstruované procesy.³³ Oproti jiným zemím osvobozeným Rudou armádou vykazovalo Československo velké sympatie vůči Sovětskému svazu. A to v takové míře, že bylo Československo de facto od roku 1945 závislé mimo jiné i na zahraniční politice SSSR.³⁴ V roce 1947 bylo zřejmé, že se Národní fronta dostala do hluboké krize, které komunisté – poučení z roku 1920 – obratně využili a vlivem nátlaku na prezidenta Beneše a na další nekomunistické politiky došlo 25. února 1948 ke státnímu převratu.³⁵

Po tzv. Vítězném únoru v roce 1948, kdy se k moci dostala komunistická strana, byly vytvořeny nové mechanismy diktatury aparátu KSČ, které značně napodobovaly praktiky z období existence Protektorátu Čechy a Morava. S jistou formou obměn fungovaly až do roku 1989 a podílely se na hospodářském, sociálním a kulturním vývoji na území Československa.³⁶ Komunistický režim se pokoušel o zavádění sovětského modelu, včetně vypořádávání se se skutečnými či domnělými odpůrci režimu. Nově vzniklý režim považoval veškerou existující inteligenci za tzv. buržoazní, a tudíž nespolehlivou. Vzniklé mezery v podobě prázdných míst převážně ve státní správě zaplňoval režim narychlo vystudovanou „dělnickou“ inteligencí, pro kterou byly zpřístupněny nově zřizované maturitní kurzy a zkrácené kurzy univerzitní.³⁷

³² RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5, s. 35.

³³ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 499.

³⁴ RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5, s. 43.

³⁵ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 512–515.

³⁶ Tamtéž, s. 520–521.

³⁷ Tamtéž, s. 525.

Sociální opatření byla v neposlední řadě provázána s kulturní politikou režimu, která vycházela z marxismu-leninismu. V padesátých letech vzrostl počet kulturních a vzdělávacích zařízení jako například: kina, divadla, kulturní domy, nové školní budovy atd. O kulturním vzestupu obyvatelstva se však hovořit nedalo. Kultura byla pevně spjata s marxisticko-leninskými dogmaty, a tudíž jen komunistická strana rozhodovala o tom, co je dovolené, či ne.³⁸ Události týkající se období po rok 1950 však nejsou předmětem zpracování diplomové práce a byly již opakovaně zpracovávány historiky a historičkami. Tyto odstavce slouží k nastínění situací popsaných níže.

Různé formy represí probíhaly až do roku 1960, avšak v letech 1948 až 1953, v tzv. zakladatelském období komunismu, bylo popraveno přibližně 90 % obětí komunistického režimu. Velkou roli v tom sehrál prezident Klement Gottwald, okolo kterého se začal vytvářet kult „dělnického prezidenta“. Pravdou bylo, že za tím stál strach ze Stalina a sílicího moskevského nátlaku na KSČ. V březnu 1953 zemřel v Moskvě J. V. Stalin a v té době již velmi těžce nemocný Gottwald i přes varování lékařů odjel do SSSR na pohřeb. Dne 14. března 1953 zemřel v pouhých padesáti sedmi letech přezdívaný „moudrý vůdce československého lidu“.³⁹ Nastalo „období tání“, které patřilo mezi jedno z nejrozporuplnějších období v Československu. Na jedné straně postupně ustával kult osobnosti, ale na straně druhé stále doznívala vlna vykonstruovaných politických procesů. Po vzoru SSSR bylo i v ČSR zřízeno tzv. kolektivní vedení strany a prezidentem byl zvolen Antonín Zápotocký. V květnu 1954 se konaly první volby do Národních výborů.⁴⁰ Ačkoliv svoji kandidátku Národní fronty odevzdalo 93,6 % voličů, volby jasně ukázaly, že se ve společnosti stále vyskytovaly opoziční nálady.⁴¹

Tzv. období tání v Československu, na jehož počátku stál „tajný“ projev Nikity Sergejeviče Chruščova, skončilo údajně v roce 1956.⁴² Chruščovův přísně tajný projev odsuzoval činy Stalina a prohlásil většinu obětí vykonstruovaných procesů za nevinné.⁴³ Právě odsouzení Stalina „kultu osobnosti“ způsobilo otevření prostoru pro určitou diskuzi. Na Slovensku se objevilo volání po zavedení skutečné autonomie a zvýšení

³⁸ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 526.

³⁹ Tamtéž, s. 538–539.

⁴⁰ RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5, s. 135–137.

⁴¹ Tamtéž, s. 138–139.

⁴² RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 542.

⁴³ RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5, s. 144.

pravomocí slovenských orgánů. Avšak daleko větší problém vidělo politické byro ve II. sjezdu československých spisovatelů, na kterém mnoho spisovatelů a básníků vystoupilo s kritikou předchozího období – tzv. zakladatelského. Na sjezdu⁴⁴ rovněž zazněly požadavky na svobodu tvorby – tedy možnost tvorby bez kontroly komunistické cenzury a ideologického diktátu.⁴⁵

Kritika předchozího období a kultu osobnosti trvala i na dalším zasedání ÚV KSČ v květnu 1956. Nakonec se vše dostalo na veřejnost a hrozila stejná situace jako v Polsku a v Maďarsku, kde došlo k povstání a k jeho následnému masovému potlačení. V roce 1955 sestavilo politické byro tzv. Barákovu rehabilitační komisi, která měla za úkol vyšetřit nezákonné jednání páchané na obětech vykonstruovaných procesů. Tato komise však neměla žádný zájem na skutečném šetření, zvláště v případě procesu s Rudolfem Slánským a s jeho společníky. V dalším roce byl zvolen Antonín Novotný prezidentem Československa. Novotný pokračoval ve šlépějích Klementa Gottwalda, ačkoliv v represích postupoval selektivněji – tzn., že místo masových procesů upřednostňoval úderné s konkrétními lidmi. Po určitém uvolnění v roce 1956 přišlo opět zpřísnění cenzury a pokračovaly další čistky ve státní správě.⁴⁶

Dne 11. června 1960 došlo k uvedení nové ústavy, která v oficiálním směru měla poukazovat na vybudování socialismu v Československu. Pravda byla taková, že se v té předchozí ústavě vyskytovala práva, která stát nedodržoval, např. svoboda tisku, slova či shromažďování.⁴⁷ V sociální sféře v šedesátých letech došlo k velkým změnám. Vznikla nová elita střední třídy, jež se skládala z lidí pocházejících z dělnické a rolnické vrstvy, kterým se dostalo vzdělání, a částečně z lidí z „buržoazních“ elit, kterým se povedlo vrátit na původní místa. Tzv. dělnická inteligence, na kterou komunistický režim spoléhal, si však díky vzdělání začala uvědomovat stagnující ekonomiku státu a dokázala ji částečně porovnat s rozvojem kapitalistické západní Evropy. Oporou KSČ se stali družstevní rolníci, kteří díky vysokým výkupním cenám dosáhli na venkově vysoké životní úroveň.⁴⁸

⁴⁴ Během tohoto sjezdu byl otevřeně rehabilitován básník František Halas, který byl trnem v oku oficiálnímu komunistickému ideologovi – Ladislavu Štollovi.

⁴⁵ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 542.

⁴⁶ Tamtéž, s. 543–545.

⁴⁷ Tamtéž, s. 546.

⁴⁸ V této době docházelo na venkově k velké výstavbě rodinných domů, nákupů automobilů a jiného spotřebního zboží.

V šedesátých letech se však Československo postupně začalo otevírat světu. I přes stále existující železnou oponu na hranicích s Rakouskem a SNR nebyly dráty nabity elektrickým proudem a oblast okolo byla odminována. Od roku 1963 bylo československým občanům usnadněno cestování do zahraničí. Rozšířila se mezinárodní výměna mezi vědeckými a uměleckými institucemi, školami atd. Generace mladých lidí, která neměla zkušenosti s první republikou, se nyní setkala s realitou životního stylu v kapitalismu, jež komunistická propaganda očeřovala. Stýkání s okolním světem mělo velký dopad na životní styl mladých, jejich postoje a názory.⁴⁹

Stále rostoucí opozice proti prezidentu Novotnému vyvrcholila v červnu 1967 na IV. sjezdu československých spisovatelů. Zde se čeští spisovatelé a publicisté jako například Milan Kundera, Ludvík Vaculík či Pavel Kohout otevřeně ohradili vůči diktatuře Antonína Novotného a požadovali svobodu slova, tvorby a zrušení ideologického monopolu komunistické strany. Antonín Novotný, zasažen vlastním skandálem během návštěvy Slovenska a pravdivým nařčením z kumulace funkcí, byl v lednu 1968 ve funkci prvního tajemníka nahrazen Alexandrem Dubčekem a v březnu abdikoval na post prezidenta⁵⁰. V dubnu 1968 schválil ÚV KSČ tzv. akční program, který obsahoval mnoho demokratických změn. Jednou z nich byla rehabilitace osob postižených v padesátých letech a poskytnutí záruk, které by v budoucnu zamezily opakování procesů. V květnu a v červnu se začal demokratický proces vymykat z rukou vedení KSČ. Došlo k aktivizaci nekomunistických politických stran, římskokatolické i řeckokatolické církve. Vznikla velká řada organizací, například KAN či K 231. V komunistické straně došlo k rozpadu na reformně orientovanou členskou základnu a na konzervativní politiky. Velkým bodem zlomu se stal manifest od Ludvíka Vaculíka *Dva tisíce slov*, který předsednictvo KSČ odsoudilo a vyzývalo své členy k jeho odsouzení. Posun členské základny KSČ směrem k radikálnějšímu reformismu byl k nezastavení. Drobnohled Sovětského svazu nad reformním hnutím v Československu byl vyhodnocen jako znepokojivý, a proto v srpnu 1968 došlo k vypuknutí „operace Dunaj“. V ranních hodinách 21. srpna 1968 obsadila vojska Varšavské smlouvy území Československa. První tajemník ÚV KSČ Dubček, předseda vlády Černín a předseda národní fronty Kriegl byli zatčeni a letecky dopraveni na Zakarpatskou Ukrajinu. Vyslaná československá delegace byla donucena podepsat zvláštní protokol, kterým se československá strana zavázala k opětovnému zavedení kontroly nad

⁴⁹ RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 550–551.

⁵⁰ Jeho nástupcem byl zvolen armádní generál Ludvík Svoboda.

sdělovacími prostředky, rozpuštění všech protisocialistických organizací, anulování vysočanského sjezdu, a hlavně legalizování „dočasného“ pobytu sovětských vojsk na území Československa. Ačkoliv byl moskevský protokol z právního hlediska neplatný⁵¹, dokazoval, jakou míru svobody československá delegace měla.⁵²

⁵¹ Podepsali jej všichni kromě Františka Kriegla, kterého chtěl Brežněv dále věznit. Po dlouhých prosbách Ludvíka Svobody byl propuštěn.

⁵² RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3, s. 562–565.

3 Kulturně-historický vývoj v Československu

Poválečné roky výtvarného umění a kultury nejsou předmětem této práce. Za stěžejní milník lze považovat rok 1948, kdy se kulturní politika odrážela od politického vývoje republiky. Po Vítězném únoru zůstali na oficiální scéně jen ti, kteří se drželi oficiálních ideologických požadavků, podřídili se politickému tlaku nebo byli ochotni se částečně blížít stanovenému vzoru. Silný tlak na tzv. sovětizaci české kultury se projevoval dvěma směry. První, radikálně stalinistický, prosazoval mechanické převzetí sovětského vzoru. Druhý, který byl liberálnější, naopak zastával národní verzi socialistického realismu a zahrnoval řadu realistických projevů s nejrůznějšími východisky.⁵³

Na zasedání IX. sjezdu KSČ v roce 1949 prohlásil ministr informací Václav Kopecký texty a projevy Andreje Alexandroviče Ždanova za závazné pro české umění. Interpret Stalinových myšlenek o umění tvrdil, že Stalin vyvodil tvůrčí metodu socialistického realismu z výtvarného umění sovětských tvůrců. Ždanovovy zásady socialisticko-realistické tvůrčí metody mechanicky opakovali autoři časopisů *Výtvarné umění*, *Tvorba* či *Výtvarnický věstník*.⁵⁴ Příkladem je článek⁵⁵ v *Umění* od Jaromíra Neumanna: *[...] V tomto duchu byla ražena stalinská definice socialistického realismu, jak ji vyložil na I. všesvazovém sjezdu spisovatelů v roce 1934 A. D. Ždanov, když zdůraznil, že v socialistickém díle, zobrazujícím skutečnost v revolučním vývoji, má se pojit pravdivost a historická konkrétnost uměleckého zobrazení s úkolem ideového přetvoření a výchovy pracujících v duchu socialismu.*⁵⁶ Pro radikálně stalinsky orientované výtvarné umělce bylo velice náročné z nic neříkajících popisů vytvářet ideologicky správnou tvorbu. Autoři, obávající se cenzury, hledali útěchu v reálných vizuálních vzorech sovětské oficiální tvorby. Přestože se představitelé oficiálního tvůrčího proudu neustále dožadovali přesnějšího vymezení pojmu a metod, byli pravidelně ujišťováni o naprosté svobodě tvorby a požadavku zobrazování pravdy. Ideologicky správné ztvárnění modelu se podařilo napodobit mnohým mladým umělcům, např. Aleně Čermákové, Jiřímu Horníkovi či Karlu Skálovi, ale i starším, jako byli Jan Čumpelík nebo Vojtěch Tittelbach, a také

⁵³ PETIŠKOVÁ, Tereza: Oficiální umění padesátých let, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 342.

⁵⁴ Tamtéž, s. 342.

⁵⁵ Článek nebyl pro účely diplomové práce nijak upraven, iniciály A. A. Ždanova jsou uvedeny v tomto znění Jaromírem Neumannem.

⁵⁶ NEUMANN, Jaromír: Za Stalinem a Gottwaldem, in: *Umění*, časopis Ústavu dějin umění Akademie věd, roč. 1, 1953, č. 1, s. 1–6, ISSN 0049-5123.

tvůrcům okolo Armádního výtvarného studia či aktivním funkcionářům Svazu československých výtvarných umělců.⁵⁷

V čele liberálnější a nacionálně orientované české scény stál ministr školství a kultury, historik Zdeněk Nejedlý. Umělci, již se zabývali zobrazivou malbou už před válkou, poskytli prostor pro plnění Ždanovových zásad. Nejedlého pojetí socialistického realismu navazovalo na vlnu českého poválečného umění, avšak nadále dodržovalo zásady kulturních a estetických hodnot. Mezi umělce, kteří pocházeli z řad moderně či avantgardně tvořících, patří například Karel Pokorný, Otakar Švec či Jan Lauda. Přiřadit k nim můžeme některé ze členů Umělecké besedy jako Václava Rabase nebo Vojtěcha Sedláčka. K umění oficiálního proudu se po svém hlásili i bývalí členové skupiny Sedm v říjnu či Skupiny 42, například Jan Smetana nebo Karel Souček. Část autorů, která udržovala v umění předválečnou úroveň, se dostala do popředí po roce 1952. V té době se Miroslav Lamač stal součástí vedení uměleckého čtrnáctideníku *Výtvarná práce*. Liberální a radikální stalinistický směr se odlišovaly mimo názorových rozdílů také pojetím výtvarného díla. Radikálně stalinistický směr pohlížel na umění jako na užitý prostředek propagace nového společenského řádu a výchovy lidových mas, kdežto ten liberálnější vnímal tvorbu jako určitý artefakt založený na estetických hodnotách.⁵⁸

3.1 Svaz československých výtvarných umělců v letech 1953 až 1958

Jeden z hlavních úkolů, jenž by splňoval masivní příklon českého výtvarného umění k sovětskému vzoru, si stanovil akční výbor Národní fronty v čele s Antonínem Zápotockým; splnil ho založením Svazu československých výtvarných umělců (dále jen SČSVU) v prosinci 1953 na zasedání ÚV KSČ.⁵⁹ SČSVU, který byl považován za výběrový svaz výtvarníků „očistěný od neuměleckých živlů“, měl vzniknout po likvidaci dosavadního Ústředního svazu československých výtvarných umělců.⁶⁰ Přípravami vzniku SČSVU byl pověřen přípravný výbor SČSVU, jemuž předsedal malíř a karikaturista

⁵⁷ PETIŠKOVÁ, Tereza: Oficiální umění padesátých let, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 342–343.

⁵⁸ Tamtéž, s. 343–344.

⁵⁹ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 18.

⁶⁰ Podrobněji je tato problematika popsána v publikaci: BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 18.

Antonín Pelc. Mezi další členy výboru patřil také Pelcův dlouholetý přítel Adolf Hoffmeister, který se stal předsedou SČSVU v roce 1964.⁶¹

Vznik a budování Svazu podporovala řada avantgardních a moderních umělců a teoretiků, například Jindřich Chaloupecký a Jiří Kotalík.⁶² Umělci se mohli sdružovat pouze podle místa bydliště v tzv. Střediscích Svazu československých výtvarných umělců. Ta prováděla výběr z organizovaných autorů, vyzývala je a případně navrhovala k účasti v soutěžích, na výstavách či úkolových akcích. Umělec musel předložit svůj tematický plán práce, který se hodnotil v kolektivní diskuzi. Při kladném posouzení získal pracovní stipendium či zálohu. Kvůli poměrně jednoduše napodobitelným vzorům oficiální sovětské tvorby získala uplatnění řada průměrných, nekreativních umělců.⁶³

Oficiální výtvarná tvorba v letech 1948 až 1958 podléhala proměnám politické situace. Toto období, charakteristické budováním nových organizačních struktur, upevňováním centrální moci, tzv. čištěním kulturních institucí a škol od režimem nepohodlných osob a velkorysého a zároveň i chaotického budování oficiální socialistické podoby umění, vedl Svaz československých výtvarných umělců v čele s Karlem Pokorným. Svaz se podílel na organizování kulturních brigád a programu „Kultura výroby“, během kterého umělci cestovali mezi obcemi a městy za účelem tzv. umělecké osvěty a tvorby krajských spolků výtvarníků.

V letech 1950 až 1952 přišla nejtvrďší stalinizace české kultury. K prosazování tvrdé militantní a schematické linie ve výtvarném umění došlo během první a druhé celostátní konference SČSVU. V roce 1950 byl přijat tzv. akční plán práce, ve kterém se stal Svaz oficiálně jedinou uměleckou organizací. Očistil se od tzv. nekvalitních umělců, převzal členy zrušených uměleckých spolků v Praze, *které v té době existovaly jako přidružené (a tudíž neautonomní) součásti oblastních středisek svazu,*⁶⁴ a nově jej zřizoval volený ústřední výbor.⁶⁵ Na konci března 1950 se konala první celostátní konference delegátů

⁶¹ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 18.

⁶² Tamtéž, s. 360.

⁶³ PETIŠKOVÁ, Tereza: *Oficiální umění padesátých let*, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 344–346.

⁶⁴ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 29.

⁶⁵ LAHODA, Vojtěch: *Plíživý modernismus a socialistické umění 1948–1958*, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*,

československých výtvarných umělců, na níž vystoupil ústřední tajemník Svazu Václav Jícha. Ten se domníval, že po skončení konference budou provedeny kroky k následování marxleninské ideologie a přesvědčování o platnosti socialistického realismu v umění. Konference stanovila ve třech bodech cíle akčního plánu, z nichž první hovořil o prosazování socialistického realismu, druhý o potírání formalismu a naturalismu a třetí o orientování se na výchovu mládeže, pionýrského hnutí a kulturní patronáty, a vyhlásila záměr pořádat tzv. úkolové akce.⁶⁶ Na dalším zasedání Ústředního výboru SČSVU v Bratislavě došlo ke konkretizaci cílů akčního plánu a zhodnocení plnění úkolových akcí. Pro umělce byla nově organizována školení týkající se lepšího zprostředkování sovětského umění a kurzy kreslení ke zlepšení naturalistické kresby. Bylo zapotřebí převést veškeré spolky na střediska. Součástí nakladatelství Orbis se stala redakce časopisu *Výtvarná umění*, která se převážně orientovala na propagaci sovětského pojetí socialistického realismu a určování tzv. kulturně-ideologické linie.⁶⁷

Mezi lety 1952 až 1956 docházelo k částečnému uvolňování politického tlaku na ideologizaci československého umění. Důvodem odstoupení radikálního stalinského křídla v čele s Gustavem Barešem z kulturní politiky Československa byl vykonstruovaný proces s Rudolfem Slánským. Ve dnech 27. až 29. října 1951 se konala II. celostátní konference SČSVU, která připravila volby nového ústředního výboru, tajemníka a předsedy. Změna směru programového československého oficiálního výtvarného umění se zaměřovala na propojení české národní a klasické kultury. Práce Svazu se soustředila na tři odvětví – organizační, ideové a propagační. Program činnosti výběrového Svazu pokračoval likvidací výtvarných spolků, rozvíjel a podporoval práci výtvarných teoretiků. K dalším významným mezníkům patřilo úmrtí Stalina a Gottwalda v březnu roku 1953. Na konci tohoto roku zazněla kritika ministra informací Václava Kopeckého na *příliš asketické a dogmatické pojetí socialistického realismu*.⁶⁸ Kopecký rovněž uvedl, že každý umělec se vyjadřuje individuálně a údajně také *nikdo nemá patent na socialistický realismus, neboť socialistický realismus je tvůrčí metoda*.⁶⁹ Změnil se i ráz diskuzí v časopisu *Výtvarná*

Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 361.

⁶⁶ PETIŠKOVÁ, Tereza: Oficiální umění padesátých let, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 361.

⁶⁷ Tamtéž, s. 362

⁶⁸ PETIŠKOVÁ, Tereza: Oficiální umění padesátých let, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 365–367.

⁶⁹ PETIŠKOVÁ, Tereza: Oficiální umění padesátých let, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 365–367.

práce, jenž se nyní zaměřoval na vztahy obsahu a formy, typičnosti v umění, přehodnocení významu impresionismu a dalších.⁷⁰

Pro umělce, kteří nesplňovali podmínky pro členství SČSVU, byl v roce 1954 zřízen Fond výtvarného umění pod záštitou nového autorského zákona. V roce 1955 ve *Výtvarné práci* zazněl v článku *Hlas mladých* požadavek na možnost vytváření tvůrčích skupin. Jejich vznik byl iniciován mladou poválečnou uměleckou generací narozenou v letech 1920 až 1935, která v nich viděla možnost tvůrčí svobody.⁷¹ Ve dnech 21. až 22. ledna 1956 se konala III. celostátní konference SČSVU. Jednání pod vedením Antonína Pelce kladlo důraz na tvůrčí a umělecké otázky a mimo jiné i na svobodu projevu. Práce SČSVU by se měla zaměřovat na podporu mladých umělců a na vytvoření vhodných podmínek pro vznik tvůrčích skupin.⁷² Požadavek zakládat tvůrčí skupiny se dostal do jednání přípravného výboru SČSVU a s jeho přispěním bylo právo na jejich zakládání včleněno do znění nových stanov, kterými disponovalo pouze Československo, v žádných jiných zemích Východního bloku o tom není zmínka.⁷³ Ustanovení SČSVU v říjnu 1956 legalizovalo možnost vzniku tvůrčích skupin a stanovovalo, že *tvůrčí skupiny mohou zakládat výhradně příslušníci svazu, kteří jejich prostřednictvím získají skupinové pravomoci: pořádání kolektivních výstav, diskuzí, vydávání společných tiskových prohlášení aj., a to z prostředků svazu.*⁷⁴

3.2 Zakládání tvůrčích skupin

Přelom padesátých a šedesátých let představoval významný mezník; ve výtvarném umění se uzavíral oficiální proud socialistického realismu a zároveň byly položeny základy pro aktuální podobu umění.⁷⁵ V první řadě se po roce 1956 podařilo reorganizovat Ústřední svaz československých výtvarných umělců. Dosazené předsednictvo v čele s Bohumírem Dvorským umožnilo zakládat tvůrčí skupiny, o jejichž fungování mohl zažádat pouze člen

⁷⁰ Tamtéž, s. 365–367.

⁷¹ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 30.

⁷² PETIŠKOVÁ, Tereza: *Oficiální umění padesátých let*, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3, s. 367–368.

⁷³ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 30.

⁷⁴ Tamtéž, s. 30–31.

⁷⁵ BYDŽOVSKÁ, Lenka – LAHODA, Vojtěch – SLEJŠKA, Michal – SRP, Karel (edd.): *České moderní umění 1900–1960: [katalog stálé expozice]*, Praha, Národní galerie 1995, ISBN 80-7035-095-4, s. 292.

Svazu, který byl v roli tzv. ideového garanta.⁷⁶ Ve stanovách SČSVU byly tvůrčí skupiny definovány jako tzv. *ideová sdružení, která vznikala na půdě svazu a byla jeho součástí*.⁷⁷ Jednotlivá sdružení měla povinnost formulovat svůj ideový program, ale často se tomu snažila vyhnout⁷⁸, nutno dodat, že stejně neexistoval žádný navrhovaný schvalovací proces.⁷⁹ Dále si zvala jako své hosty Svazem neorganizované umělce. Vedení Svazu na tuto situaci nemohlo nijak reagovat, protože stanovy nebyly přesně definovány. Nikdo nemohl napadnout ani zrušit založení jednotlivých tvůrčích skupin.⁸⁰ Nové vedení Svazu si uvědomovalo stagnující umělecký život v Československu, jehož otěže byly v rukou strukturovaných kolektivních přehlídek.⁸¹ V hlavním referátu ustavující konference z roku 1956 byl přínos tvůrčích skupin definován slovy: *Vnést do našeho výtvarného umění plodné ovzduší, umožňovat diskuzi, vzájemnou výměnu názorů i uplatňování rozmanitých tvůrčích stylových hledisek*.⁸² Tvůrčí skupiny se měly svou činností zodpovídat lidu. Tuto roli chápaly jako možnost autonomního vystupování, což SČSVU musel hned zpočátku zastavit. Binarová ve své práci uvedla příkladem výtvarníka Jana Kotíka, který požadoval pro svou tvůrčí skupinu možnost vystavovat v prostorách Jízdárny Pražského hradu, a malíře Jana Rambouska, jenž požádal o podporu při realizaci zahraniční výstavy. Ani jeden z umělců nebyl vyslyšen. Volné právní ukotvení tvůrčích uskupení ve Svazu bylo všemožně „bržděno“ samotným vedením ve snaze o realizaci samostatných výstav. Důvodem patrně bylo, že se některé skupiny odvracely od zásad socialistického umění. Dále mnohým členům vadilo, že je charakter jejich spolkových činností neorganizovaný a převážně založený na osobních kontaktech a společných zájmech.⁸³

Nadále trvala povinnost tvůrčích skupin dopisní formou oznámit vedení Svazu svá ustanovení a ideový charakter. Svaz si tím sliboval zachování určité formy kontroly

⁷⁶ MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar: *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*, Praha, VVP AVU 2020, ISBN 978-80-88366-13-3, s. 43.

⁷⁷ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 55.

⁷⁸ Tamtéž, s. 55.

⁷⁹ MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar: *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*, Praha, VVP AVU 2020, ISBN 978-80-88366-13-3, s. 43.

⁸⁰ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 55.

⁸¹ MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar: *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*, Praha, VVP AVU 2020, ISBN 978-80-88366-13-3, s. 43.

⁸² BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 55.

⁸³ Tamtéž, s. 56.

a záruky toho, že si *tvůrčí skupiny „nedovolí“ vystoupit proti režimní umělecké metodě – socialistickému realismu.*⁸⁴ Nové tvůrčí skupiny se hlásily k tradici moderního umění. Jednou z prvních zformovaných „ideových“ skupin, jež se identifikovaly jako „tvůrčí“, se stal Máj 57 založený 1. prosince 1956. Skupina neměla žádný umělecký program, kterého by se držela. Volné seskupení umělců sdružovala myšlenka založená na otevřenosti a svobodném výtvarném projevu, která byla zaštiťována Františkem Dvořákem a Ladislavem Dydkem.⁸⁵ Nepsaným předsedou skupiny byl Miloslav Chlupáč a spolu s ním tvořilo uskupení dalších 22 umělců, mezi nimiž jmenujme např. Jiřího Balcara, Ladislava Dydka, Jitku Kolínskou, Miroslava Vystrčila, Zbyňka Sekala, Miloslava Hájka a další.⁸⁶ Jejich první výstava byla zahájena v Obecním domě v Praze 31. května 1957. V katalogu výstavy byl zmíněn jeden z názorových střetů, který skupina měla s vedením kulturní politiky: *[...] vystavující odsuzují práci porot, které hodnotily jejich díla konfrontací se skutečným [...].*⁸⁷ Skupina se držela struktur klasického modernismu, které čerpala z tvorby Picassa, Matisse, Deraina, Filly, Zrzavého a jiných.⁸⁸ Zakladatel uskupení, František Dvořák, v katalogu výstavy zmiňoval spolek Mánes a jeho představitele, stejně jako jejich pokusy o vymanění umění z mimoestetických vazeb. Jmenoval umělce jako Josef Mánes a Mikoláš Aleš, které Zdeněk Nejedlý vyzdvihoval pro jejich ztvárnění národnostních prvků, ale Máj 57 je vnímal jako vzor progresivního umění.⁸⁹ Podle Vojtěcha Lahody měla být skupina Máj 57 první skupinou manifestující pluralitní moderní výraz, jenž by nezakrýval citovou individualitu. Toho ovšem bylo docíleno i tím, že veškeré vystavené umění – tedy obrazy a sochy – nevybírala žádná oficiální porota.⁹⁰

⁸⁴ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 56.

⁸⁵ *Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60 let: [katalog výstavy]*, autor úvodu KLIMEŠOVÁ, Marie – PRIMUSOVÁ, Adriana, Praha, Art D – Grafický ateliér Černý 2007, ISBN 978-80-903876-1-4, s. 22.

⁸⁶ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 57.

⁸⁷ Tamtéž, s. 57.

⁸⁸ KRAMEROVÁ, Daniela: Máj 57, Trasa a obroda modernismu, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 81.

⁸⁹ *Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60 let: [katalog výstavy]*, autor úvodu KLIMEŠOVÁ, Marie – PRIMUSOVÁ, Adriana, Praha, Art D – Grafický ateliér Černý 2007, ISBN 978-80-903876-1-4, s. 24.

⁹⁰ KRAMEROVÁ, Daniela: Máj 57, Trasa a obroda modernismu, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 81.

Bohumír Dvorský ve svém referátu pro SČSVU zmínil: *To, že se výstavní činnost v uplynulém období rozvinula do takové šíře a názorové pestrosti, není možno považovat za nedostatek, i když se na některých z těchto výstav objevily i práce slabé, výtvarně nedokonalé a ideologicky pochybné.*⁹¹ Úspěchy skupiny Máj 57 způsobily obrovský rozmach vzniku dalších uskupení.

Během roku 1956 vznikly ještě další tři tvůrčí skupiny, které se po vzoru Máje 57 hlásily k surrealismu a kubismu. Mezi nimi byla i skupina Trasa 54, která měla k Máji 57 nejbližší. Obě skupiny sdružovaly žáky z Fillovy a Wagnerovy školy z Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze. Podle Binarové pomohla silnějšímu postavení obou jmenovaných skupin ve Svazu podpora vyjádřená některými bývalými avantgardními umělci, např. Janem Zrzavým, Pravoslavem Kotíkem či Josefem Kaplickým. Ústřední výbor SČSVU kritizoval dosavadní vývoj situace. V referátu předsedy Svazu Bohumila Dvorského zaznělo, že *[...] začíná u nás hrát podivnou úlohu několik výtvarníků střední generace [...], kteří kolem sebe vytvářejí nezdravé ovzduší a kteří (sic) pochybnými hesly falešně chápaného pokroku v umění dokázali získat na svou stranu řadu mladých, talentovaných výtvarníků [...]. Pod vlivem této agitace se projevuje u těchto mladých antagonistický vztah vůči Svazu a jeho vedení [...].*⁹² I přes nárůst kritiky směřované na adresu tvůrčích skupin jejich počet rychle stoupal; vznikla uskupení jako Krok 57, Etapa, Proměna a další. Vedení Svazu kritizovalo socialisticko-realistické výtvarné umělce za to, že nevyužili možnost založit svoji tvůrčí skupinu. V květnu 1958 vznikla na popud Svazu skupina Říjen, která se hlásila k socialisticko-realistickému umění. Vzhledem k dosavadnímu vývoji tvůrčích skupin, jejichž programem bylo moderní umění, omezilo vedení Svazu jejich podporu, a to hlavně v oblasti materiální pomoci pro výstavní a tiskovou činnost.⁹³

⁹¹ *Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60 let: [katalog výstavy]*, autor úvodu KLIMEŠOVÁ, Marie – PRIMUSOVÁ, Adriana, Praha, Art D – Grafický ateliér Černý 2007, ISBN 978-80-903876-1-4, s. 22.

⁹² BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 58.

⁹³ Tamtéž, s. 59.

3.3 Vývoj tvůrčích skupin

V roce 1958 se začalo zakládání těchto skupin rozšiřovat z Prahy do dalších měst, vznikla tak i Skupina 7.⁹⁴ Pro uskupení vznikající v tzv. druhé vlně bylo typické, že v sobě sdružovala mnoho odvětví umění – tedy nejen malíře, ale také skláře, grafiky, fotografie, sochaře a další.⁹⁵

Počet tvůrčích skupin po roce 1960 stoupal. V roce 1964 v českých zemích dosáhl počtu 45, z toho 35 vzniklo v Praze.⁹⁶ Během roku 1960 se skupiny – UB 12, Etapa, Experiment, M, MS 61, Máj, Proměna a Trasa – spojily do tzv. Bloku tvůrčích skupin. Jejich společným cílem byla snaha začlenit se do Svazu československých výtvarných umělců, což se jim povedlo po volbách v roce 1964. Blok spolupracoval na výstavách i s dalšími skupinami, jež se do sdružení nezačlenily, například se skupinou Mánes⁹⁷, se kterou se podílel na výstavách *Jaro 62* či *Nejmenší kresba a socha* v Malé galerii Československého spisovatele v roce 1962.⁹⁸ Vůdčí člen skupiny Mánes, Adolf Hoffmeister, v katalogu uvedl: *Ani tvůrčí skupina Mánes, ani Blok tvůrčích skupin nezastupují nějaký všem společný výtvarný názor. Výstava má naopak ukázat, jak s přísným měřítkem výtvarné kvality lze seřadit široko zabírající výběr děl, která všechna lze nazvat moderními.*⁹⁹ Výstava měla odrážet tradici avantgardy a její aktuálnosti, kterou odrážel i text v katalogu: *Avantgarda je umělecká pravda, i když jí mnozí nevěří; Avantgarda je v kapitalismu socialistická a v socialismu komunistická; Avantgarda je a bude [...].*¹⁰⁰

V polovině šedesátých let poznamenal výtvarný teoretik a kritik Jindřich Chaloupecký neefektivnost tvůrčích skupin; obával se také pohodlnosti a možného strachu

⁹⁴ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 58–59.

⁹⁵ LAHODA, Vojtěch: Rozvoj tvůrčích skupin 1958–1970: každodenní modernismus, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 108.

⁹⁶ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 99.

⁹⁷ K Tvůrčí skupině Mánes se nachází mimo jiné i článek od Jiřího Šetlíka: ŠETLÍK, Jiří: Tvůrčí skupina MÁNES, in: *Výtvarná práce*, roč. 8, 1960, č. 22, s. 3–4, ISSN 2570-5520.

⁹⁸ LAHODA, Vojtěch: Rozvoj tvůrčích skupin 1958–1970: každodenní modernismus, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 116.

⁹⁹ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 100.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 100.

z konfrontací, na které by umělci naráželi ve spolcích. To bylo také důvodem, proč v polovině šedesátých let postrádala nadprodukce skupin a jejich existence smysl.¹⁰¹

3.4 Fungování Svazu v šedesátých letech a jeho krize

Sjezd výtvarníků v roce 1964 navázal na III. sjezd Svazu československých spisovatelů, jehož diskuze se nesly v duchu liberálních iniciativ.¹⁰² Těmito odchylkami se snažilo s předstihem zabývat stranické vedení Ústředního výboru KSČ.¹⁰³ Průběh II. sjezdu SČSVU popsal v souhrnné zprávě Vladimír Koucký: [...] *Na sjezdu se ukázalo zcela jasně, že dosavadní vedení Svazu se dostalo do izolace, vytvořilo si dlouholetý systém osobních svazků, který velmi komplikoval práci svazových orgánů a mnohdy je ochromoval. Nedostatečná pozornost byla věnována uplatnění mladé a střední generace ve svazových funkcích, což vyvolalo tak silný protitlak, že řada starších umělců, kteří byli již mnohokrát za sebou ve funkci, se vzdala kandidatury, nebo obdržela při hlasování mnoho škrtů (V. Tittelbach, R. Wiesner aj.)[...]*¹⁰⁴ Jedním z důvodů částečného neúspěchu snah ideologického oddělení ÚV KSČ bylo podcenění aktivit vzniklého Bloku tvůrčích skupin, který prosadil některé ze svých požadavků v závěrečném rozhodnutí sjezdu. Svaz výtvarníků se po jeho skončení pustil ihned do plnění úkolů. Příkladem bylo uvedeno zintenzivnění informačních toků, jež by Svazu poskytovalo současný obraz o aktuálním vývoji světového umění. Krátce po ukončení sjezdu byla připravována galerie U Řečických v Praze, kde mělo být prezentováno zahraniční umění. Zveřejnění zahraniční tvorby bylo počátkem roku 1965 zamezeno.¹⁰⁵

Nový předseda SČSVU, Adolf Hoffmeister, zastával roli hlavního garanta splnění úkolů stanovených na sjezdu. Na schůzi Ústředního výboru SČSVU v únoru 1965 vnesl požadavek na zrušení funkce vedoucího tajemníka. K tomu došlo okamžitě a současně byla zrušena funkce ideového tajemníka, tajemníka sekce malířství, sochařství a grafiky, tajemníka sekce užitého a průmyslového výtvarnictví a tajemníka teoretické komise.¹⁰⁶

¹⁰¹ LAHODA, Vojtěch: Rozvoj tvůrčích skupin 1958–1970: každodenní modernismus, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 119.

¹⁰² Podrobněji na toto téma píše: BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta,

¹⁰³ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 114.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 124.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 123–124.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 125–126.

Těmito a dalšími kroky sledovalo nové vedení SČSVU oslabení stranické moci uvnitř Svazu.¹⁰⁷ Velký rozvoj v druhé polovině šedesátých let zaznamenalo výstavnictví. Po zavedení Šikovy ekonomické reformy se stupňoval rozvoj zkvalitňování odborného personálu. Počátkem roku 1965 došlo v galeriích k rozsáhlým funkcionálním změnám. Byla vytvořena nová funkce komisaře výstav, jenž byl odpovědný za osobitý profil jednotlivých výstavních síní. Jejich prostřednictvím navíc došlo k postupné diferenciaci výstavní činnosti jednotlivých galerií a oslabení jejich centrálního řízení. Příkladem je uvedená Ludmila Vachtová, která spolupracovala s Hanou Seifertovou v Oblastní galerii v Liberci a vedla ve spolupráci s Janem Koblasou, Jiřím Kolářem, Bohumírem Mrázem a Zdeňkem Sýkorou galerii na Karlově náměstí.¹⁰⁸ Dále se Hoffmeister snažil omezovat pravomoci výstavní rady SČSVU, aby galerie získávaly více autonomního prostoru.¹⁰⁹

Reformy výstavnictví způsobily, že tzv. nonkonformní umění pronikalo v šedesátých letech do oficiálních výstavních síní a recenze z výstav byly publikovány v časopisech SČSVU. Naopak umělci, kteří tvořili *na poli socialistického realismu*¹¹⁰, měli od poloviny šedesátých let ztížený přístup do výstavních síní. Příkladem jsou pokusy o pořádání výstavy Emanuela Famíry, jenž byl jedním ze skalních zastánců kulturní politiky KSČ a doktríny socialistického realismu. Od roku 1965 každoročně žádal o termín výstavy ke svým jubilejním narozeninám. Vedení Svazu jej opětovně odmítalo se slovy, aby si zaslal svůj požadavek následující rok. Jeho žádosti bylo nakonec vyhověno až v roce 1970 v době nástupu normalizace.¹¹¹ Dva roky po konání II. sjezdu byla svolána celostátní konference delegátů SČSVU, která se konala v prosinci 1966. Komunistická strana *rehabilitovala avantgardní tradici v umění nikoliv z vlastních pohmutek, ale pod tlakem umělecké společnosti*.¹¹² Vývoj v umění postoupil do tzv. post-avantgardního stupně a obrácení k avantgardním vzorům bylo bráno jako „zastaralé“. I tak se jednalo ze strany KSČ o velký pokrok. Ideologické oddělení ÚV KSČ po zkušenostech s II. sjezdem SČSVU věnovalo přípravě konference zvýšenou pozornost. Základním předpokladem zajištění „stranického“ průběhu byl správný výběr loajálních delegátů, již se měli zúčastnit. KSČ

¹⁰⁷ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 126.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 128.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 129.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 130.

¹¹¹ Tamtéž, s. 131.

¹¹² Tamtéž, s. 139.

požadovalo, aby se schůze účastnila nadpoloviční většina členů strany. Požadavku bylo vyhověno, jelikož ze 162 vybraných delegátů vlastnilo 98 členský průkaz.¹¹³

V úvodu referátu seznámil Stanislav Libenský, jenž byl toho roku ve funkci předsedy SČSVU, přítomné s kulturní politikou Svazu: *[...] mnohotvárnost výtvarného umění se stala nejvýraznějším rysem kulturně politického programu, přičemž pozitivní program zahrnuje zásady a cíle, a nikoli souhrn předem apriorně vymezených estetických norem; pozitivní program se opírá o tvorbu, vyjadřující ideové cíle socialismu [...]*.¹¹⁴ Byly přiznány možnosti různých stylů umělecké tvorby, ale vše pod vedením socialistické ideologie. V další části se referát věnoval i reorganizaci Svazu, která měla slučovat tvůrčí skupiny do větších „ideových“ celků.¹¹⁵ Průběh celého sjezdu navazoval na XIII. sjezd KSČ, kde byla hájena řídicí pozice komunistické strany. Ta požadovala tvorbu politicky angažovaného umění a zároveň se přihlásila k tradici avantgardního umění. Ideologické oddělení ÚV KSČ tak bylo s průběhem konference spokojené. Ideologické oddělení si nadále slibovalo posílení stranického vlivu ve Svazu, ke kterému však do roku 1969 nedošlo. Bránil tomu nejen Adolf Hoffmeister, který se v roce 1967 vrátil na pozici předsedy Svazu, ale také silná početná část příslušníků Svazu, jež sympatizovala s reformami nastartovanými II. sjezdem SČSVU.¹¹⁶

Roky 1967 a 1968 přinesly další velmi odvážné požadavky. Jedním z nich byla žádost o odstoupení zkompromitovaných osobností politické a kulturně-politické scény a žádost o včlenění principů části Charty OSN o lidských právech do ústavy. K požadavkům reformního proudu se Svaz výtvarníků přihlásil veřejně. Již v roce 1967 byl vypracován reorganizační plán Svazu, který sliboval výraznější uvolnění v publikační a výstavní činnosti, jež by začalo brát ohledy na prosby jednotlivých umělců.¹¹⁷ Svaz veškeré své reformní záměry projednával s ministrem kultury. Tím byl v roce 1967 Karel Hoffman, který svým konzervativním přístupem brzdil nastartování reform systému řízení kultury. V listopadu téhož roku Hoffman požádal SČSVU o vypracování seznamu „nejdůležitějších problémů“ a přislíbil jejich projednání na ministerstvu. Výsledná jednorázová finanční „výpomoc“ ani *ministrový výzvy k dialogu neuspokojily požadavky*

¹¹³ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarných umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 139–140.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 141.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 140–142.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 142–143.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 150.

výtvarníků.¹¹⁸ Jindřich Chalupecký k tomu poznamenal, že *stát stále podporuje a kupuje umění, které se obrací k „širokým vrstvám“ a nikoli umění „avantgardní“, které přitom označil jako determinující pro vývoj československého umění.*¹¹⁹ V roce 1968 došlo k navýšení státních dotací pro Svaz. SČSVU ani přes toto výrazné navýšení nedokázal srazit negativní bilanci, která po odečtu potřebných nákladů zůstala. V souvislosti se společenskou diskuzí o požadavku politických změn vydala *Výtvarná práce* prohlášení Svazu výtvarníků, ve kterém žádali o změnu ústavy, jež by zaručovala každému občanovi všechna práva, dále ratifikaci paktu o lidských právech a *zrušení dosud platných nařízení o Hlavní publikační správě včetně dozoru nad výstavami.* Dalším požadavkem byla obměna některých státních představitelů, včetně Karla Hoffmana. Veškeré požadavky byly v písemné podobě předané Alexandru Dubčekovi v dubnu 1968.¹²⁰

K tzv. polednovému demokratizačnímu kursu se přihlásily vzápětí po vyjádření ústředního vedení SČSVU také jednotlivé mimopražské pobočky, které svá prohlášení „na podporu demokratizace“ publikovaly ve *Výtvarné práci*.¹²¹ Například vedení liberecké pobočky, toho roku pod vedením sochaře Jiřího Seiferta¹²², se vyjádřilo pro zachování existence Svazu *jako ideové organizace výtvarníků. Jedině ona je schopná stát se rovnocenným a uznávaným partnerem ostatních složek Národní fronty a sehrát tak alespoň v budoucnu aktivní úlohu při řešení kulturních otázek celospolečenského významu.*¹²³ Aby Svaz přinesl požadovaná očekávání, sepsalo vedení liberecké pobočky několik požadavků a námětů k projednání, mezi nimiž převládal požadavek na odstranění „pražského centralismu“: *Svaz musí být zcela zbaven podřízenosti vůči MKI. Na řízení jeho činnosti by se měli podílet zástupci všech skupin, poboček aj. celků, dnes v jeho rámci reálně existujících. [...] Své dosavadní postavení mimopražských výtvarníků považujeme za krajně neuspokojivé a nerovnoprávné. Pro nápravu nejkřiklavějších chyb v tomto ohledu navrhuje následující: mimopražským výtvarníkům by mělo být umožněno i nadále sdružovat se v teritoriálně daných pobočkách. To by nikterak nemuselo překážet tomu, aby se kdokoli*

¹¹⁸ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 150.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 151.

¹²⁰ Tamtéž, s. 151–152.

¹²¹ Tamtéž, s. 152.

¹²² KARPAS, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knihy o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 453.

¹²³ Liberecká pobočka SČSVU: *Jaký bude Svaz?*, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 9, s. 8, ISSN 2570-5520.

*z nich účastnil aktivity další, popřípadě i pražské skupiny. Nejzávažnější je ovšem možnost větší účasti na životě v centru. Kvalita tvorby mimopražské provincie, stejně jako již sám počet výtvarníků působících mimo Prahu opravňují k minimálnímu požadavku rezervovat jednu z pražských výstavních sálů výhradně pro výstavy skupin jednotlivců, činných mimo centrum. [...]*¹²⁴ Dále se v textu objevila prosba o možnost vystavovat v zahraničí a o zabezpečení členů v sociálních sférách týkajících se příspěvků v důchodu, nemocenského pojištění, přídatků na děti, platu po dobu vojenského cvičení a dalších práv. Na závěr se text zaměřil na kritiku časopisů *Výtvarné umění*, *Výtvarná práce* a jejich zaměření: *Navrhujeme, aby časopis Výtvarné umění plnilo funkci reprezentace našeho umění jako celku jak vůči kulturní veřejnosti doma, tak i ve vztahu k zahraničí. Proto by v něm neměly nacházet místo informace z ciziny, protože tak jako tak výrazně retardují. Výtvarná práce by měla být buď interním časopisem odborného zaměření, nebo spíše periodikem obracejícím se k širší veřejnosti [...]. Omezit vydávání monografií o průměrných osobnostech.*¹²⁵

Přímost sdělení liberecké pobočky patřila mezi ty umírněnější. Například vedení ostravské pobočky přímo požadovalo nahrazení konzervativních příslušníků předsednictva ÚV KSČ progresivními komunisty a rovnou dosadilo i možné kandidáty.¹²⁶ Obě pobočky se shodovaly na zrovnoprávnění Svazu v rámci Národní fronty a zároveň volaly po „uzdravení“ společnosti ve vztahu k umění i k lidem, již byli režimem odstraněni z veřejného života: *Podmínkou úspěšného průběhu současného obrodného procesu je ozdravení společenských vztahů a vybudování skutečné důvěry veřejnosti na základě úplné rehabilitace všech, kteří byli deformacemi naší společnosti postiženi. [...] Znovu opakujeme náš požadavek, aby umělecké svazy se staly plnoprávními organizacemi Národní fronty.*¹²⁷

Aby jednotlivé umělecké svazy směřující k reformě interních i veřejných poměrů mohly koordinovat své postupy, založily v květnu 1968 společný orgán, tzv. Koordinační výbor českých tvůrčích svazů, jehož prostřednictvím manifestovaly společnou představu „kulturní politiky“.¹²⁸ Po „pražském“ koordinačním výboru začali příslušníci uměleckých

¹²⁴ Liberecká pobočka SČSVU: Jaký bude Svaz?, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 9, s. 8, ISSN 2570-5520.

¹²⁵ Tamtéž, s. 8.

¹²⁶ Ostravská pobočka SČSVU: Jaký bude Svaz?, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 8, s. 5, ISSN 2570-5520.

¹²⁷ Tamtéž, s. 5.

¹²⁸ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého

svazů brzy zakládat první výbory mimo hlavní město. Umělci z tzv. mimopražských oblastí kladli důraz na zrušení pragocentrismu¹²⁹. Od roku 1966 se začala rodit myšlenka federalizace Svazu, jež by přinesla zásadní změny ve fungování obou nástupnických svazů – českého a slovenského. Její podoba vycházela z návrhů reorganizační komise. Plán pro Svaz českých výtvarných umělců (dále SČSVU) byl vypracován Hoffmeisterem, Novákem a Chalupeckým již v roce 1967. Následující rok byl ještě korigován. V lednu 1968 se výrazně změnila situace politického klimatu a sjezd výtvarníků, na kterém mělo dojít k projednávání federalizace, byl odložen na srpen 1968. Okupace posunula nejen termín, ale také celou podobu reorganizačních návrhů.¹³⁰ Příchod vojsk Varšavské smlouvy v noci z 20. na 21. srpna 1968 nijak radikálně nezasáhl do fungování SČSVU. Vojska sice obsadila sídla v Praze – sídlo Svazu československých výtvarných umělců v budově Mánesu, Galerii mladých, galerii Čs. spisovatele, galerii na Karlově náměstí i redakční prostory časopisů SČSVU – ale v polovině září byla většina okupovaných míst vyklizena, včetně částí původního vybavení. Předseda SČSVU, Adolf Hoffmeister, vyjádřil telefonicky podporu prezidentu republiky, předsednictvu ÚV KSČ a vládě a požadoval „okamžité“ svolání mimořádného sjezdu strany. Několik měsíců po okupaci ještě stále žily ideály pražského jara v kulturní společnosti. K 31. srpnu 1968 se umělci přihlásili k myšlence na „demokratizaci“ státu v tzv. *Prohlášení umělců, novinářů a vědců*. Vzhledem k pracovní vyčerpání Adolfa Hoffmeistera v prvních dnech okupace byl zvolen zastupující předseda Svazu. Po navrácení budovy Mánes do správy SČSVU se podařilo v hrubých rysech navázat na předchozí činnost. Kvůli dosavadní nezúčastněnosti na politickém dění, způsobené setrváním vedoucích představitelů SČSVU v předsrpnových politických postojích a svých dalších veřejných proklamacích, se Svaz dostal v rámci politického směřování Československa do izolace. Situace v zemi vybízela k hledání „jistoty“ v umělecké sféře.¹³¹

Pod tlakem nepříznivých politických událostí napsal Miroslav Klikvar ve *Výtvarné práci*:
[...] Noc z 20. na 21. srpna 1968 nás postavila před novou politickou realitou. Je realitou těchto dnů. Postavili jsme se všichni, i my, umělci, teoretici, pracovníci služeb pro výtvarníky, plně za představitele našich národů, za program normalizace. [...] V této

v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 153.

¹²⁹ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 159.

¹³⁰ Tamtéž, s. 153–155.

¹³¹ Tamtéž, s. 167–171.

*osudové chvíli, kdy se na mysl vrací těžké a bolestné téma, kdy se odděluje zrno od plev, v takových osudových okamžicích přemýšlí snad každý náš občan o smyslu existence, hodnotí své činy, přemýšlí o dalším kroku u vědomí, že musí spoléhat na vlastní síly. [...] Ani výtvarná kultura nezklamala a ve společném šiku s ostatními umělci nastoupila. Odhodlána pokračovat v započatém díle obrody, v rozmachu kulturních hodnot – v národním i mezinárodním kontextu. Znovu si připomeňme základní skutečnost; pro kulturu není návratu k předlednovým poměrům, nelze ustoupit ani o krok v kulturně politické linii. Proto jsme uvítali poslední prohlášení vlády, která znovu zdůrazňuje, že bude nadále střežit svobodu umělecké tvorby. Svoboda umělecké tvorby a její společenská funkce je totiž pro umění nezbytností, ba přímo otázkou života, živoucí existence. [...]*¹³²

Vedení Svazu společně s dalšími uměleckými svazy vydalo veřejně několik prohlášení odsuzujících okupaci a volající po pokračování v reformním proudu. Komunikace SČSVU s mocenskými strukturami ustávala. Koordinační výbor čerpal z posledních zbytků politického vlivu, až jej nakonec postupně ztratil i on. Svaz výtvarníků se dostával do izolace a existenční tísně, což vytvořilo příhodné podmínky pro jeho „normalizaci“ v roce 1969.¹³³

¹³² KLIKVAR, Miroslav: Střežit svobodu umělecké tvorby, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 16–17, s. 1–2, ISSN 2570-5520.

¹³³ BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc, 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 174–176.

4 Kulturní život v Liberci

Po odsunu obyvatel považovaných za Němce z Liberce docházelo k obnově činnosti kulturních institucí, které se přizpůsobovaly potřebám nových osídlenců.¹³⁴ Pohraniční oblasti byly oproti vnitrozemí značně zdevastované a sílily obavy, že současný kulturní stav postavený na předchozím spektru obyvatelstva zanikne. V říjnu 1945 byl vydán dekret prezidenta republiky č. 130/1945 Sb., o státní péči osvětové, na jehož základě vznikaly soustavy osvětových rad, které měly status veřejnoprávních korporací.¹³⁵ V Liberci byla zahájena činnost osvětového výboru dne 18. června 1945. Po mnoha personálních změnách, přičemž k té největší došlo v lednu 1946 po schválení osvětového zákona, byl vymezen první velký úkol, a to konečné dořešení otázky zřízení stálého kulturního stánku zájmové a osvětové činnosti.¹³⁶ S pomocí libereckých občanů byl v letech 1955–1956 dobudován kulturní dům v Karlinkách a Pavlovicích a opraven kulturní dům v Kateřinkách. Ve vnitřní části města takové zařízení prozatím chybělo. Původně se s ním počítalo, ale finanční prostředky určené k výstavbě kulturního domu byly po vzniku Severočeského kraje využity pro budovu v Ústí nad Labem, jakožto krajského města. Úlohu libereckého kulturního střediska převzal Park kultury a oddechu založený v roce 1952.¹³⁷

Roman Karpaš v *Knize o Liberci* uvedl, že *přestože po válce došlo k mnohým kulturním ztrátám a škodám a umění trpělo zejména v padesátých letech negativními zásahy komunistického režimu, dosáhla kultura na Liberecku brzy úrovně, která překonala předválečný stav.*¹³⁸ Češi byli schopni využít kvalitních základů, které tu položily předchozí generace a německé obyvatelstvo. Liberec si ponechal pozici hlavního kulturního centra severních Čech a mnohokrát překročil rámeček regionu svými aktivitami, které byly v kontextu tehdejších kulturně-politických poměrů nadprůměrné.¹³⁹

¹³⁴ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knihy o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 444.

¹³⁵ ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd, s. 32–33.

¹³⁶ Tamtéž, s. 32–33.

¹³⁷ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knihy o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 444.

¹³⁸ Tamtéž, s. 399.

¹³⁹ Tamtéž, s. 399.

4.1 Výtvarné umění v Liberci v letech 1945 až 1968

Po roce 1945 se do Liberce vrátili výtvarníci, kteří byli nuceni v důsledku událostí souvisejících s druhou světovou válkou odejít do vnitrozemí, mezi nimi například Jaro Beran a Josef Nastoupil.¹⁴⁰ Intenzivně se začali zabývat obnovou zdejšího výtvarného života. Z různých koutů Československa je následovali další, například z Kladna přišel scénograf Jiří Procházka, *který se stal šéfem výpravy Divadla F. X. Šaldy, z Chodska výtvarník a typograf Jaromír Hlavsa – pozdější profesor Reálného gymnázia a SPŠ a externí šéf pobočky libereckého divadla v Novém Boru.*¹⁴¹ V roce 1945 vznikl Spolek Výtvarní umělci severu, též známý pod zkratkou VUS, jenž navazoval na předválečné Sdružení výtvarných umělců severočeských.¹⁴² Založení ze dne 26. srpna 1945 bylo oznámeno slovy: *účelem jest, aby soustředil v severočeském pohraničí vážné pracovníky na poli výtvarného umění a umělecké výchovy a aby budil zde obecný zájem o kulturní statky československé a o výtvarnou kulturu slovanských národů.*¹⁴³ O dva roky později byla na seznamu činných členů uvedena stovka výtvarníků, mezi kterými bylo i několik členů z Prahy, a zároveň byla dohodnuta spolupráce s pražským spolkem Purkyně.¹⁴⁴ VUS zajistil majetek bývalého německého spolku Metznerbund. Předsedou byl zvolen akademický malíř a ředitel gymnázia Zdeněk Louda.¹⁴⁵ Spolek výtvarných umělců severu pořádal výstavy svých členů *ve své výstavní místnosti v Liberci v Revoluční třídě (vedle Čedoku), jednak v Galerii výtvarných umění v Liberci, vedle knihtiskárny ‚Cíl‘.*¹⁴⁶

První velká výstava konaná v poválečném Československu se jmenovala *Budujeme osvobozené kraje*¹⁴⁷, zkráceně uváděná jako BOK. Byla uspořádána 4. srpna 1946

¹⁴⁰ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knih o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 452.

¹⁴¹ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 194*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 2.

¹⁴² KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knih o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 452.

¹⁴³ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 2.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 2.

¹⁴⁵ ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd, s. 46.

¹⁴⁶ K výstavám Spolku výtvarných umělců severu, in: *Stráž severu*, roč. 2, 1946, č. 287, s. 5, ISSN 2336-419X.

¹⁴⁷ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knih o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 452.

a účastnilo se jí 25 členů s celkem 61 pracemi.¹⁴⁸ Iniciátory se staly František Zejdl spolu s Ing. arch. Svatoplukem Technikem. *BOK měla přispět k oživení průmyslu, rychlému splynutí pohraničí s vnitrozemím, dát budovatelským snahám společnou ideu a přivést další pracovníky na sever Čech.*¹⁴⁹ Na základě generálního projektu profesora Miloše Vaněčka byla výstava členěna na čtyři samostatné celky. Ačkoliv měla trvat do konce září, pro velký úspěch byla prodloužena do 13. října 1946. Význam výstavy rovněž ocenil i prezident republiky dr. Edvard Beneš, který 5. září přijal na Pražském hradě jedenáctičlennou delegaci představenstva BOK.¹⁵⁰ Ocenil úsilí organizátorů slovy: *Vaše výstava Budujeme osvobozené kraje shrnuje výsledky práce, vykonané v prvním roce, a dává tím zároveň konkrétní předpoklady k posouzení a zhodnocení dosavadních našich zkušeností. Už z toho důvodu považuji vaši iniciativu za správnou a výstavu samotnou za důležitou [...].*¹⁵¹ Výstava sice neskončila finančním ziskem, ale zasloužila se o zvýšení povědomí o pohraničí. Kromě pozornosti, kterou Liberec výstavou získal, byla odstraněna většina škod napáchaných válkou. Dále tu zůstalo nově upravené výstaviště, které vybízelo k pokračování ve výstavní činnosti, a tak se od roku 1947 začaly pravidelně konat Severočeské výstavní trhy, které se později přejmenovaly na Liberecké výstavní trhy. Tyto trhy, zvláště v době komunistické nadvlády, patřily mezi hojně navštěvované a bylo zde možno získat jinak nedostupné zboží.¹⁵²

Počátky VUS byly velice náročné. Po roce působení musel vytisknout leták, ve kterém žádal o podporu a zároveň popisoval nelehkou existenciální situaci: *musíme platit nájemné a hradit všechna spolková vydání z příspěvků svých členů, neboť v prodeji obrazů je naprostá stagnace pro nedostatek zájmu a volných peněz ve vrstvách, které bývají konzumenty umění. Náš spolek nedostal dosud ani haléře podpory z prostředků státních, veřejných ani soukromých. Proto jsme nuceni prositi všechny činitele dobré vůle o peněžitý dar. Je trapné, že musíme takto zachraňovati pracovní možnosti českých výtvarníků, ale*

¹⁴⁸ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 2.

¹⁴⁹ BRUNCLÍK, Zdeněk: František Zejdl (1897–1971). První český prezident Obchodní a živnostenské komory v Liberci a politický vězeň, in: *Fontes Nissae*, roč. 10, č. 1, s. 69–86. ISSN 1213-5097, s. 77.

¹⁵⁰ ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd, s. 49–51.

¹⁵¹ BRUNCLÍK, Zdeněk: František Zejdl (1897–1971). První český prezident Obchodní a živnostenské komory v Liberci a politický vězeň, in: *Fontes Nissae*, roč. 10, č. 1, s. 69–86. ISSN 1213-5097, s. 77.

¹⁵² KOČOVÁ, Kateřina: Svatopluk Technik: Výstava Budujeme osvobozené kraje v Liberci 1946 (Zprávy České besedy č. 94), in: *Fontes Nissae*, roč. 3, 2002, č. 1, s. 245–246, ISSN 1213-5097, s. 245.

*tím víc věříme, že nám svou pomoc neodepřete.*¹⁵³ Spolek výtvarných umělců severu byl v únoru 1948 připojen ke spolku Severočeské dílo. V červnu 1949 byl přetvořen na krajské středisko celostátního Svazu československých výtvarných umělců v Liberci, jež vzniklo jako druhá mimopražská organizace.¹⁵⁴ Umělci z bývalého spolku VUS se účastnili soutěží v tvorbě různých plakátů a poutačů, ilustrovali knihy a dotvářeli ideologický ráz veřejných budov a prostranství.¹⁵⁵

Mezi nejdůležitější poválečné úkoly patřilo zabezpečení bohatých sbírek Severočeského průmyslového muzea. Za tímto účelem ustavilo Ministerstvo informací a kultury v září 1945 muzejní kuratorium, jež společně se správcem muzea a jeho pozdějším ředitelem Vlastimilem Vintrem zabezpečilo svozy exponátů, jejich třídění, ošetření a opětovné nainstalování. Správcem muzejní obrazárny byl v říjnu 1945 jmenován Jaro Beran, jehož zásluhou získala od města bývalou rezidenci Johanna Liebiega mladšího.¹⁵⁶ Dalším úkolem bylo zajistit a shromáždit sbírky uložené za války na několika místech severních Čech, například v Lemberku, v Milešově či ve Sloupu v Čechách.¹⁵⁷

V červenci 1949 vzniklo krajské středisko Svazu československých výtvarných umělců, do něhož byly včleněny všechny spolky v kraji. Všechny dosavadní spolky byly zrušeny a SČSVU se stal jedinou povolenou organizací, která zastupovala výtvarníky. Přirozené vazby, na kterých sdružení vznikala, byly zpřetrhány a nahrazeny unifikovanou, centrálně řízenou organizací.¹⁵⁸ Na počátku padesátých let stál v jejím čele Jiří Procházka, jehož činnost se nesla ve znamení prověrek, schůzí a závazků.¹⁵⁹ *Umění mělo být degradováno na služku komunistické ideologie.*¹⁶⁰ Kdo nebyl členem SČSVU, nemohl se živit uměním. Takové existenční nejistoty byly využívány k politickému nátlaku. Podle angažovanosti se

¹⁵³ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 2.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 4.

¹⁵⁵ ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd, s. 102–104.

¹⁵⁶ O tomto tématu napsal diplomovou práci Mgr. Tomáš Jirutka: JIRUTKA, Tomáš: *Historie liberecké Oblastní galerie do roku 1989*, Liberec 2018. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra historie.

¹⁵⁷ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 2–3.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 4.

¹⁵⁹ KARPAS, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knihy o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 452.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 452.

vybírala díla nakupovaná libereckým KNV.¹⁶¹ Během padesátých let se nepodařilo žádnému umělci z Liberce a jeho okolí uspět nad rámec svého regionu, výjimku tvořili skláři. Ti ve většině působili pouze ve sklářských centrech kraje, nikoliv v Liberci.¹⁶²

V prosinci 1952 na zasedání ústředního výboru ÚSČSVU byl přijat dlouho diskutovaný návrh o přeměně na výběrový Svaz, který byl formulován tak, aby vyhovoval všeobecnému požadavku – tedy nevykloučovat staré členy a pečlivě vybírat ty nové.¹⁶³ Následujícího roku se liberecká galerie v rámci budování sítě krajských galerií osamostatnila od Severočeského muzea a stala se tak Krajskou galerií v Liberci.¹⁶⁴ Jejím prvním ředitelem se stal Jaro Beran. Prezentace soudobé tvorby se zde ještě několik let nesla ve znamení socialistického realismu.¹⁶⁵ Mezi činnosti Svazu patřil také prodej děl v rámci jím zaštiťovaných výstav, který byl de facto jednou z posledních forem soukromého podnikání. Prakticky veškerý obchod přešel mezitím do státního nebo družstevního sektoru. Následkem toho bylo zrušeno samostatné hospodaření poboček, které roku 1954 přešlo do nově zřízených středisek Díla, podniku Českého fondu výtvarného umění. *Svaz představoval místo přínosu spíše kontrolu nad individuálními názory výtvarníků, omezování tvůrčí svobody a prodlouženou ruku KSČ.*¹⁶⁶

V šedesátých letech dochází ke konsolidaci vztahů a situace, což umožnilo prezentaci nezávislé umělecké produkce. Velký podíl na tom měla bezesporu Hana Seifertová, která se ujala vedení Oblastní galerie v Liberci. V článku *Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie* napsala: [...] *Tak jako zjara tály hromady špinavého sněhu, tála ovšem velmi zvolna i zatuhlá politická situace v Liberci. Trochu znát to bylo už začátkem šedesátých let, i když se nikdy nevědělo, jaká bude reakce místních politických činitelů.*¹⁶⁷ Poté, co se s Ludmilou Vachtovou aktivně zapojila do sochařských výstav, se snažila rozšiřovat galerijní sbírky a vytvářet expozice děl od zdejších i světově známých umělců.

¹⁶¹ KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Kniha o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 453.

¹⁶² Tamtéž, s. 453.

¹⁶³ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 4.

¹⁶⁴ JIRUTKA, Tomáš: *Historie liberecké Oblastní galerie do roku 1989*, Liberec 2018. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra historie, s. 49.

¹⁶⁵ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 5.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 6.

¹⁶⁷ SEIFERTOVIÁ, Hana: *Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie*, in: *Liberec: ročenka liberecké architektury*, roč. 4, 2008, s. 40–43, ISSN 1801-6227, s. 40.

Přicházela změna kulturního klimatu, příkladem lze doložit návštěvu Anny Masarykové, autorky monografie Josefa Mařatky, historičky umění a vnučky prvního československého prezidenta, která přijela do Liberce k příležitosti uvedení Mařatkovy výstavy.¹⁶⁸ Podle slov Seifertové se o daleké překračování hranic kulturního dění staraly i další liberecké instituce. *Jisté štěstí spočívalo v tom, že do města přišla na přelomu padesátých a šedesátých let řada mladých lidí jedné generace, těch, kteří právě dostudovali a chtěli se do něčeho pustit. Kontakty s nimi a vzájemná účast na pořádaných podnicích vytvářely skutečnou, nově formulovanou strukturu libereckého kulturního dění.*¹⁶⁹

Kromě architektů, zakladatelů Ypsilonky, opery, a dalších je důležité zmínit i pozici Severočeského muzea, kterou Hana Seifertová hodnotila jako s [...] *ne právě progresivním vedením, které tiše strpělo tak výrazné osobnosti, jakými byli historik umění a filozof Bohumil Nuska, znalec Jizerských hor Miloslav Nevrlý a historik umění František Stehlík.*¹⁷⁰ Právě poslední jmenovaný přišel z Prahy do Liberce v souvislosti s událostmi, které se odehrávaly v Severočeském muzeu. Zde se od druhé poloviny padesátých let konaly nejprogresivnější výstavy volného a užitého výtvarného umění a rovněž se tu nacházela jedna z nejbohatších kolekcí uměleckého skla v republice. Stehlík se na jejich základě začal specializovat na sklářské umění. Jeho přičiněním uspořádalo muzeum sérii významných a mnohdy přímo objevných výstav, například *Květy a sklo Ludviky Smrčkové* v roce 1961, *Současné sklo* v roce 1962 a další.¹⁷¹ Muzeum dávalo postupně prostor i dalším výtvarníkům. Velmi úspěšnou tematickou přehlídkou tvorby byla výstava Jaro a Alexe Beranových s názvem *Náš Liberec*. Následovaly další významné expozice, do kterých začala přispívat i nová generace umělců narozená ve třicátých letech.¹⁷²

*Mladí výtvarníci si potřebovali vytvořit prostor pro realizaci svých uměleckých představ. Generační východiska hledali ve vzájemné konfrontaci, a proto se začali sdružovat do tvůrčích skupin.*¹⁷³ Jednou z nich byla tvůrčí umělecká Skupina 7, o které Roman Karpas napsal v *Knize o Liberci: Jako reakce na neplodnost SČSVU vznikla na konci padesátých let tvůrčí Skupina 7. Tvořili ji malíři Josef Hýsek a Pavel Šulc, sochař Jiří Seifert, textilní*

¹⁶⁸ SEIFERTOVI, Hana: Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie, in: *Liberec: ročenka liberecké architektury*, roč. 4, 2008, s. 40–43, ISSN 1801-6227, s. 41.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 42.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 42.

¹⁷¹ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 6.

¹⁷² Tamtéž, s. 6.

¹⁷³ Tamtéž, s. 6.

výtvarník Vladimír Křečan a mimoliberečtí Vladimír Komárek, Vladimír Sobolevič a Ladislav Oliva. Spojovala je především generační orientace na aktuální vývoj moderního umění a v neposlední řadě i možnost každoročně vystavovat, kterou jim po deset let poskytovalo Severočeské muzeum.¹⁷⁴ Společně s libereckou Sedmou začali v šedesátých letech vystavovat i další osobnosti. Příkladem jsou uvedeni: grafička Eva Kubínová, malíř Rostislav Zárybnický či ilustrátor Milan Janáček.¹⁷⁵ Úrovně a bohatosti výtvarného umění v Liberci bylo dosaženo několika zlomovými událostmi, které [...] odkláněly od oficiální ideologie směrem ke svobodnému projevu.¹⁷⁶ Jednou z nich byla tehdy první akce nové krajské organizace, velká společná výběrová výstava v Teplicích v roce 1961. O dva roky později zde proběhla přehlídka obrazů Mikuláše Medka a soch Jana Koblasy.

Po sloučení Libereckého a Ústeckého kraje v jeden vznikla v roce 1961 ústecká krajská organizace SČSVU. V Liberci zůstala její pobočka, která prý v té době čítala kolem 200 členů, což bylo dvakrát více než ta ústecká. V jejím čele stál na začátku údajně Stanislav Libenský, od roku 1961 pak Václav Pokorný, který se po přibližně dvouletých intervalech střídal ve vedení s Josefem Hýskem.¹⁷⁷

V roce 1968 byl předsedou ústecké KO SČSVU Bohdan Kopecký a liberecké pobočky sochař Jiří Seifert. Největším podnikem krajské organizace SČSVU se stala velká reprezentativní výstava v pražském Mánesu, které předcházela premiéra v Teplicích. Zúčastnilo se jí bezmála 53 autorů z Ústecka a 39 z Liberecka a sklídila příznivé ohlasy.¹⁷⁸ Po příchodu vojsk Varšavské smlouvy došlo k rapidnímu ústupu z již dosažené umělecké úrovně. Zaznívaly hlasy, které volaly po návratu socialistického realismu.¹⁷⁹ Stranická organizace v Liberci byla pro neudržitelné „protistranické a protisovětské postoje“ rozpuštěna. Z rozboru činnosti Svazu¹⁸⁰, jenž vypracovala ústecká normalizační přípravná komise, vyplývalo, že: [...] *Postupně se vytvořila liberecká stanoviska, až zavládla téměř*

¹⁷⁴ KARPAS, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knih o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 453.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 453.

¹⁷⁶ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 7.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 7.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 9.

¹⁷⁹ KARPAS, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knih o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 453.

¹⁸⁰ Originál tohoto dokumentu, ze kterého Roman Karpaš vycházel, se dle Karpaše nacházel v Soka Liberec, fond Jaro Berana.

*anarchie, kterou někteří nazývali „demokracií“. Ovšem již v roce 1963 bez zábran z naší strany začaly ve výtvarném projevu u nás vznikat tendence, které pro socialistickou společnost byly nevhodné nebo s ní v rozporu [...]. V Liberci osobní individuality, někdy i nestraníci a nepřiliš kvalitní umělci (Pokorný, Hýsek, Seifertová), určovali vývoj, tvořily se tam skupiny i s architekty, které pak ovládaly komise, přidělování prací i nákupy. Vývoj v Liberci v r. 1968 vyústil do vzniku přímo protistranické, protisovětské, až protistátní základny, která vydávala protistátní letáky a různá podobná prohlášení. Dokladem tohoto stavu kromě jiných výstav byla např. výstava *Město a socha* v r. 1969.¹⁸¹ V roce 1972 vznikla nová krajská organizace Svazu českých výtvarných umělců, která zavedla kádrovou očistu a administrativní formu řízení, jež se podobala té z počátků padesátých let.¹⁸²*

V roce 1970 museli manželé Seifertovi Liberec z politických důvodů opustit. Z města, které Hana Seifertová popisovala jako místo s oprýskanými zdmi, zašlými ulicemi a se ztracenou jiskrou, již město kdysi mělo, odcházeli s lítostí: *Šedesátá léta skončila nájezdem „bratrských“ armád a v té souvislosti se opět na dlouhou dobu změnilo kulturní klima i v Liberci. Ještě se podařilo uskutečnit pár výstav a s obtížemi i Sochu a město, ale na podzim 1969 dolehla tíha doby plnou vahou. Řada lidí nuceně odešla, většina těch, kteří mohli zůstat, nemohla pokračovat tak jako v předchozích letech. [...] kdysi jsem z Prahy do Liberce odcházela s nechutí, teď jsme ho opouštěli s lítostí, ztráceli jsme velmi mnoho.*¹⁸³

¹⁸¹ KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 9.

¹⁸² KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Knihy o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3, s. 453.

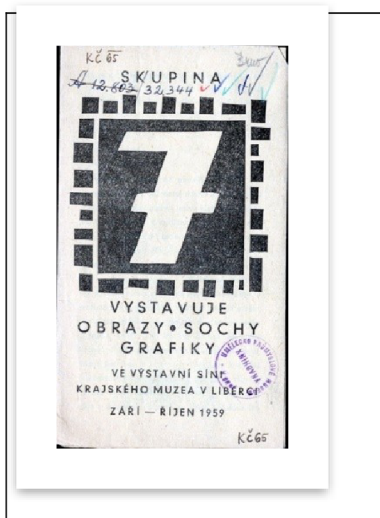
¹⁸³ SEIFERTOVI, Hana: *Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie*, in: *Liberec: ročenka liberecké architektury*, roč. 4, 2008, s. 40–43, ISSN 1801-6227, s. 43.

5 Umělecká tvůrčí liberecká Skupina 7

V roce 1959 se představilo sedm umělců, kteří se sdružili do skupiny, již pojmenovali podle svého počtu. I přesto, že se v průběhu let množství vystavujících měnilo, nadále si říkali „Skupina 7“ či „liberecká Sedma“. Pravidelně pořádali prezentace v Severočeském muzeu v Liberci. K zakládajícím členům, mezi kterými byli Jiří Seifert, Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Jiří David a Miloslav Jágr,¹⁸⁴ se roku 1960 přidali Pavel Šulc a Ladislav Oliva. Pro přehlednost uvádím na úvod tohoto oddílu souhrn výstav a vystavujících. Sestavila jsem chronologický přehled všech dohledaných výstav, které se konaly v Liberci, v Děčíně, v Brně a v Olomouci. Podle mnou dohledaných informací je činnost Skupiny 7 možno prokazatelně doložit v letech 1959 až 1967. V tomto období vyšly čtyři katalogy, a to pro výstavy v roce 1959, 1962, 1963 a 1964.

První výstava, září až říjen 1959, Severočeské muzeum, vystavující: Jiří Seifert, Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Jiří David a Miloslav Jágr.

Katalog¹⁸⁵: úvodní slovo: František Sokol, jména autorů s roky narození a ke každému z nich je uveden seznam vystavených děl.

Obrázek č. 1: Katalog z první výstavy v roce 1959.¹⁸⁶

¹⁸⁴ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

¹⁸⁵ *Skupina 7 vystavuje obrazy, sochy, grafiky ve výstavní síni krajského muzea v Liberci: [katalog výstavy]*, autor úvodního slova SOKOL, František, Severografia Semily 1959.

¹⁸⁶ V článku, který k příležitosti první výstavy napsal Arsen Pohribný, bylo uvedeno, že sedmým členem je František Sokol. Domnívám se, že sedmým členem byl Miloslav Jágr a úvodní text Františka Sokola byl

Druhá výstava, 6. prosince 1960 až leden 1961, Severočeské muzeum, vystavující: Jiří Seifert, Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Ladislav Oliva, Otto Kočí, Josef Hýsek, Pavel Šulc, Jiří David a host: Oldřich Novotný.¹⁸⁷

Katalog: nevyšel.

Třetí výstava¹⁸⁸, 6. ledna 1962 až únor 1962, Severočeské muzeum, vystavující: Jiří Seifert, Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc, Ladislav Oliva, Josef Hýsek, Jiří David a dva hosté: Čestmír Krátký a Jaroslav Švihla.

Katalog: nevyšel.

Čtvrtá výstava, 6. prosince 1962 až únor 1963, Severočeské muzeum, vystavující: Vladimír Komárek, Čestmír Krátký, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič a Pavel Šulc.

Katalog¹⁸⁹: úvodní slovo: Arsen Pohribný – *K vývoji liberecké Skupiny 7*, jména autorů s vybranými reprodukcemi vystavených děl, poslední dvojstrana obsahuje manifest Skupiny 7 – *Poměr ke skutečnosti*.¹⁹⁰

Obrázek č. 2: Katalog ze čtvrté výstavy – stejný byl použit i pro výstavu v Děčíně.¹⁹¹

psán do katalogu expozice ex post.

¹⁸⁷ NUSKA, Bohumil: Výstava 7, in: *Vpřed*, roč. 1, 1960, č. 88, s. 3, ISSN 2533-4115.

¹⁸⁸ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká „7“ vystavuje, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 5, s. 5, ISSN 2533-4115.

¹⁸⁹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963.

¹⁹⁰ Ke čtvrté výstavě kromě katalogu vyšla také jakási podoba manifestu Skupiny. Jejím hlavním autorem byl nejspíš iniciátor založení skupiny Jiří Seifert. Arsen Pohribný při této příležitosti shrnul v úvodním slovu, které je v rozsahu 4 stran, dosavadní působení Skupiny a její úspěch.

¹⁹¹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Děčín, Městské muzeum v Děčíně 1963.

Pátá výstava, srpen až září 1963, Městské muzeum v Děčíně, vystavující: Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič a Pavel Šulc, Čestmír Krátký a host: Lída Křečanová.

Katalog¹⁹²: seznam autorů s jejich uměleckým zaměřením a místem narození, seznam vystavených děl, úvodní slovo Arsen Pohribný, vybrané reprodukce vystavených děl, manifest Skupiny 7 – *Poměr ke skutečnosti*.

Šestá výstava, prosinec 1963 až leden 1964, Severočeské muzeum, vystavující: Jiří David, Josef Hýsek, Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc a hosté: Miroslav Kudrna a Jan Schmid a Jaroslava Sobolevičová.

Katalog¹⁹³: úvodní slovo: autor neuveden, vybrané reprodukce vystavených děl, seznam vystavujících.¹⁹⁴

Obrázek č. 3: Katalog z páté výstavy uskutečněné v Severočeském muzeu v Liberci.

¹⁹² POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Děčín, Městské muzeum v Děčíně 1963.

¹⁹³ *Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy]*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963.

¹⁹⁴ V tomto seznamu chybí jméno Jaroslavy Sobolevičové, která se této výstavy zúčastnila.

Sedmá výstava, 16. prosince 1964 až únor 1965¹⁹⁵, Severočeské muzeum, vystavující: Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Pavel Šulc, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič a hosté: Milan Šelbický a Jan Schmid.

Katalog¹⁹⁶: úvodní slovo: František Stehlík¹⁹⁷, medailonky autorů s jejich fotografiemi a vybranými reprodukcemi vystavených děl, poslední strana obsahuje stručnou charakteristiku Skupiny v němčině a v angličtině.

Obrázek č. 4: Katalog ze šesté výstavy. Stejný byl použit pro výstavu v Olomouci.

Osmá výstava, 18. června až ?, Brno, vystavující: Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc, Vladimír Komárek, Jan Schmid, Josef Hýsek a host: René Roubíček (vedoucí výtvarník Borského skla a spolupracovník Ladislava Olivy).¹⁹⁸

Katalog: nenalezen.¹⁹⁹

¹⁹⁵ Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, Nabídka výstavy.

¹⁹⁶ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců 1964.

¹⁹⁷ Při příležitosti šesté výstavy byl vydán katalog s předmluvou Františka Stehlíka, který se rovněž mnohokrát podílel jako kurátor výstav Skupiny 7. Stehlík a Pohribný figurovali jako přední odborníci na Skupinu 7, a proto při nejrůznějších příležitostech najdeme recenze právě od nich.

¹⁹⁸ Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, Nabídka výstavy.

¹⁹⁹ Zmínky o katalogu je možné nalézt ve zmíněné korespondenci, ale v archívech nebyl dohledán. Není možné určit, jak dlouho výstava trvala. Dle mého názoru končila přelomem července a srpna s ohledem na začátek následující expozice v Olomouci.

Devátá výstava, 5. listopadu 1965 až 26. listopadu 1965²⁰⁰, Olomouc, vystavující: Ladislav Oliva, Vladimír Komárek, Vladimír Sobolevič, Vladimír Křečan, Pavel Šulc, Jiří Seifert a hosté: Milan Šelbický a Jan Schmid.²⁰¹

Katalog²⁰²: úvodní slovo: František Stehlík, medailonky autorů s jejich fotografiemi a vybranými reprodukcemi vystavených děl, poslední strana obsahuje stručnou charakteristiku Skupiny 7 v němčině a v angličtině.

Desátá výstava, 11. února 1966 až březen 1966²⁰³, Severočeské muzeum, vystavující: Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič, Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva a hosté: Milan Šelbický, Jan Schmid a Oldřich Novotný.²⁰⁴

Katalog: nevyšel.

Jedenáctá výstava, prosinec 1966 až leden 1967, Severočeské muzeum, vystavující: Josef Hýsek, Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc a hosté: Oldřich Novotný, Jan Schmid, Milan Šelbický a Karel Wunsch.²⁰⁵

Katalog: nevyšel.

5.1 Vznik Skupiny

K založení Skupiny 7 dali roku 1958 podnět malíř Vladimír Komárek a sochař Jiří Seifert, v jehož bytě se výtvarníci pravidelně scházeli.²⁰⁶ Výtvarníci chtěli přispět k výraznému oživení umění. Pojily je vzájemné vazby, např. blízký věk a v některých případech i přátelské vztahy z dob studií či profesní působnost v Liberci a jemu blízkém regionu.²⁰⁷ Každý z autorů šel svou vlastní uměleckou cestou, jako společný cíl si vymezili tvůrčí práci, kterou pokládali za svoji povinnost.²⁰⁸ Arsen Pohribný uvedl, že všechny autory spojovala *touha po rušnější výměně názorů, po opravdovém životě, který jim ani úřední*

²⁰⁰ Muzeum umění Olomouc, archiv, „Skupina 7“.

²⁰¹ Muzeum umění Olomouc, archiv, Výstava: „Skupina 7“ – seznam vystavených prací.

²⁰² STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum a Svaz československých umělců 1964.

²⁰³ Archiv Severočeského muzea v Liberci, kart. 1966, (dokumentace výstav, neuspořádaný fond).

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s.1.

²⁰⁷ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

²⁰⁸ *Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy]*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963, s. 2.

*platforma svazové pobočky, ani promiskuita jejich výstavních bilancí nemohla dát.*²⁰⁹ Dle mého názoru narážel na frekventovanost výstav všech umělců, a to jak na samostatných výstavách, tak ve svazových. Domnívám se, že toto tvrzení se neztotožňuje se smýšlením tvůrců Skupiny, jelikož se jednalo o velmi mladé umělce, o kterých neexistuje žádná informace, jež by potvrzovala výše uvedenou poznámku.

František Sokol popsal v předmluvě katalogu výstavy z roku 1959 počátky liberecké Sedmy slovy: *Na Sjezdu socialistické kultury – v červnových dnech letošního roku v Praze – se často ozývala velmi srozumitelná slova o novém vztahu mezi umělcem a společností. Tato slova našla brzkou odezvu i u několika mladých výtvarníků liberecké pobočky Svazu čs. výtvarných umělců, kteří se spojili k společné práci v tvůrčí skupině ‚7‘. O oprávněnosti její existence není sporu: je výrazem hledání nového vztahu umělce k současnému životu naší společnosti i hledání konkrétní pracovní náplně jednotlivých členů skupiny. Prozatím spojuje mladé umělce jen vzájemná lidská a umělecká sympatie a společná touha přispět svou prací k obohacení společenského a kulturního života Libereckého kraje.*²¹⁰ Neopomněl zmínit slova Zdeňka Nejedlého, který prohlásil, že *vždy raději udělat dva kroky dopředu, protože v případě, že jeden z těchto dvou bude chybný, mohou o krůček ustoupit a ještě tím zbývajícím půjdou za svým cílem.*²¹¹ Z dnešního pohledu se rada Nejedlého jeví kostrbatě a s notnou dávkou kýče. V té době to mohlo být považováno za podporu mladých, začínajících umělců, kterými členové Skupiny 7 byli. V textu Františka Sokola se často naráží na kulturní socialistickou revoluci. Stať pochází z konce padesátých let, kdy umělecké skupiny zažívaly svůj rozmach a nikdo pořádně netušil, co mají přinést a jak plnit úkol, který by k vyvrcholení revoluce směřoval. K tomu Sokol mířil i v katalogu, když napsal, že *teprve při společné práci, společných diskuzích a společných vystoupeních před veřejností jistě naleznou své místo při plnění velkého úkolu všech kulturních a uměleckých pracovníků – dovršení socialistické kulturní revoluce.*²¹² Otázkou je, jak k tomu přistupovali samotní umělci.

Podle Oldřicha Palaty byl celkový záměr členů Skupiny takový, že se chtěli „jen“ svobodně projevit a „vypovídat“ se z událostí, které padesátá léta přinášela a poznamenala tak téměř každého občana Československa.²¹³ To je také důvodem, proč se domnívá, že

²⁰⁹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 1.

²¹⁰ *Skupina 7 vystavuje obrazy, sochy, grafiky ve výstavní síni krajského muzea v Liberci: [katalog výstavy]*, autor úvodního slova SOKOL, František, Severografia Semily 1959.

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Tamtéž.

²¹³ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (dne 1. 2. 2024).

Skupina vznikla spontánně. Všichni autoři se od počátků své působnosti v Liberci nebo jeho regionu zúčastňovali výstav liberecké pobočky Svazu československých výtvarných umělců. Historik umění František Stehlík k tomu dodal: *Rok 1959 otevřel poprvé nejen výstavní síň Severočeského musea skupině Sedm, otevřel také například brány prvního veletrhu v Brně a rozhrnul v Praze oponu první malé scény. [...] Tvůrčí skupiny, které tehdy nebo od té doby vznikaly, byly jedním z těchto nových znaků, signalizujících reakci na tehdejší mechanizaci organizace i života Svazu výtvarných umělců a rozvoj tvůrčí iniciativy uměleckých individualit.*²¹⁴

Jak už bylo zmíněno, umělci si podle svého počtu začali říkat Skupina 7. To se stalo poněkud matoucím, protože v té době vznikala v Praze skupina sedmi textilních výtvarníků se shodným názvem, která měla svoji první výstavu v prosinci 1959, tedy o tři měsíce později než „liberecká“.²¹⁵ Uskupení s podobným či stejným názvem bylo vytvořeno více, příkladem uvádím libereckou Skupinu 7F²¹⁶ nebo sdružení 5+2²¹⁷, které si stručně říkalo rovněž „Sedma“, či „Sedm v říjnu“²¹⁸. Liberecká Skupina si ponechala svůj původní název, a to i přesto, že se ke sdružení přidali noví členové, převážně v roce 1960, a do výstav se zapojovali různí „hosté“ z řad přátel a rodinných příslušníků. O tom koneckonců vypovídala výstava z roku 1963, na které vystavovalo 11 umělců.²¹⁹ Navzdory kolísajícímu počtu vystavujících spojoval každoroční projekty, kromě společného názvu, také malý výstavní sál Severočeského muzea, kde ve většině případů Skupina vystavovala. Tomuto sálu se dodnes přezdívá „Sedma“.²²⁰

5.2 Výstavy a činnost Sedmy

V září 1959 se uskutečnila první výstava v Severočeském muzeu v Liberci.²²¹ Arsen Pohribný se podívoval nad prakticky nulovou pozorností, kterou jí věnovali liberečtí. Ve

²¹⁴ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců 1964, s. 2.

²¹⁵ *Skupina 7: Emil Cimbura, Věra Drnková, Bohuslav Felcman, Květa Hamsíková, Jan Hladík, Alice Kuchařová, Ladislav Vacek: [„Skupina 7 ... pořádá ve dnech 22. prosince 1959 do 7. února 1960 svou první výstavu v Galerii Václava Špály v Praze 2, Národní třída 30, na níž vystavuje užité umění, převážně textilní.“], autor úvodu TOMEŠ, Jan, Praha, Český fond výtvarných umění [1959?].*

²¹⁶ STRNAD, Jan – HONZÍK, Josef: Skupina 7F, in: *Jizerská Kóta: Kulturní a společenská revue severovýchodních Čech*, roč. 1997, 1997, s. 90–100.

²¹⁷ LAHODA, Vojtěch: Rozvoj tvůrčích skupin 1958–1970: každodenní modernismus, in: BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X, s. 99.

²¹⁸ STEHLÍKOVÁ, Blanka – KUMSTÁTOVÁ, Jiřina: *Skupina Sedm v říjnu*, Praha, [b.n.] [1985].

²¹⁹ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

Výtvarné práci k tomu napsal dobově zabarvený článek, jímž chtěl zmobilizovat pozornost nejen potenciálních návštěvníků, ale také Svazu, jehož cílem mělo být zviditelnění členských výtvarníků: *místní činitelé, zejména tisk, nechali převážně tuto iniciativu a příspěvek k naší kulturní revoluci takřka bez povšimnutí, a tedy bez podpory, jak si vysvětlit, že o členské výstavě kraje, která bývá stěžejním podnikem, ba svátkem všech umělců, že o této výstavě krajský orgán neotiskl ani řádky? Proč nutno připomínat, že kulturní revoluce není jen záležitostí umělců a vědců, že je především věcí převýchovy širokých vrstev, kterou musí vést a usměrňovat veřejní pracovníci, rozhlas a zejména tisk (v němž ohlas kulturní práce má často mizivý podíl).*²²² Časopis *Noviny Jablonecka* informoval o výstavě také se zpožděním a s údivem poměrně vysoké návštěvnosti: *[...] Je radostné, že o výstavu má veřejnost zájem i přesto, že nebyla příliš propagována. Za první měsíc konání ji navštívilo několik set občanů.*²²³ V dalších článcích se o uskutečnění výstavy psalo několik dní až týdnů po jejím zahájení. *Cesta míru* první výstavu okomentovala slovy: *Skupinu lze [...] považovat za kolektiv umělců, vedených upřímnou snahou po vlastním ztvárnění společného úkolu. Společné vystoupení má umožnit konfrontaci prací, stálý styk a diskusi o osobních tvůrčích problémech. Někteří teprve hledají cestu a formulaci, takže výstavu nutno vidět i pod tímto úhlem. Je možné, že jako všichni začínající i oni učiní nejistý krok.*²²⁴ K tomu jen dodávám, že je potřeba si uvědomit to, k čemu odkazoval titulek článku – *Mladí liberečtí výtvarníci*. Jednalo se o výtvarníky narozené vesměs ve třicátých letech 20. století, kteří sbírali zkušenosti. Arsen Pohribný uvedl ve svém článku *Liberecká skupina 7* ve *Výtvarné práci*, že *tento soubor mladých i nejmladších [narozených 1932–1933] působí na první pohled různorodě, a to i v pracích jednotlivců. Jde spíše o zájmové generační seskupení a zřejmá mnohotvárnost zrcadlí mladé zkoušení a výzvědy a dále dokazuje přechodnost pokusů i chuť dostat se dopředu.*²²⁵ Všechny novinové příspěvky se však shodovaly na tom, že Skupina, ačkoliv nemá žádný manifest ani program – jak bylo uvedené výše, je spojována jistým ideovým názorem: *vzájemným stykem obohatit svou tvorbu a zapojit ji do proudu socialistické kultury.*²²⁶

²²²Tamtéž, s. 14.

²²³-S-: Skupina SEDM, in: *Noviny Jablonecka*, roč. 7, 1959, č. 39, s. 3, ISSN 0546-8388.

²²⁴NUSKA, Bohumil: Mladí liberečtí výtvarníci, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 110, s. 4, ISSN 0411-6364.

²²⁵POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²²⁶NUSKA, Bohumil: Mladí liberečtí výtvarníci, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 110, s. 4, ISSN 0411-6364.

Výstavy se zúčastnili Josef Hýsek, Vladimír Komárek, Jiří Seifert, Jiří David, Vladimír Sobolevič, Vladimír Křečan a Miloslav Jágr.²²⁷ Oldřich Palata k tomu dodává, že *zakládající členové liberecké Skupiny 7 vystavovali v původní sestavě a v původním počtu pouze na první výstavě. O rok později se z jabloneckého působiště přestěhoval Jágr do Prahy, kde nastoupil jako asistent profesora Hoffmeistera na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, a tudíž na druhé výstavě v Liberci již nevystavoval.*²²⁸ V první kritice se Pohribný zmiňuje o sedmém členovi Františku Sokolovi.²²⁹ Ten však napsal pouze úvodní slovo a se Skupinou nijak nespolupracoval, ačkoliv byl blízkým přítelem Jiřího Seiferta a dalších.²³⁰

Pohribný v katalogu k výstavě z roku 1963 vzpomínal na první členskou prezentaci: *V září 1959 vystavili v Severočeském muzeu v Liberci to nejlepší [...]. Nebyl tu žádný vědomý program. Přesto se tvářnost 7 formovala natolik, že se jako celek lišila od expresionismu a siláctví některých pražských skupin.*²³¹ Dále kladně hodnotil věcný lyrismus a tvarovou čistotu, jež se staly vedoucími tendencemi Skupiny.²³² Nejstarší z umělců, Josef Hýsek, byl ve městě známý z předešlých výstav SČSVU. Antonín Langhamer chválil styl, kterým se krajinář zaměřoval na zobrazení okolí Liberce: *[...] Jeho tvorbu máme možnost sledovat [...] již řadu let. A tím radostnější je zjištění, které si odnášíme po prohlédnutí jeho nových prací. Takové obrazy, jako ‚Předjaří v lomu‘, nebo ‚Zima na předměstí‘, to již nejsou jen více či méně náhodné výseky krajiny. Každý detail zde má své opodstatnění a celek proto vyrůstá v promyšlenou tvarovou i barevnou kompozici.*²³³ Pohribný byl trochu zdrženlivější a zaměřil se na celé umělcovo období: *[...] Krajiny Josefa Hýska svědčí o tom, jak tento nejstarší člen skupiny skončil své ‚Pruchovské‘ období a ohledává půdu novoklasicismu poeticky citěného. Ráz starších záběrů napovídá, že krok, který učinil, byl nutný. Dovedl si už tak bezpečně vyhledat a perspektivně nakreslit malebný motiv, dokázal jej podat s takovou rutinou, že se zdálo, že se opakuje. Do nově citěné kompozice Krajiny s průlomem a Zimy na předměstí se ještě dostaly náhodnosti bývalého naturalistického*

²²⁷ Archiv Moravské galerie v Brně, kart. č. 167, inv. č. 946, KČ 65, *Skupina 7 vystavuje obrazy, sochy, grafiky*. Úvodní slovo: František Sokol.

²²⁸ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

²²⁹ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²³⁰ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (dne 1. 2. 2024).

²³¹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 2.

²³² Tamtéž, s. 2.

²³³ LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

*záběru. Avšak v její pečlivé malbě, sledující stavebnou ušlechtilost tvarů, poznáváme, jak tíhne k čemusi, co bychom nazvali lyrizovaný útvar.*²³⁴

Vladimír Komárek, jenž byl Pohribným pokládán za duchovní střed kolektivu, se nechal inspirovat Zrzavým a Kubínem. Pohribný k tomu uvedl, že *Komárkova představa o světě jakoby za nedělního odpoledne na podzim, kdy všechno usíná, má těž osobité maliřské ladění. Škoda, že nedovede zesílit své podání po stránce barevné. Zkouší-li to, neubrání se někdy diletantským chybám v harmonizaci tupých lokálních barev.*²³⁵ Pohribný sice kritizoval volbu barevného spektra obrazů, ale Antonín Langhamer ve svém článku vyzdvihl Komárkova díla slovy: *[...] S vyrovnaným projevem setkáváme se i na obrazech Vladimíra Komárka, kterého zaujaly objekty továren a hospodářských budov na Semilsku. Snaží se o barevně harmonické zvládnutí námětů.*²³⁶ Je zcela zbytečné pozastavovat se nad kritikou jednoho historika umění a sympatizovat s tvrzením jiného. Palata k tomuto tématu poznamenal, že kritici zkrátka museli něco napsat, bez ohledu na to, jaké názory v pozdějších letech k jednotlivým dílům měli. Pro Skupinu bylo prý velkým štěstím už to, že se jí věnoval právě Pohribný, jenž už v té době byl kapacitou ve svém oboru a prosadil se tak o zviditelnění liberecké Sedmy.²³⁷

Dalším vystavujícím krajinářem byl Jiří David, jenž se zaměřoval *s pravým mladistvým bouřliváctvím*²³⁸ na zobrazení krajin *s živelnou radostí*²³⁹, *nasazoval brutálně barevné kontrasty, komponoval srážky hmot a šikmic a obestíral kubizované Mosty i Večer u kolotoče romantickou neurčitostí.*²⁴⁰ Sochař Jiří Seifert se svojí tvorbou nejvíce blížil Komárkovi. Zaměřoval se na podobizny, expresionistické kompozice a neorealisticky přiostrěné grafiky. *[...] A zároveň jako plastik je nejúspěšnější v drobných voskových figurách vodních ptáků. Rafinovaný způsob, jímž barvil a tvaroval Jugoslávkou mušli ve vázu na leknín, prozrazuje neobyčejný smysl pro tvar i technické zpracování.*²⁴¹ Podle

²³⁴ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²³⁵ Tamtéž, s. 14.

²³⁶ LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

²³⁷ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (dne 1. 2. 2024).

²³⁸ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²³⁹ LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

²⁴⁰ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²⁴¹ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

Pohribného by se však měl stejně precizně zaměřit i na malbu.²⁴² Kolekce plakátů Vladimíra Soboleviče byla již známá z vývěsních tabulí. Podle Langhamera byly *práce nápadité a poutavé. A to je pro plakát velmi důležité.*²⁴³ Koberce Vladimíra Křečana [...] *nepřímo demonstrují možnost kulturního vzestupu socialistického člověka, který jich užívá. Jaká škoda, že schopnosti tohoto mladého návrháře Bytového textilu jsou znehodnocovány merkantilními potřebami podniku.*²⁴⁴ Pohribného postesknutí podpořil i Křečan v několika rozhovorech, viz podkapitola věnovaná Vladimíru Křečanovi. Zajímavostí je, že Antonín Langhamer se vůbec ve svém příspěvku nezabýval Františkem Sokolem, o kterém Pohribný hovořil jako o možném sedmém členovi skupení. Pohribný uvedl, že [...] *snad sedmý člen, teoretik F. Sokol, si vezme na starost, aby se skupina šťastně složená ze specialistů různých oborů zaměřila k témuž aktuálnímu programu, který naznačili oba uměleckoprůmysloví výtvarníci. Prostě od příležitosti vystavovat k slohotvorné práci.*²⁴⁵

I když se v každé novinové zprávě autoři podívovali nad různorodostí profesí vystavujících, přineslo první představení Skupiny úspěch. Antonín Langhamer to výstižně popsal závěrem své statě: *Zajímá vás, jak byl s výstavou spokojen můj společník? První obrazy si prohlížel s nedůvěrou a byl trochu překvapen, když opravdu nenašel oblíbený formalismus. Stýskalo se mu však po obrazech, jaké se malovaly v minulém století, na nichž by byl namalován každý lísteček. Můžeme však chtít dnes na někom, aby nejezdil ve Spartaku, ale v kočáře? Jistě ne. Neměl by proto dnes už chtít něco podobného nikdo ani od umělců, jejichž projev prodělává vývoj právě tak, jako věda, technika, jako vůbec celá lidská společnost.*²⁴⁶

Druhá výstava byla otevřená od 6. prosince 1960.²⁴⁷ K původním sedmi členům se přidali ještě Otta Kočí, Pavel Šulc a Ladislav Oliva. Historik umění, Bohumil Nuska, k tomu v článku *Výstava 7* napsal: [...] *Dosud je pojátkem skupiny rozdílných výtvarných charakteristik spíše vzájemný osobní vztah než společné prostředky a pohledy – konečně vždyť účastníci pracují v rozdílných oblastech umělecké tvorby. Skupina se od první*

²⁴² Tamtéž, s. 14.

²⁴³ LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

²⁴⁴ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 14.

²⁴⁶ LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

²⁴⁷ NEUVEDEN: Sedma vystavuje, in: *Průboj*, roč. 12, 1960, č. 177, s. 3, ISSN 1804-5782.

výstavy rozrostla, takže název se stává zárodkem tradice.²⁴⁸ Také jako jediný z recenzentů uvedl ve svém textu sochaře, grafika a skláře Oldřicha Novotného. Novotný se však účastnil pouze této výstavy a Nuska k němu stroze uvedl, že doplnil výstavu o *čisté kresby*.²⁴⁹ Pro Sedmu bylo typické, že se výstav kromě členů účastnili i hosté – nejčastěji začínající mladí umělci.²⁵⁰ Pohribný vnímal Olivův příchod jako zcela zásadní. Sklář se v té době zaměřoval na experimentování s efektem pískování a technikou olovnatého křišťálu, díky čemuž *dosáhl mnoha velkých mezinárodních úspěchů a jeho práce byla [...] odměněna na Triennale v Itálii zlatou medailí*.²⁵¹ Podle Pohribného zjemnil *Sobolevič výrazové prostředky a projevil tak převažující tendenci směřující k civilismu a precisnosti*.²⁵² Za zmínku stojí i podprahová kritika Pohribného oficiálního uměleckého proudu. Ve svém textu uvedl, že *[...] Sedmaři navazovali na avantgardní tendence desátých a dvacátých let XX. století, která nám nepřešla do krve, a to i přes varování moudrých hlav, které říkaly, že „to“ je historicky překonáno, čímž chtěli naznačit, že to, co nyní dělají pro všeobecné zvelebení, popularitu a rychlý rozprodej, má být vrcholem českého umění*.²⁵³ Pohribný v odstavci uvedl nepostradatelnost modernismu, na který Skupina navazovala a opět se potvrdila slova Františka Sokola, že existence Skupiny *[...] je výrazem hledání nového vztahu umělce k současnému životu naší společnosti [...] a ukázání krásy života v ní*.²⁵⁴ Naopak novinový článek v *Průboji* pochválil neměnnost uměleckého ztvárnění a různorodý charakter vystavených děl: *Bude dobré, jestliže některé obrazy či grafika vyvolají názorové střetnutí, právě proto, že jejich autoři odmítají libivost a poplatnost nenáročnému vkusu. [...] Výstava má přes zdánlivě různorodý ráz jasnou vnitřní jednotu, přesvědčivě dokumentující společný cíl: umění není projev uzavřený do klauzury snobských zájmů, ale má své silně evokující prvky, které působí tak intenzivně, že nelze po zavření dveří výstavní síně odložit vyvolané pocity jako kabát. Funkčnost a společenský dosah tohoto umění jsou ve své většině nekompromisní. A to je největší plus výstavy skupiny [...]*.²⁵⁵ V příspěvku v *Průboji* autor označil tvorbu umělců za *[...] nekonvenční uměleckým výrazem, kterým zaujali četné návštěvníky*.²⁵⁶

²⁴⁸ NUSKA, Bohumil: Výstava 7, in: *Vpřed*, roč. 1, 1960, č. 88, s. 3, ISSN 2533-4115.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 3.

²⁵⁰ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců 1964, s. 2.

²⁵¹ NEUVEDEN: Sedma vystavuje, in: *Průboj*, roč. 12, 1960, č. 177, s. 3, ISSN 1804-5782.

²⁵² POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 3.

²⁵³ Tamtéž, s. 3.

²⁵⁴ Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, KČ 65, *Skupina 7 vystavuje obrazy, sochy, grafiky*. Úvodní slovo: František Sokol.

²⁵⁵ (JMP): Skupina „Sedmi“ podruhé, in: *Průboj*, roč. 12, 1960, č. 185, s. 3, ISSN 1804-5782.

²⁵⁶ Tamtéž, s. 3.

Nuska v článku pro deník *Vpřed* k výstavě uvedl, že *Hýskův pohled má příliš jednotného jmenovatele, který ovšem není zápor, pokud jej přijmeme jako údobí a jako předstupeň dalších pohledů. Rovněž Ota Kočí vytvořil pevný sloh svědčící o poctivé práci, pevný a jistý – až moc hotový. Přirozeně, že každý umělec má svou subjektivní pravdu a že posledním soudcem je jeho výtvarnické svědomí, které mu naznačí, co je projevem jemu nejvlastnějšího výrazu, výrazu vedoucího k charakteristické malbě, a co je pouze opakováním se.*²⁵⁷

Třetí výstava se uskutečnila od 6. ledna 1962 opět s drobnými změnami v kolektivu. Na této výstavě již nebyl přítomen Otta Kočí, který nastoupil na místo ředitele jilemnického muzea,²⁵⁸ ale účastnili se dva hosté – malíř Jaroslav Švihla a fotograf Čestmír Krátký. Arsen Pohribný na úvodních stránkách katalogu k výstavě uvádí, že *[...] malíři, kteří mezitím měli několik samostatných výstav a kteří dále tříbili svou formu, dosáhli značného stupně stylizační dokonalosti.*²⁵⁹ Ladislav Oliva pro tuto výstavu vytvořil nápojový soubor pro sériovou výrobu a Křečan interakci režných struktur tkaných předložek a kamenných mozaik. V případě Seiferta, Olivy a Křečana se Pohribný zabýval tendencemi vyjadřování základních stavů lidské duše i existence, které byly na výstavě předvedeny nejen tzv. krásným uměním, ale také tím funkčním. Stejně tak ho u nich zajímal smysl pro organické řešení prostředí, v jehož duchu stvořil i Čestmír Krátký cyklus fotografií podávající svědectví o výtvarné síle kůry.²⁶⁰

V deníku *Vpřed* Arsen Pohribný chválil očividný růst Skupiny: *Kdo srovnává minulou výstavu s touto, vidí prudký názorový vývoj nebo lépe vytržení, které mladí výtvarníci prodělali, jak se řemeslně upevnili a jak jsou schopni přinášet nikoli již jen nápady, nýbrž pracovat i na veřejných zakázkách.*²⁶¹ Dále také postřehl, že se výtvarníci dokázali sjednotit ve výrazu své tvorby: *[...] skupina [...] našla svůj generační a citově lyrický přístup ke skutečnosti – zpracovávané hmotě. Jde jim jako poctivým moderním výtvarníkům o to, aby se o dnešku vyjadřovali dnešním jazykem. To znamená: stručně, výrazně a tedy ve znacích, které by podávaly divákovi zhuštěný výklad světa.*²⁶² Nejvíce ve své kritice vyzdvihoval grafické práce Vladimíra Soboleviče, jehož plakáty *[...] mluví k nám bez bombastu, se zvláštní jemnou naléhavostí z nároží a stávají se pro Liberecko*

²⁵⁷ NUSKA, Bohumil: Výstava 7, in: *Vpřed*, roč. 1, 1960, č. 88, s. 3, ISSN 2533-4115.

²⁵⁸ Krkonošské muzeum v Jilemnici, fond Muzejní archiv, dosud nezpracován.

²⁵⁹ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 3.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 4.

²⁶¹ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká „7“ vystavuje, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 5, s. 5, ISSN 2533-4115.

²⁶² POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká „7“ vystavuje, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 5, s. 5, ISSN 2533-4115.

*symbolem výjimečných dnů.*²⁶³ Ladislava Olivu, který byl tou dobou již světově proslulým sklářem, obdivoval za to, jak *nakládá s krásnou surovinou s otcovskou jemností, zvyšuje nejkrásnější vlastnosti křišťálu.*²⁶⁴ Vladimír Křečan pro tuto výstavu vytvořil nový typ koberce, jenž Pohribný okomentoval slovy: *podobně [...] zachází s mykanou vlnou, když osnuje své figurální koberce. Působí na nás jejich hlavní námět – postava, i cosi navíc – hmotnatost, rezná krása materiálu.*²⁶⁵ Vladimíra Komárka označil za nejzralejší osobnost z malířů Skupiny. Uvedl, že *[...] jeho obrazy nám připadají jako okouzlené vzpomínky z dětství.*²⁶⁶ Ostatním umělcům Pohribný nevěnoval tak rozsáhlé kritiky. Za zmínku mu stála tvorba Pavla Šulce, jenž ke svým dílům přistupuje *[...] spíše s hudebním rozechvíváním než jako vypravěč nebo popisovatel.*²⁶⁷

Čtvrtá výstava se konala od 6. prosince 1962 a byla odlišná od těch předchozích nejen vystupujícími umělci, ale také manifestem – prvním literárním dokumentem, který ji doprovázel. Úvaha *Poměr ke skutečnosti* odkazovala k problémům, se kterými se současný člověk setkává: *Přítomné lidstvo začíná pociťovat pozitivní i nepříznivé následky vyššího civilizačního stádia. Nové poznatky z říše mikrokosmu a makrokosmu nás přivedly k základním noetickým, a tedy i estetickým problémům. Zrněčko písku v záhybu naší dlaně se změnilo v zmet' atomů nepředstavitelné destrukční síly, hvězdná obloha nad našimi hlavami je teď optickým vjemem nečitelným bez teorie relativity. Pokud jde o kategorický imperativ v nás, je pravděpodobně silně ovlivněn činností nukleových kyselin v mozkové tkáni. Úvahy o pravé podstatě světa, který se před námi počíná rýsovat, jsou provázeny novými pocity. Z nich především pocit odcizení hodnotám včerejška a z něho odvozené úsilí navázat bezprostřední kontakt se světem skutečné reality myšlenek, zážitků a pocitů je rozpoznáván jako dominantní. Uvědomujeme si, že pocit člověka uprostřed XX. století mění náš vztah k obrazu, k soše, k uměleckoprůmyslovému výtvoru. Navazuje se na autonomní obrazovou, tvarovou nebo účelovou. Skutečnost odmítáme chápat jako vnější skutečnost jevů kolem nás, jde nám zároveň i o realitu prostředků. Zatím co dříve se přistupovalo k dílu s apriori představou, kterou měl daný výtvor bezvýhradně realizovat, je nyní prvotní záměr korigován, dotvářen spoluprací a zápasem s hmotou. Usilujeme o to, zbavit se imitativních prvků, prostředníků výtvarného účinku – symbolů, metafor. Primární kvality světa skutečné reality je třeba autonomizovat. Barva má být opět barvou, prostor*

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž.

*prostorem, struktura strukturou. Tyto vlastnosti je nutno posílit a emancipovat, vrátit jim původní platnost. Objevení hmotných stránek skutečností se dnes stává centrem tvůrčího usilování. Proces tvorby se kryje s procesem poznání. Je to nové ověřování skutečnosti, o přímý zásah do její podstaty. Pokud jde o společný smysl naší výtvarné činnosti, nespolehnáme se na bezprostřední poslání – věříme v možnost, ba i v nutnost začít znovu u základů, vyměřených a určených naším pocitem. Zdánlivě nevyjádřitelné se pokoušíme vyjádřit a sdělit za pomoci znaku, základní entity, archetypu. Nejde proto, a nemůže jít, o rozvíjení toho, co bylo, cítíme, že právě v přítomnosti vstupujeme na práh nového údobí, které má naše tvorba analyzovat, prozkoumat a přiblížit, že stojíme na půdě oblasti, jejíž estetický kánon, její reálné a nepopíratelné pozitivní hodnoty má naše dílo objevit a spoluvytvářet.*²⁶⁸

V periodiku *Vpřed* vyšlo pouze krátké upozornění na již odehrávající se vernisáž: *Následujícího dne – v sobotu byla vernisáž výstavy Skupiny 7 rovněž v Severočeském muzeu v Liberci. Své práce na ní mají severočeští výtvarníci V. Komárek, Č. Krátký, V. Křečan, L. Oliva, J. Seifert, V. Sobolevič a P. Šulc. O práci výtvarníků, sdružených ve Skupině 7 promluvil při zahájení výstavy dr. Arsen Pohribný.*²⁶⁹ Ten také v katalogu k výstavě, jenž vyšel až v průběhu roku 1963, uvedl, že kromě vydaného manifestu se umělci poprvé projeví naplno ve svých dílech. Doslova napsal, že: *svět pocitů, který dříve vpašovali do obrazných námětů, chtějí zjevovat napřímo.*²⁷⁰ Autorem manifestu by měl být podle Oldřicha Palaty Jiří Seifert, jelikož Vladimír Komárek byl dyslektik. Manifest byl však považován za společné dílo celé Skupiny.²⁷¹ Podle Pohribného *mladí viděli svět vždy poněkud jinak než jejich rodiče, protože byli schopni registrovat změny života, které starší, ukolébáni zvykem a představami, přehlédli. [...] Jejich důslednost myšlenková i tvárná si vynucuje náš respekt, ať již s jejich programem souhlasíme či nikoli.*²⁷²

V úvodní kapitole (tj. 5. Umělecká tvůrčí liberecká Skupina 7) je uvedeno, že pátá výstava proběhla od srpna do září roku 1963 v Městském muzeu v Děčíně. Bohužel přes veškeré snahy se mi nepovedlo dohledat žádné informace o výstavě. Kurátorka užitého umění v Děčíně, Jolana Horáková, k tomu uvedla, že se [...] *ve fotoarchivu ani ve sbírce historických dokumentů k výstavám nic nedochvalo. Našly se snímky z výstav, které by*

²⁶⁸ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 12–13.

²⁶⁹ (ČK): Dvě výstavy v muzeu, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 101, s. 5, ISSN 2533-4115.

²⁷⁰ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 4.

²⁷¹ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

²⁷² POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 4.

dobově odpovídaly, avšak neexistuje žádný záznam, který by potvrdil, že se jedná o záběry z prezentace Skupiny 7.²⁷³ Dochovaný katalog, který dokazuje uskutečnění výstavy, je uložen v Knihovně Umělecko-průmyslového muzea v Praze. Této výstavy se navíc zúčastnila Lída Křečanová, která výstavu doplnila třemi díly aplikované krajky pojmenované *Jaro, Podzim a Zima*.²⁷⁴

V prosinci roku 1963 se uskutečnila šestá výstava. Při této příležitosti vydalo Severočeské muzeum v Liberci katalog, ve kterém potenciální návštěvníky předem upozorňovalo na modernistický charakter vystavených děl: *Až příliš často se podnes střetávají s výtkami, které plodí naprostá nevědomost o všem, oč usiluje současný výtvarník. Znovu a znovu učí návštěvníky svých výstav znát abecedu moderního umění a často ztroskotávají u prvních písmen. Okruh skutečných zájemců o jejich práci, snahy a cíle, je úzký, mnozí z bývalých přátel za prudkého vývoje posledních let zaostali za současnými problémy, dnes chválí nebo pomlouvají, obojí bez skutečného porozumění. [...] Všichni členové Skupiny 7 vědí, že jejich díla jsou problematická a diskusní a považovali by za omyl, ba za neštěstí pro sebe i pro své prostředí, kdyby jako taková přijímána nebyla.*²⁷⁵ František Stehlík v *Průboji* obdivoval, s jakou vervou a pílí umělci tvořili svá díla, a samozřejmě s jakou pravidelností. *Sedma není tvůrčí skupinou v tradičním slova smyslu, nesjednocuje jen umělce určitého žánru a vymezeného uměleckého vyznání, nýbrž sdružuje malíře, sochaře, grafika, skláře, textilního výtvarníka a jako hosty příležitostně i fotografa, loutkáře či šperkáře, z nichž každý má či hledá vlastní formy vyjádření a které spojuje jediný program: poctivě se vyrovnávat s dobovými úlohami, s novým myšlením a cítěním soudobého člověka.*²⁷⁶ Porovnává vystavené umění a nabádá současnou společnost k jeho pochopení, *které se zachovává stále něco z nedokončenosti experimentu.*²⁷⁷ Za jednu z nejvyzrálejších osobností pokládal, stejně jako na jiných výstavách Arsen Pohribný, Vladimíra Komárka, jenž je zároveň osobností „zcela svéráznou“. Stehlík Komárka popsal jako umělce *[...] s nesmírnou důvěrou v lidi, s vírou v pochopení, s neskonalou dobrotou.*²⁷⁸ K dalším výtvarníkům se již takto „obsáhle“ nevyjadřoval. V oficiálním katalogu nikdo nezmínil jméno třetího vystavujícího hosta. Tím byla uznávaná šperkařka, Jaroslava Sobolevičová,

²⁷³ Rozhovor Aleny Galuščákové s Jolanou Horákovou (korespondenčně dne 7. 2. 2024).

²⁷⁴ Knihovna Umělecko-průmyslového muzea v Praze, sign. KC 96, inv. č. 116/1964, Skupina 7, Děčín: Městské muzeum v Děčíně.

²⁷⁵ *Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy]*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963, s. 1–2.

²⁷⁶ STEHLÍK, František: Skupina Sedmi popáté, in: *Průboj*, roč. 16, 1964, č. 23, s. 5, ISSN 1804-5782.

²⁷⁷ Tamtéž.

²⁷⁸ STEHLÍK, František: Skupina Sedmi popáté, in: *Průboj*, roč. 16, 1964, č. 23, s. 5, ISSN 1804-5782.

kteřou Stehlík popsal slovy: [...] jako by ve zcela jiném pohádkovém světle potvrzovaly výtvarný charakter skupiny v jejím postoji vůči výrazovosti hmotného objemu, vůči symbolice barvy a tvaru, její útok na fantazii diváka. A opět v jiném třpytivém večerním světle.²⁷⁹ Smutnou shodou okolností je Stehlíkův popis jedinou dohledanou informací o výtvarnici a její práci na výstavě. V jednom z rozhovorů s Oldřichem Palatou bylo zmíněno, že právě Jaroslava Sobolevičová, ač výborná výtvarnice, byla a je často opomíjená.²⁸⁰

Sedmá výstava probíhala od 16. prosince 1964 opět v prostorách Severočeského muzea.²⁸¹ K ní se dochovala pozvánka s textem: *Severočeské muzeum Liberec a Svaz československých výtvarných umělců pobočka Liberec dovoluji si Vás pozvat na zahájení výstavy SKUPINA 7. Výstavu zahájí ve středu 16. prosince 1964 v 17:30 hodin PhDr. František Stehlík. Janáčkovy Listy důvěrně přednese Smetanovo kvarteto, laureát státní ceny.*²⁸² Kvůli záštitě SČSVU je velmi komplikované dohledat veškeré výstavy Skupiny, jelikož nelze určit, zda prezentace spadá přímo pod libereckou Sedmu, či je součástí výstav Svazu. Stehlík patřil společně s Arsenem Pohribným k nepostradatelným osobnostem pro Skupinu 7. Oldřich Palata dodal, že [...] z titulu své funkce i z titulu kurátora uměleckohistorických sbírek měl dr. Stehlík široký záběr profesních povinností i odborných zájmů, které mu znemožňovaly přílišnou specializaci, natož na Skupinu 7. Jeho zásadní význam pro Skupinu 7 spočíval především v tom, že pro výstavy této skupiny zajistil každoročně v budově muzea alespoň nějaký výstavní prostor (nejčastěji malý výstavní sál, ale také suterénní vestibul nebo přednáškový sál) umožňující pravidelnou prezentaci nejnovějších prací členů skupiny a jejich hostů. Jeho podíl na výstavách byl u členů Skupiny 7 natolik respektovaný, že se v roce 1964 stal teoretikem skupiny a připravil zásadní katalog.²⁸³ František Stehlík dokázal v úvodu v katalogu k této výstavě charakterizovat význam liberecké Sedmy a její důraz na každodennost: [...] je zde ještě mnohem obtížněji vyjádřitelného, co je pro skupinu charakteristické. Vzpomínáme-li na všechny její předchozí výstavy, ať už byly instalovány v malém či velkém sále nebo dokonce v klemutém suterénním vestibulu musea, zůstává nám na pozadí pozapomenutých jednotlivostí vždy jako hlavní dojem pocit příjemného prostoru, pocit pěkné výstavy, přitahující svou věrohodností, pravděpodobností, možností existence i mimo výstavní sál,

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

²⁸¹ Vernisáž, in: *Vpřed*, roč. 5, 1964, č. 51, s. 1, ISSN 2533-4115.

²⁸² Archiv Severočeského muzea, kart. Dokumentace výstav 1962—1964 (neuspořádaný fond).

²⁸³ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

*blízkostí skutečnému soudobému životu. Nejen proto, že tu Sobolevičovy plakáty připomínají známé tempo ulice, že tu Olivovo sklo vyvolává slavnostní náladu, Křečanovy koberce teplo domova, Komárkova plátna důvěrné zamyšlení, Šulcovy obrazy přátelskou atmosféru plodné diskuse, Seifertovy sochy bezprostřední, nefalšovaný vztah k hmotné přírodě a Hýskovy obrazy monumentalitu všedního dne.*²⁸⁴

Postupem času začal převažovat trend, že tisk přestával podávat čerstvé reference o výstavách Skupiny 7. Podle Oldřicha Palaty za tím stála četnost samostatných a skupinových výstav členů. Palata vzpomínal na rozhovor s Vladimírem Komárkem, kdy umělec uvedl, že jej během jednoho konkrétního roku – nebylo uvedeno kdy – čekalo více jak 20 samostatných výstav.²⁸⁵ Je tedy možné, že média tomu zkrátka nechtěla věnovat tolik pozornosti, protože jen Skupina 7 během jednoho roku vystavovala nejen v Liberci, v Děčíně, ale také v Praze a v dalších městech. V letech 1963 až 1964 se v regionálních novinách informace o chystaných výstavách vyskytovaly jen v sekcích zvaných „Vernisáž“, a to pouze jednou, maximálně dvěma větami s tím, že komentáře k výstavě vycházely až následující rok.²⁸⁶ Autor článku pod zkratkou HSK uvedl, že [...] *trhlinu mezi současnou uměleckou tvorbou a požadavky veřejnosti, která koneckonců existovala v dějinách umění už po staletí, lze scelovat jedině co největší prezentací dobrých výtvarných děl.*²⁸⁷ Na této výstavě spolupracovali umělci ve své tradiční sestavě, tedy Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Pavel Šulc, Jiří Seifert, Ladislav Oliva, Vladimír Křečan a Vladimír Sobolevič. A jako hosté se představili Milan Šelbický a pro veřejnost již známý loutkář Jan Schmid.²⁸⁸

V roce 1965 se žádná prezentace Sedmy v Severočeském muzeu v Liberci neuskutečnila. Důvodem byla přetíženost umělců, jelikož toho roku vystavovali mimo jiné v Brně a v Olomouci.²⁸⁹ Osmou dohledanou výstavu, která přímo navazovala na Libereckou výstavu z prosince 1964 až února 1965, Skupina uspořádala v Brně.²⁹⁰ Z výstavy konané od 18. června 1965 se dochovala pouze pozvánka a částečná korespondence s žádostí o povolení konání výstavy, kterou zaslali Jaroslav Kaván, tehdejší ředitel Severočeského

²⁸⁴ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců 1964, s. 2.

²⁸⁵ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (dne 1. 2. 2024).

²⁸⁶ Vernisáž, in: *Vpřed*, roč. 5, 1964, č. 51, s. 1, ISSN 2533-4115.

²⁸⁷ HSK: Byli jste v Severočeském muzeu na výstavě skupiny 7?, in: *Vpřed*, roč. 6, 1965, č. 1, s. 4, ISSN 2533-4115.

²⁸⁸ Vernisáž, in: *Vpřed*, roč. 5, 1964, č. 51, s. 1, ISSN 2533-4115.

²⁸⁹ -TEK-. Roční bilance Sedmy. *Vpřed*, roč. 7, 1966, č. 8, s. 4, ISSN 2533-4115.

²⁹⁰ Archiv Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, Nabídka výstavy.

muzea, a za Skupinu 7 sochař Jiří Seifert.²⁹¹ Díky těmto pramenům víme, že se výstavy zúčastnili Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Křečan, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc, Vladimír Komárek, Jan Schmid, Josef Hýsek a jako host René Roubíček.²⁹² Plakáty, katalog ani jiné tiskoviny se z výstavy nedochovaly, ale s jistotou víme, že existovaly, jelikož k tomu odkazuje korespondence: *K výstavě budou vydány katalogy a binco plakáty, které i Vám mohou být k dispozici.*²⁹³ Také ráz výstavy měl odpovídat zaměření galerie v Brně: *Výstava v roce 1964-65 bude z nejnovějších prací členů skupiny a na základě Vašeho požadavku bude výběr vystavovaných exponátů především zaměřen na umělecký průmysl tak, aby to odpovídalo charakteru Vašich výstav a Vaší činnosti.*²⁹⁴ Mnohem více dochovaných informací je k nalezení z Olomouce, kde mimo jiné vyšlo v časopisu *Kdy-kde-co? V Olomoucké kultuře* velmi krátké upozornění na konání výstavy: *Vlastivědný ústav v Olomouci, náměstí Republiky, číslo 5. Tvůrčí skupina 7 z Liberce.*²⁹⁵

Devátá výstava liberecké Sedmy se konala od 5. listopadu 1965 a svá díla na ní vystavovali Ladislav Oliva, Vladimír Komárek, Vladimír Sobolevič, Vladimír Křečan, Pavel Šulc, Jiří Seifert a hosté – Milan Šelbický a Jan Schmid.²⁹⁶ Z výstavy se dochovala pozvánka, katalog s úvodním slovem Františka Stehlíka (viz úvodní kapitola 5. Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7), soupis děl, počet návštěvníků a snímky, o které se postaral Jaroslav Juryšek.²⁹⁷

Desátá výstava Skupiny se uskutečnila 11. února roku 1966 opět v Severočeském muzeu v Liberci a zúčastnili si jí Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič, Vladimír Komárek, Josef Hýsek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva a hosté – Milan Šelbický, Jan Schmid a Oldřich Novotný.²⁹⁸ Ačkoliv bylo výše uvedeno, že umělce sdružuje manifest, umělečtí kritici a autoři článků jej nebrali v potaz. Doslova uvedeno: *Zrod skupiny motivovaly spíše organizačně-technické důvody. Tedy nikoliv pevné kredo, společný postoj, ucelený názor. A neexistence formálního manifestu [...].*²⁹⁹ Pojítkem členů byla dle autora textu v deníku *Vpřed* užitečnost, kterou jejich díla měla symbolizovat: *Program sice neochrání návštěvníka od nepříjemných šoků, které vyvolá konfrontace mezi suverénním uměleckým*

²⁹¹ Archiv Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, Nabídka výstavy.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tamtéž.

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ Muzeum umění Olomouc, archiv, Kdy-kde-co? V Olomoucké kultuře, listopad 1965.

²⁹⁶ Muzeum umění Olomouc, archiv, Výstava: „Skupina 7“ – seznam vystavených prací.

²⁹⁷ Muzeum umění Olomouc, archiv, Skupina 7.

²⁹⁸ Archiv Severočeského muzea v Liberci, kart. 1966, (dokumentace výstav, neuspořádaný fond).

²⁹⁹ -TEK-: Roční bilance Sedmy, in: *Vpřed*, roč. 7, 1966, č. 8, s. 4, ISSN 2533-4115.

dilem jako takovým, kterým jsou např. plastiky Jiřího Seiferta, a novoročenkami a reklamními prospekty Vladimíra Soboleviče. Nebo sugestivní a filosoficky podloženou grafiku Milana Šelbického a plakátem Jana Schmida, kterým zve veřejnost k návštěvě ZOO Plzeň. Přesto však tato koncepce sdružení prokázala opodstatnění dobou trvání SEDMY.³⁰⁰ Z výstavy se dochoval seznam děl, pozvánka a plakát k výstavě, který tradičně zhotovoval Vladimír Sobolevič.³⁰¹ Pozvánka upozorňovala na bohatý program vernisáže: [...] *dovolují si Vás pozvat na zahájení výstavy Skupina 7 dne 11. února 1966 v 17 hodin ve výstavní síni Severočeského musea v Liberci, Leninova ul. 11. Výstavu zahájí, výstavou provede a zároveň uspořádá Jan Schmid, Zuzana Schmidová, Karel Novák, Jitka Nováková a další.*³⁰²

Jedenáctá a poslední dohledaná výstava se uskutečnila od prosince 1966 do ledna 1967 a účastnili se jí Josef Hýsek, Vladimír Komárek, Vladimír Křečan, Ladislav Oliva, Jiří Seifert, Vladimír Sobolevič, Pavel Šulc a hosté Oldřich Novotný, Jan Schmid, Milan Šelbický a Karel Wunsch.³⁰³ Z výstavy se dochoval pouze plakát s výše uvedenými informacemi, který vytvořil Vladimír Sobolevič.³⁰⁴ Bohužel další činnost Sedmy se již nepodařilo dohledat vzhledem k neuspořádanosti fondu.

5.3 Zánik Skupiny

V letech 1967 až 1968 Skupina 7 podle dostupných tiskovin nevystavovala. V roce 1967 se uskutečnila rozsáhlá celosvětová výstava EXPO 67 v Montrealu, kde vystupovali mnozí členové sdružení. V letech 1966 až 1967 kvůli právním výrobních závodů nemohli vystavovat některá svá díla Ladislav Oliva a Vladimír Křečan. Oldřich Palata uvedl, že Ladislav Oliva přestal spolupracovat se Sedmou, protože [...] *se kvůli zaměstnání přestěhoval z Nového Boru do Poděbrad, kde začal pracovat v tamějších sklárnách.*³⁰⁵ Seifert společně s dalšími regionálními sochaři spolupracoval na velké sochařské výstavě *Socha a město*, která se konala v roce 1969.³⁰⁶

V roce 1968, poté, co bylo Československo v srpnu obsazeno vojsky Varšavské smlouvy, se někteří umělci – s jistotou víme o Hýskovi, Seifertovi a Olivovi – nesmířili s dopady,

³⁰⁰ -TEK-: Roční bilance Sedmy, in: *Vpřed*, roč. 7, 1966, č. 8, s. 4, ISSN 2533-4115.

³⁰¹ Archiv Severočeského muzea v Liberci, kart. 1966, (dokumentace výstav, neuspořádaný fond).

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ Tamtéž.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

³⁰⁶ RAIMANOVÁ, Ivona – SEIFERTOVI, Hana – ŠETLÍK, Jiří: *Socha a město Liberec 1969*, Liberec, Spacium 2008, ISBN 978-80-87213-00-1.

kteřé tento vpád znamenal pro republiku. Aktivně se zapojili do protestů a následkem toho byli donuceni ukončit své veřejné aktivity. Roman Karpaš v *Liberecké unii výtvarných umělců* uvedl, že *nejdelšího trvání měla tvůrčí Skupina 7, založená roku 1959, jež zanikla spolu s SČSVU až na konci šedesátých let.*³⁰⁷ Na spojitost s rozpadem liberecké pobočky Svazu odkazoval i Oldřich Palata: *tak jako skupina podle mého přesvědčení spontánně vznikla, tak také skončila v důsledku celkové politické i kulturní situace po srpnu v roce 1968. Svůj podíl měla v tomto ohledu zřejmě i skutečnost, že zanikla liberecká pobočka Svazu československých výtvarných umělců.*³⁰⁸ Tím hlavním důvodem bylo nařčení některých členů – Hýska a Seiferta – z vytvoření protisovětské a protistátní základny a z tvorby letáků s protistátní tematikou. Tím jim bylo znemožněno se dále veřejně projevat. Dále Skupina svou tvorbu zařazovala do modernistického umění, které po nástupu normalizace nebylo žádané a v nově vzniklém Svazu nebyl již nikdo, kdo by jej bránil.

V mnoha recenzích se můžeme setkat s podivem novinářů nad délkou existence Skupiny. Příkladem je uvedená kladně směřovaná recenze z periodika *Vpřed: SEDMA je totiž jednou z těch tvůrčích československých skupin, které prokázaly největší životnost. Je to dosti generačně vyvážený celek (mimo Josefa Hýska, jenž je nejstarší) a tím, že sdružuje prakticky všechny výtvarné metody, které se v této severočeské oblasti vyskytují. Je SEDMA úspěšnou ukázkou.*³⁰⁹ Ať už byl důvod ukončení spolupráce Sedmy jakýkoliv, důležitá je samotná existence tvůrčího uskupení. Povedlo se jim vyčnívat ve smyslu doby, tvorby a názorového spektra, který přinášeli v symbolice svých děl. Sdružovali mnoho uměleckých odvětví a dodávali důvěru mnohým dalším začínajícím umělcům.

6 Členové Sedmy

V této kapitole se zaměřuji na jednotlivé členy a hosty Skupiny 7. Práce nemá suplovat komplexní životopisy autorů, ale zaměřuje se převážně na roky 1958/9 až 1968, které korespondují s obdobím fungování liberecké Sedmy. Vycházím z rešerší publikované literatury, a to převážně z periodik, jako je *Průboj, Vpřed, Směr, Noviny Jablonecka* a *Výtvarná práce*.

³⁰⁷ KARPAS, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994, s. 7.

³⁰⁸ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

³⁰⁹ -TEK-: Roční bilance Sedmy, in: *Vpřed*, roč. 7, 1966, č. 8, s. 4, ISSN 2533-4115.

6.1 Vladimír Komárek

Malíř Vladimír Komárek se narodil 8. srpna 1928 v Hořensku u Semil. I přestože poměrnou část dětství strávil na Slovensku, velký vliv na jeho výtvarnou činnost měla obec Nedvězí³¹⁰, kam se Komárkovi v roce 1939 přestěhovali. V letech 1945 až 1946 navštěvoval na Odborné škole sklářské v Železném Brodě oddělení malby na skle pod vedením profesora Miloslava Janků. V roce 1946 byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze, kde studoval v ateliéru u profesora Karla Mináře. Po roce studia školu opustil. Hned následující rok se přihlásil na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze k profesorovi Karlu Štiplovi. Aby mohl být přijat do ateliéru pro glyptiku a užitou plastiku, musel podstoupit roční praxi ve Spojených sklárnách v Lednických Rovních na Slovensku.³¹¹

Čtyři roky po ukončení studia na VŠUP se uskutečnila Komárkova první výstava v České Lípě. V roce 1959 spoluzaložil Skupinu 7 v Liberci, se kterou vystavoval až do roku 1967. Vladimír Komárek patřil mezi členy Spolku českých grafiků Hollar, známého pod zkratkou SČUG. V roce 1970 poprvé samostatně vystavoval v zahraničí, konkrétně v Galerii ZB ve Vídni.³¹² Mezi jeho vrcholná díla patří cyklus olejů na dřevěných deskách pojmenovaný *Křížová cesta*,³¹³ který můžeme najít v kostele sv. Petra a Pavla v Konecchlumí na Jičínsku.³¹⁴ Komárek na tomto rozsáhlém díle pracoval s přestávkami 40 let. Původně šlo o grafiku, již přetvořil ve čtrnáctidílný obrazový cyklus na speciálním dřevu, které neabsorbuje vlhkost. V průběhu let autor upustil od jednobarevnosti obrazů a rozhodl se pro střídání barev.³¹⁵ Právě neobvyklé užití barev, např. růžové či fialové, je důvodem velkého zájmu umělcových obdivovatelů³¹⁶, a to i z ciziny.³¹⁷ Svoji „Sixtinskou

³¹⁰ Slaná u Semil.

³¹¹ LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6, s. 45.

³¹² Tamtéž, s. 45.

³¹³ Tamtéž, s. 46.

³¹⁴ BAJÁK, Milan – WILDOVÁ, Vladislava: Lidé z celého světa míří do kostela v Konecchlumí. Zdobí jej Křížová cesta Vladimíra Komárka, in: *Rozhlas, Český rozhlas Hradec Králové* [online], 8. 4. 2018 [cit. 2023-10-22], dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/lide-z-celeho-sveta-miri-do-kostela-v-konecchlumi-zdobi-jej-krizova-cesta-7155007>.

³¹⁵ LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6, s. 42.

³¹⁶ V článku je mimo jiné uvedeno, že zájem z ciziny pochází především ze zemí jako Japonsko či Amerika. Zajímavostí je, že cyklus není dodělán. Vnučka Vladimíra Komárka, Andrea, prý přislíbila, že poslední obraz *Nanebevzetí* domaluje.

³¹⁷ BAJÁK, Milan – WILDOVÁ, Vladislava: Lidé z celého světa míří do kostela v Konecchlumí. Zdobí jej Křížová cesta Vladimíra Komárka, in: *Rozhlas, Český rozhlas Hradec Králové* [online], 8. 4. 2018 [cit. 2023-10-22], dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/lide-z-celeho-sveta-miri-do-kostela-v-konecchlumi-zdobi-jej-krizova-cesta-7155007>.

kapli“, jak o díle mluvil, dokončoval za pomoci Michaila Ščigola. Komárek zhotovil celou *Křížovou cestu*, tedy všech 14 obrazů, a doplnil ji obrazem *Zvěstování*, který dokončil 21. června 2002. Dále plánoval kostelu věnovat i obraz *Nanebevzetí*, pro který si vytvořil předlohu. Bohužel však dílo nedokončil a obraz v jeho ateliéru za přítomnosti rodiny ztvárnil Jan Binga.³¹⁸ Regionální publicista Vladimír Burjánek vzpomínal, že při jednom z posledních setkání s Vladimírem Komárkem umělec pronesl: *Kdybych měl namalovat svůj život, vzal bych moje vybledlé barvičky, hlavně tu šedou bez kontur. [...] V poslední době ztrácím víru v mnoho věcí. Lidskej život je obrovskej zázrak. [...] Těch nepřijemností a zla, co si mezi sebou lidi nadělají, co jsem zažil, mě v poslední době dovedlo k pochopení knihy Kazatel: Marnost nad marnost a vše jest marnost.*³¹⁹ Podle Burjánka je *Křížová cesta* malířovo poselství o marnosti lidského bytí, zachycení bezbranných lidí a věcí kolem nich.³²⁰ Citlivost, kterou autor promítal do svých děl, považuji za projekci vlastních pocitů a změní obav z všudypřítomného lidského neštěstí.

Komárek byl znám jako výtvarník, který se ve své tvorbě často vracel k základním lidským hodnotám. V časopisu *Směr* z roku 1986 jeho díla charakterizovali jako jednoduchá až příznačně úsporná s decentně laděnou barevností. Osobitý intimní tón údajně vyprovokoval mnoho umělců, kteří skládali verše oslavující Komárkovu tvorbu.³²¹ Autoři zřejmě naráželi na oslavnou báseň od Jaroslava Seiferta, jež je součástí básnické sbírky *Deštník z Piccadilly*.

Během svého života ilustroval bezmála 125 knih a příležitostných tisků. Vytvořil přibližně 662 knižních značek, přes 743 novoročenek a v neposlední řadě také grafické listy tvořené suchými jehlami, kterých můžeme napočítat přes 200. Autor velkých linorytů, dřevořezů a dřevorytů zemřel 24. srpna 2002 v jilemnické nemocnici.³²²

6.2 Jiří Seifert

Sochař Jiří Seifert se narodil 5. září 1932 v Praze, avšak záhy se celá rodina přestěhovala do Turnova, kde jeho otec nastoupil na pozici gymnaziálního profesora. Prostředí Hruboskalska mělo na Seiferta velký vliv, protože se zde na svých výpravách setkával

³¹⁸ Rozhovor Aleny Galuščákové s Evou Lánskou (dne 3. 1. 2024).

³¹⁹ LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6, s. 42.

³²⁰ Tamtéž, s. 42.

³²¹ PAK: Červnové výstavy, in: *Směr*, roč. 1986, 1986, č. 23, ISSN 2787-9267.

³²² LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6, s. 46.

s kamenem a učil se jeho vlastnostem. Práci s kamenem či dřevem vnímal jako přírodní proces, proto se věnoval pomalému opracovávání přirozených tvarů a struktur materiálu.³²³

Ačkoliv Seifert nastoupil na reálné gymnázium, již v kvartě přestoupil na Střední uměleckoprůmyslovou školu v Jablonci nad Nisou se specializací na šperk. Zde se setkal s výraznými osobnostmi, které značně ovlivnily jeho budoucí tvorbu, profesory Václavem Pokorným a Viktorem Vorlíčkem. Vorlíček podporoval Seifertovy umělecké ambice a rozšiřoval jeho povědomí o vývoji českého a také světového umění.³²⁴ Díky tomu se Jiří Seifert přihlásil k přijímacím zkouškám do ateliéru Bedřicha Stefana na UMPRUM v Praze, kam z kádrových důvodů nebyl přijat. Stefan mu však doporučil, aby se nevzdával a podal přihlášku i další rok.³²⁵

Po skončení studia na střední škole pracoval rok na stavbě železnobrodské silnice, kde se důkladně seznámil s břidlicí. Právě tato hornina pak Seiferta provázela celý jeho život – v drobné šperkařské tvorbě, ve velkých plastikách či v „deníkových záznamech“ v podobě medailí. Dalším materiálem, který Seifert ve velkém využíval, byl pískovec. V roce 1952 nastoupil Jiří Seifert na UMPRUM do ateliéru Bedřicha Stefana, kde se výuka zaměřovala na tradici řemeslné práce s materiálem.³²⁶ Stefan se snažil vyjít vstříc potřebám svých studentů, a proto zprostředkoval Seifertovi školení u kameníka Otakara Velínského, který v té době pracoval na památníku pro Lidice.

Z raného období Seifertovy tvorby se toho moc nedochovalo, jelikož sám autor svá dokončená díla nechával „žít svým vlastním životem“. Jeho prvotiny byly tvořeny z materiálů podléhajících rychlému rozkladu, např. dřevo, sádra, vosk či rohovina. Velká část jeho školní práce byla vystavena v roce 1959 na první výstavě Skupiny 7 v libereckém muzeu. V publikaci *Výtvarné práce* vyšel článek, ve kterém autor vyzdvihuje především portréty, expresivní kompozice, grafiku a drobnou plastiku. Dále však Seifertovi radí, aby se v budoucnu více zaměřoval na malbu, což nakonec výtvarník neudělal.³²⁷

Po dokončení studia na UMPRUM v roce 1958 Jiří Seifert nastoupil na roční praxi do slévárny ZUKOV. V roce 1959 se oženil s Hanou Koreckou, která získala pozici ředitelky

³²³ HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd.): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6, s. 33.

³²⁴ Tamtéž, s. 35.

³²⁵ Tamtéž, s. 35.

³²⁶ Tamtéž, s. 36.

³²⁷ HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd.): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6, s. 38–39.

v Oblastní galerii v Liberci, kam se společně odstěhovali.³²⁸ Téhož roku založil společně s hercem a výtvarníkem Janem Schmidem, malířem Vladimírem Komárkem a dalšími libereckými umělci Skupinu 7.³²⁹

V době okupace v srpnu 1968 se manželé Seifertovi sešli s manželi Havlovými, Janem Třískou, Miroslavem Masákem a dalšími členy skupiny SIAL³³⁰. I přes nepředvídatelnou situaci, která v Československu nastala, galerijní tým zorganizoval poslední exteriérovou výstavu *Socha a město*, jež byla oficiálně zahájena 4. července 1969. Jednalo se o vůbec nejrozsáhlejší sochařskou exteriérovou výstavu.³³¹ V roce 1969 bylo Jiřímu Seifertovi umožněno zúčastnit se sympozia v St. Margarethen. Pro tuto příležitost vytvořil monumentální *Zvonici pro Jana Palacha*. Autor vnímal ztvárnění zvonice jako symbol: *[Zvonice] je z mé strany pokus vzdát hold sebeoběti. Proto zvon zvoní, když vane vítr. Proto je kámen myšlen jako architektura v krajině, proto je zároveň tělesný, proto je v něm zaznamenán kříž, viditelný jen v posledním slunci.*³³²

Jiří Seifert musel z politických důvodů opustit nejen Liberec, ale také svůj veřejný umělecký život. Nesměl se dále účastnit žádných mezinárodních symposií, která pokládal za důležitá z hlediska uměleckých dialogů. Po listopadu 1989 se začal aktivně zapojovat do kulturního dění v Československu a spoluzaložil Unii výtvarných umělců. V roce 1992 pracoval jako pedagog na AVU v Praze v ateliéru restaurování sochařských děl a o tři roky později se stal předsedou obnoveného SVU Mánes.³³³ Zemřel 25. července 1999 v Řevnicích.³³⁴

6.3 Vladimír Křečan

Vladimír Křečan se narodil 26. dubna 1931 v Žirovnici. V letech 1946 až 1948 se vyučil tkalcem a absolvoval Průmyslovou školu textilní v Liberci. V roce 1952 nastoupil na VŠUP v Praze, kde studoval u profesora Antonína Kybala. Po ukončení vysoké školy přijal místo na pozici vedoucího výtvarníka v Průmyslu bytových textilií ve Vratislavicích nad Nisou. V letech 1964 až 1965 spolupracoval na vývoji netkaného druhu tapiserie,

³²⁸ Tamtéž, 40.

³²⁹ Tamtéž, s. 186.

³³⁰ Sdružení inženýrů a architektů Liberec.

³³¹ HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd.): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6, s. 58.

³³² Tamtéž, s. 63–64.

³³³ HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd.): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6, s. 187–188.

³³⁴ Tamtéž, s. 189.

známém jako *art protis*.³³⁵ V časopisu *Průboj* uveřejnil Josef Bursík tezi, že právě Křečan stál za novinkou textilního průmyslu: *Kdo dal podnět a vytvořil touto novou výtvarnou technikou první tapiserie? Liberecký výtvarník Vladimír Křečan. Před dvěma roky [1964], ještě jako vedoucí výtvarník Průmyslu bytových textilií, hledal při návštěvě brněnského výzkumného ústavu možnost využití stroje Arachne pro výrobu dekoračních látek. [...] Výtvarník sledoval podkladové rouno, prošíváné strojem. Zkoušel různé variace a při jedné z nahodilých zkoušek rozprostřel na podkladové rouno různobarevné chomáčky jiných roun. Po prošití vznikla pestrá, barevně svěží, efektivní tkanina.*³³⁶ Za podpory ředitelské rady ústavu se jeho nápad šířil mezi dalšími umělci a získával mnoho ocenění napříč Československem.³³⁷ Inspiraci hledal v přírodě, kterou vnímal jako symbol věčně se střídajícího a proměňujícího života.³³⁸ Josef Bursík uvedl, že tapiserie vytvořené metodou *art protis* byly uveřejněny v roce 1965 na tradiční výstavě Sedmy³³⁹, ovšem v recenzích (uvedeno v 5. kapitole o tvůrči umělecké Skupině 7) bylo zmíněno, že se jí Křečan nezúčastnil kvůli výrobním závodům, ve kterých tento nápad vznikl.

Po velkém úspěchu, který byl završen cenou *Zlatý kahan* v Ostravě, reprezentoval republiku v československém pavilonu na Světové výstavě v kanadském Montrealu.³⁴⁰ Tzv. autorskou tapiserií se zabýval od konce padesátých let, ale věnoval se i paličkované krajce, tisku a malbě na textil pro interiéry veřejných budov.³⁴¹

Mimo *art protis* stál za vznikem koberce *kovral*, který slavil úspěch na Libereckých výstavních trzích v roce 1962. Od té doby značně stoupala poptávka po těchto typech bytových textilií, a to i přesto, že byl údajně autor „umlčován“ pracovníky obchodů, kteří výtvarníkům ve výrobě tvrdili, [...] že lidé chtějí kupovat především koberce s pseudoperskými vzory. Teprve když byly sklady plné tohoto zboží, jež nikdo nekupoval, dali zástupci obchodu požadavek, aby se urychleně začaly vyrábět koberce s moderními vzory.³⁴² Vladimír Křečan k tomu v rozhovoru s Josefem Bursíkem uvedl, že [...] je

³³⁵ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 331.

³³⁶ BURSÍK, Josef: Světový objev VLADIMÍRA KŘEČANA – ART PROTIS do Montrealu?, in: *Průboj*, roč. 18, 1966, č. 165, s. 5, ISSN 1804-5782.

³³⁷ Tamtéž, s. 5.

³³⁸ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 331.

³³⁹ BURSÍK, Josef: Světový objev VLADIMÍRA KŘEČANA – ART PROTIS do Montrealu?, in: *Průboj*, roč. 18, 1966, č. 165, s. 5, ISSN 1804-5782.

³⁴⁰ Tamtéž, s. 5.

³⁴¹ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 331.

³⁴² BURSÍK, Josef: Krása, po které se šlape, in: *Průboj*, roč. 15, 1963, č. 166, s. 4, ISSN 1804-5782.

nejvyšší čas, abychom přestali být závislí na náhodnosti takové poptávky. Chybí nám soustavný průzkum, který by vycházel z rozborů požadavků na současné bydlení. [...] Výzkumné ústavy by tady měly sehrát svoji roli. Je odzvoněno dobám, kdy byl byt přesycen různými dečkami, výšivkami na stěnách, kýčovými polštářky na pohovkách, přehozy na postelích i těžkými závěsy v oknech. To je nedobrý odkaz minulosti, jakési zdání falešného přepychu.³⁴³

V roce 1959 se stal spoluzakládajícím členem Skupiny 7.³⁴⁴ Pořádal samostatné výstavy a od roku 1960 se účastnil kolektivních výstav československých výtvarníků. V roce 1967 získal krajskou cenu kultury KNV Ústí nad Labem za výtvarnou práci v průmyslu a za výtvarnou a technickou spolupráci při vzniku českého vynálezu *art protis*. O čtyři roky později byl oceněn na výstavě československého užitého umění v Moskvě.³⁴⁵

Textilní výtvarník, Vladimír Křečan, zemřel 31. ledna 1985 v Liberci.³⁴⁶

6.4 Ladislav Oliva

Ladislav Oliva se narodil 21. srpna 1933 v Chudeřicích. V letech 1948 až 1951 studoval na Odborné škole sklářské v Kamenickém Šenově, obor malování skla. Následně absolvoval VŠUP v Praze v ateliéru skla a užité malby u profesora Josefa Kaplického,³⁴⁷ kde se zabýval i broušením.³⁴⁸ Po úspěšném zakončení vysoké školy začal pracovat jako výtvarník technicko-výtvarného střediska v Novém Boru, kde se seznámil s technikou pískování. Údajně však Olivu nezajímaly možnosti povrchového desénu, ale zabýval se možnostmi odebírat sklovinu více do hloubky v *určitém využitelném a ovládatelném řádu*.³⁴⁹ Tuto metodu navíc přenesl do struktur olovnatého křišťálu a stala se natolik zajímavou, že sklízela velké úspěchy na výstavách EXPO 58 v Bruselu, EXPO 67 v Montrealu a na mnohých dalších, např. v Corning Museum ve státě New York v roce 1959, kde získal ocenění, nebo také ve Stuttgartu 1963.³⁵⁰

³⁴³ Tamtéž, s. 4.

³⁴⁴ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963, s. 11.

³⁴⁵ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon-Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 331.

³⁴⁶ Tamtéž, s. 331.

³⁴⁷ *Ladislav Oliva: sklo: [katalog výstavy]*, autor úvodu KLIVAR, Miroslav, Jablonec nad Nisou, Muzeum skla a bižuterie 1987, s. 4.

³⁴⁸ OLIVA, Ladislav: *Sklo Ladislava Olivy*, Liberec, Roman Karpáš RK 2019, ISBN 978-80-87100-42-4, s. 5.

³⁴⁹ Tamtéž, s. 5.

³⁵⁰ Tamtéž, s. 15–16.

Za zmínku stojí i výňatek z odstavce předmluvy z katalogu výstavy „Sklo borských výtvarníků 1964“, kde Olivovu práci ohodnotil redaktor Hetteš slovy: *Olivovy talíře, mísy a vázy z olovnatého skla jsou asi vůbec nejmodernější formou skulptivního zacházení se sklem a pro svou koncepci výtvarnou i monumentální technické zpracování a pozoruhodné zacházení s optikou skla nemají nikde a v ničem obdoby.*³⁵¹

V roce 1964 odešel do Poděbrad do skláren Bohemia, kde se zabýval olovnatým lisovaným sklem.³⁵² Zde se seznámil s Jiřím Řepáskem a externisty Václavem Horáčkem a Václavem Ciglerem. Společně se začali zajímat o techniku ušlechtilého lisu, Oliva současně vypracovával detailní postupy vývoje olovolisu, jenž později získával mnoho ocenění doma i v zahraničí.³⁵³ Po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy přišlo pro Olivu konečné období ve sklárně. V červenci následujícího roku ukončil pracovní poměr ve sklárnách Bohemia a začal se věnovat pedagogické dráze, jež trvala 25 let. V roce 1970 veřejně odsoudil vstup vojsk na území Československa, následkem čehož byl vyškrtnut ze seznamu členů KSČ.³⁵⁴ Ani po odchodu ze Střední průmyslové školy sklářské v Kamenickém Šenově v roce 1994 nezůstal v ústraní a dále se věnoval svým autorským projektům.³⁵⁵ Ladislav Oliva je posledním žijícím členem Skupiny 7.

6.5 Vladimír Sobolevič

Vladimír Sobolevič se narodil 26. března 1928 v malé vesnici Bílá v okrese Liberec. Studoval na Střední odborné škole pro umělecký průmysl v Jablonci nad Nisou a poté nastoupil na VŠUP v Praze, kde se v letech 1950 až 1955³⁵⁶ zaměřoval na užitou malbu a grafiku v ateliéru profesora Antonína Pelce a v posledních dvou studijních letech v ateliéru profesora Josefa Nováka se zaměřením na kresbu, malbu a výstavnictví.³⁵⁷ Po studiu na vysoké škole působil jako učitel na střední průmyslové škole v Jablonci nad Nisou.³⁵⁸ Od roku 1960 se začal věnovat výhradně grafické tvorbě a jako grafik se rovněž

³⁵¹ Tamtéž, s. 16.

³⁵² *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců [1976–1977], s. 15.*

³⁵³ OLIVA, Ladislav: *Sklo Ladislava Olivy*, Liberec, Roman Karpaš RK 2019, ISBN 978-80-87100-42-4, s. 25–26.

³⁵⁴ Tamtéž, s. 33.

³⁵⁵ Tamtéž, s. 6.

³⁵⁶ *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců [1976–1977], s. 15.*

³⁵⁷ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

³⁵⁸ *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců*

podílel na výtvarném řešení LVT³⁵⁹, kde vypracovával návrhy. Příkladem je spolupráce na celkovém návrhu LVT z roku 1967 s akademickým sochařem z Jablonce, Karlem Pelantem.³⁶⁰

V téže době a také v dalších letech vytvořil dlouhou řadu plakátů, grafických úprav knih – například knihu *Liberecký rok*³⁶¹ od Viléma Boháče – katalogů a propagačních prospektů. V plakátech, reklamách a celkové propagaci viděl obrovský potenciál. Jak Sobolevič uvedl v rozhovoru s Rudolfem Wolfem: *Plakát je svým způsobem umělecké dílo, je to grafika, která jako sdělovací či reklamní prostředek obrací k veřejnosti. [...] Potřeba barev je člověku tak nutná, jako voda a oheň. Je to nejmnutnější surovina.*³⁶² V případě reklam byl mnohem kritičtější, jelikož současnou tvorbu vnímal jako nedokonalou až diletantskou. Reklama a propagace by se měla dle jeho názoru čas od času od základu změnit, aby stereotypně nezapadla, protože tak napáchá nejvíce škody hlavně tomu, co má za úkol propagovat.³⁶³

Sobolevič byl a dodnes je autorem mnoha podnikových značek.³⁶⁴ Vystavoval jak se Skupinou 7, tak i jako člen severočeské krajské organizace SČSVU a SČVU v Československu i v zahraničí.³⁶⁵ Od počátků své tvorby vsadil na grafiku, ve které se odrážela jeho nápaditost, vtip a kultura projevu. Sobolevič se vypracoval z anonymity grafiků ve známou osobnost nejen na Liberecku a jeho jméno se stalo poměrně obecně uznávaným pojmem. V roce 1979 se konala jeho první samostatná výstava v Severočeském muzeu v Liberci, která se převážně zaměřovala na jeho plakátovou tvorbu. Antonín Langhamer v recenzi poznamenal, že výstava, ač neúplná, byla otevřenou kronikou Liberecka od konce padesátých let. Grafik byl podle Langhamera cílevědomý a vytrvale tvůrčí, což dokazovala i jeho práce, jež i po mnoha letech stále neztrácela na své původnosti a působnosti.³⁶⁶

[1976–1977], s. 15.

³⁵⁹ Liberecké výstavní trhy.

³⁶⁰ MICHEK, Josef: Liberecké výstavní trhy letos i v Jablonci, in: *Průboj*, roč. 19, 1967, č. 126, s. 3, ISSN 1804-5782.

³⁶¹ BOHÁČ, Vilém – PALÁT, Jiří Mojmir – KABÍČEK, Jan: *Liberecký rok*, Liberec, Severočeské krajské nakladatelství 1964.

³⁶² WOLFE, Rudolf: Co právě děláte?, in: *Průboj*, roč. 21, 1969, č. 15, s. 10, ISSN 1804-5782.

³⁶³ Tamtéž.

³⁶⁴ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

³⁶⁵ *Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců [1976–1977], s. 15.*

³⁶⁶ LANGHAMER, Antonín: Být tvůrcem plakátů, in: *Průboj*, roč. 31, 1979, č. 240, s. 5, ISSN 1804-5782.

Sobol, jak se mu mezi umělci říkalo, se účastnil řady významných celorepublikových výstav, ale také bienále užité grafiky v Brně. Jako výtvarník byl členem nejenom Skupiny 7, ale také další liberecké skupiny výtvarníků s názvem Iniciativa – stejně jako sklář Ladislav Oliva.³⁶⁷ Od roku 1972 byl členem SČVU.³⁶⁸

Vladimír Sobolevič zemřel 4. května 1988 ve věku 60 let.

6.6 Josef Hýsek

Nejstarším členem Skupiny 7 byl Josef Hýsek, který se narodil 31. října 1922 v Držkově u Železného Brodu.³⁶⁹ Absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze pod vedením malíře profesora Otakara Nejedlého.³⁷⁰ Během studií se s jeho názory často rozcházel, ale postupem času se k profesorově formě vracel, což bylo kritizováno nejen Arsenem Pohribným.³⁷¹ Josef Hýsek se nechával inspirovat mnoha českými umělci, například Slavičkem, Průchou, Kubištou či Trampotou. V rozhovoru s Vladimírem Mikoláškem uvedl, že se jeho vzory stali především kvůli [...] *přístupu ke krajině, zápasem o ni, viděním lidských osudů v hlině a v kameni země, ve vodách i za zdmi architektur [...]*.³⁷² Od roku 1953 se účastnil členských výstav liberecké pobočky SČSVU a o šest let později se stal členem SČSVU. Svá díla vystavoval nejen se Skupinou 7, jejímž členem byl od roku 1959³⁷³, ale také na Výstavách mladých v Brně či samostatně, například v Liberci v roce 1956, ve Vysokém nad Jizerou v roce 1961 nebo v Novém Boru v roce 1962.³⁷⁴

Hýsek patřil k regionálním krajinářům. Ve své tvorbě se zaměřoval na tzv. průsečík Krkonoš, Podkrkonoší, Jizerských hor a jejich předhůří.³⁷⁵ Ačkoliv se zabýval krajinou v celé její velikosti, prostornosti, pevnosti a svým způsobem také plastičností s ohledem na

³⁶⁷ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023).

³⁶⁸ Vladimír Sobolevič: Výběr z grafické tvorby: [katalog výstavy], Liberec, 13. září – 28. října 1979, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1979, s. 1.

³⁶⁹ FREIWILLIGOVÁ, Blanka: Před sto lety se narodil malíř a restaurátor Josef Hýsek, vystavoval v Liberci, in: *Libereckýdeník.cz* [online], Liberec [cit. 2023-10-17], dostupné z: https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/pred-sto-lety-se-narodil-malir-a-restaurator-josef-hysek-vystavoval-v-liberci-20.html

³⁷⁰ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců 1964, s. 3.

³⁷¹ MIKOLÁŠEK, Vladimír: Ptali jsme se malíře Josefa Hýska, in: *Noviny Jablonecka*, roč. 17, 1969, č. 40, s. 3, ISSN 0546-8388.

³⁷² Tamtéž, s. 3.

³⁷³ *Liberecká tvůrčí skupina 7: katalog výstavy*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963, s. 11.

³⁷⁴ STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské museum a Svaz československých umělců [1980], s. 3.

³⁷⁵ MIKOLÁŠEK, Vladimír: Ptali jsme se malíře Josefa Hýska, in: *Noviny Jablonecka*, roč. 17, 1969, č. 40, s. 3, ISSN 0546-8388.

liberecký reliéf, jeho osobitým motivem byly lomy. Malířova záliba v Jablonecku nespočívala jen ve skle a ve velkých sklářských hutích, oslovily ho i tzv. staré „drykety“. Hýsek svůj zájem popsal slovy: *Všude je zakleto mnoho specifického z dějin našeho kraje, mnoho krásné lidské práce a prostého i vznešeného umění.*³⁷⁶ Podle Arseny Pohribného Hýsek narážel na základy světového kubismu a pojímal své obrazy jako drobné architektury. Dále Pohribný charakterizoval malířovu tvorbu slovy: *[Hýskovy] krajiny nejsou výhledem do přírody, a nejsou také výsledkem výroby. Jsou výsledkem zápasu, který začíná tím, že malíř pro své přesvědčení nachází vhodný námět, krouží kolem něj, portrétuje ho, avšak hlavní dějství tvorby se odehrává v díle.*³⁷⁷

Aktivně tvořil až do roku 1968, kdy musel pod nátlakem normalizačních praktik odejít do ústraní. V kronice Českého fondu výtvarného umění Liberec byla nalezena dokumentace, jež dokazovala, že se Hýsek svého umění nevzdal a dále tvořil. V osmdesátých letech uváděl několik výstav v prodejní galerii Dílo.³⁷⁸ Posléze se začal zabývat restaurováním obrazů, u kterého zůstal do konce života.³⁷⁹ Zemřel 2. května 2000 v Liberci.³⁸⁰

6.7 Pavel Šulc

Malíř Pavel Šulc se narodil 4. srpna 1932 v Lázních Bělohradě. V roce 1945 se s rodiči přestěhoval do Liberce, kde navštěvoval reálné gymnázium F. X. Šaldy. V letech 1951 až 1955 studoval výtvarnou výchovu u profesorů Cyrila Boudy, Karla Lidického a Martina Salcmana na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Následně vyučoval na jedenáctiletce a osmiletce v Liberci a rovněž figuroval jako inspektor odboru kultury ONV. V roce 1956 se jako host zúčastnil členské výstavy krajského střediska SČSVU v Liberci, kam byl o rok později přijat za člena Svazu.³⁸¹ Poté, co se roku 1960 stal členem

³⁷⁶ Tamtéž.

³⁷⁷ J. Hýsek: [katalog výstavy], autor úvodu POHRIBNÝ, Arsen, Liberec, Oblastní galerie [1961], s. 4.

³⁷⁸ SOkA Liberec, nezpracovaný fond, Český fond výtvarných umění Liberec, knihy (alba), v seznamu alb uvedeno jako č. 52.

³⁷⁹ FREIWILLIGOVÁ, Blanka: Před sto lety se narodil malíř a restaurátor Josef Hýsek, vystavoval v Liberci, in: *Libereckýdeník.cz* [online], Liberec [cit. 2023-10-17], dostupné z:

https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/pred-sto-lety-se-narodil-malir-a-restaurator-josef-hysek-vystavoval-v-liberci-20.html

³⁸⁰ Tamtéž.

³⁸¹ Pavel Šulc: *Obrazy z let 1956–1986: [katalog výstavy]*, Liberec, 15. května – 29. června 1986, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1986, s. 3.

liberecké tvůrčí Skupiny 7³⁸², začal učit na výtvarném odboru Lidové školy umění v Liberci.³⁸³

Šulc patřil k hlavním představitelům regionální liberecké krajinomalby. *Jako jeden z mála se snažil zachytit dynamické životní prostředí industriální a postindustriální krajiny.*³⁸⁴ Jeho začátky jsou spojovány se ztvárněním portrétů a figur, avšak na přelomu padesátých a šedesátých let se začal zajímat o portrétování krajiny. Zobrazoval náměty z Polabí, Mostecka, severních Čech, Jizerských hor a Podkrkonoší. Nevyhýbal se znázorňování průmyslové krajiny s dálnicemi, mosty, doly a továrnami, díky čemuž jej Čestmír Krátký označil jako malíře usilujícího o nekompromisní současný výtvarný projev.³⁸⁵ V roce 1961 v časopisu *Průboj* byl Šulcův rukopis popsán takto: *Pevné kladení štětce, přecházející až do ostrých kontur, dělí často jeho plátna na barevné plochy dynamického ladění. Je však třeba, aby výtvarník své vnímání krajiny viděl vždy a důsledně jako hluboký procitěný zdroj inspirace a neunikal sám sobě v povrchní rozmáchlosti a spěchu. [...] Naproti tomu hluboce lidská jsou Šulcova témata dětí, doléčujících obrnu, kde barevný míč, dětská hračka, písčitá cesta či planinka jako stvořená ke hraní, je přenesena v jímavý pohled očí a strmý pohyb rukou, opírajících se o berličky.*³⁸⁶ I přes možnou kritiku týkající se „uspěchanosti“ a „zjednodušování“ nešlo Šulcovi upřít cit pro barevné ladění, jež se pozornému návštěvníkovi přetvářely do pečlivě rozložených částí, *kteřé vzruší.*³⁸⁷ Jako člen Skupiny 7 se zabýval abstraktními kompozicemi a strukturální abstrakcí. V sedmdesátých letech se v cyklu *Zahrady* vrátil ke krajinomalbě. Okrajově se zabýval rostlinným zátiším a grafickým vedutám Liberce. V jeho tvorbě nadále zůstávaly i figurální kompozice a portréty. V osmdesátých letech se účastnil čtyř mezinárodních krajinářských symposií.

Zemřel 26. února 1991 v Liberci.³⁸⁸

³⁸² *Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy]*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963.s. 11.

³⁸³ *Pavel Šulc: Obrazy z let 1956–1986: [katalog výstavy]*, Liberec, 15. května – 29. června 1986, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1986, s. 3.

³⁸⁴ *Pavel Šulc: země má: [katalog výstavy]*, Liberec, 6. prosince 2012 – 3. února 2013, autor úvodu ŠTĚPANOVIČOVÁ, Zuzana, autor textu JANÁČEK, Milan – KARPAŠ, Roman, Liberec, Oblastní galerie v Liberci 2012, ISBN 978-80-87707-01-2.

³⁸⁵ Tamtéž.

³⁸⁶ -JMP-: *Obrazy Pavla Šulce*, in: *Průboj*, roč. 13, 1961, č. 34, s. 3, ISSN 1804-5782.

³⁸⁷ Tamtéž.

³⁸⁸ *Pavel Šulc: země má: [katalog výstavy]*, Liberec, 6. prosince 2012 – 3. února 2013, autor úvodu ŠTĚPANOVIČOVÁ, Zuzana, autor textu JANÁČEK, Milan – KARPAŠ, Roman, Liberec, Oblastní galerie v Liberci 2012, ISBN 978-80-87707-01-2.

6.8 Otto Kočí

O malíři Ottovi Kočím je k nalezení velice málo informací, a to i přesto, že byl dlouhá léta ředitelem Jilemnického muzea. Podle *abArtu* se narodil buď 21. dubna 1929, nebo 25. dubna 1929.³⁸⁹ Ze zdrojů Krkonošského muzea v Jilemnici, které uspořádalo v roce 2018 k jeho nedožitým devadesátým narozeninám mši svatou na den 25. dubna 2018, se příkláním ke druhé variantě data narození, tedy 25. dubna. Podle pozvánky ke mši se malíř [...] zasloužil významnou měrou o rozmach Krkonošského muzea v Jilemnici, kde mimo jiné založil Kavánovu galerii. Poté dlouhá léta působil jako odborný pracovník uměleckoprůmyslového muzea v Praze a stal se mimo jiné jedním z našich největších znalců porcelánu.³⁹⁰ Jan Luštinec, který pracoval jako ředitel Jilemnického muzea v letech 1977 až 2019, doplnil svými vzpomínkami Kočího životopis slovy: *Otto Kočí se narodil v Jilemnici, bydlel na náměstí v domě U Kubů, č.p. 134 (Dobrůtky). Od mládí měl výrazné výtvarné nadání, kterému se po úrazu už nemohl věnovat.*³⁹¹ *Studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové u profesora Aloise Fišárka. Pro onemocnění musel školu s velkou lítostí opustit. Věnoval se především malbě. Vystavoval na řadě výstav, ale samostatnou výstavu měl až v roce 1962 v muzeu v Semilech. Stal se členem Svazu československých výtvarných umělců. Inspiraci pro své obrazy čerpal především na Jilemnicku. Znal se dobře s řadou výtvarných umělců – mimochodem s Ludvíkem Kubou, Vladimírem Komárkem a Daliborem Matoušem – zde by se o vlivu jistě dalo hovořit. Z dochovaných obrazů vysvítá, že to je opravdu škoda. Zasloužil se významnou měrou o rozmach Krkonošského muzea v Jilemnici. Od roku 1955 stál v jeho čele. Vytvořil na svou dobu vynikající expozice a získal množství neobyčejně cenných přirůstků. V roce 1956 založil Kavánovu galerii. Kavánovu tvorbu miloval a velmi dobře se v ní orientoval. Začal pořádat pravidelné výstavy. Uspořádal první výstavy například fotografovi Zdenko Feyfarovi či malíři Vladimíru Komárkovi. V roce 1965 odešel z Jilemnice do Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a dlouhá léta zde působil jako odborný pracovník a stal se mimo jiné jedním z našich největších znalců porcelánu. V Jilemnici pořádal také výstavy. Poprvé zde představil svá díla například malíř Vladimír Komárek nebo fotograf Zdenko Feyfar. Zde se také setkával s mnoha významnými osobnostmi – např. Zdeňkem Wirthem či profesorem Václavem Vilémem Štechem. Velmi častými návštěvníky u něj v muzeu bývali spisovatelé Karel Konrád a Jan Weiss. Na Jilemnici nikdy nezapomněl,*

³⁸⁹ ABART [online], [vid. 2. 2. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/11315>.

³⁹⁰ Krkonošské muzeum v Jilemnici, fond *Muzejní archiv*, dosud nezpracován.

³⁹¹ Jan Luštinec dodal, že se Kočí zranil na motocyklu jako spolujezdec.

a pokud mu to zdraví jen trochu dovolilo, rád se sem vracel. Vždy hovořil o našem muzeu. Vynikal neobyčejně kultivovaným vystupováním a skromnou, dobrosrdečnou povahou. Svá poslední léta dožíval v Praze (zde také zemřel), do milované Jilemnice se již ze zdravotních důvodů neodvažoval. V Jilemnicích je také pochován.³⁹²

Jan Luštinec dále dodává, že Kočí byl obdařen velice dobrou pamětí: *Vzpomínám si, jak mi před asi dvaceti lety volal, že v jednom pražském starožitnictví se objevila krásná míšenská dvouokruhová mísa. Volal mi, že se neuvěřitelně podobá té, kterou máme u nás v Jilemnicích, na dně že má úplně stejnou vlasovou prasklinu. Netušil, že nám ji před časem ukradli a díky jeho nevšední paměti i citu se pak vrátila do muzea. A to už byl téměř 40 let v Praze!³⁹³*

6.9 Čestmír Krátký

Fotograf Čestmír Krátký se narodil 23. dubna 1932 v Liberci. Vystudoval etnografii a dějiny umění na filozofickohistorické fakultě Univerzity Karlovy.³⁹⁴ V letech 1961 až 1968 pracoval jako odborný pracovník Oblastní galerie v Liberci.³⁹⁵ Zde mu byla svěřena správa grafické sbírky.³⁹⁶ O fotografii se začal zabývat po roce 1953, kdy spolupracoval s Karlem Plickou. Poprvé na sebe upozornil sériemi fotografií z Boubínského pralesa, Mrtvého luhu a Jizerských hor. Patřil mezi nejvýraznější osobnosti strukturální abstrakce šedesátých let. Byl zakládajícím členem Studia výtvarné fotografie v Liberci.³⁹⁷ Podle *Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců* byl považován za zakládajícího člena liberecké Sedmy, ovšem nejedná se o pravdivé sdělení. V uvedené publikaci je totiž uvedeno, že Skupina existovala v letech 1962 až 1964, což opět neodpovídá skutečnosti. V knize *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence* je uvedeno, že se vrátil do Liberce v roce 1960, tedy rok od první uskutečněné výstavy. *Už brzy po svém příchodu získal místo v liberecké Oblastní galerii [...]. Na tehdejší ředitelku galerie Hanu Seifertovou se dodnes vzpomíná jako na výraznou osobnost, která dokázala prosadit velmi odvážné projekty, a všechno nasvědčuje tomu, že Krátký se svými vazbami*

³⁹² Rozhovor Aleny Galuščákové s Janem Luštinem (korespondenčně dne 14. 2. 2024).

³⁹³ Tamtéž.

³⁹⁴ KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2, s. 10.

³⁹⁵ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 226–227.

³⁹⁶ KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2, s. 11.

³⁹⁷ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 226.

na pražské výtvarné kruhy byl pro ni vítanou posilou.³⁹⁸ Faktem je, že se Skupinou často vystavoval a rovněž se podílel na tvorbě mnoha rešerší v různých periodikách.

V roce 1968 emigroval do Rakouska, odtud odešel do New Yorku a poté do Delaware. Posléze se odstěhoval do Oaxase v Mexiku. Věnoval se fotografii přírody, přírodních a plošných struktur, soustředil se na studia indiánské kultury, čímž se vrátil ke svému původnímu oboru etnografa. Rovněž publikoval v časopisech *Svět v obrazech*, *Krásy domova*, *Host do domu*, *Dialog*, ad. Spolupracoval se Státním nakladatelstvím dětské knihy, Západočeským a Jihočeským nakladatelstvím. Jeho díla je možno zahlédnout ve sbírkách Moravské galerie v Brně.³⁹⁹ V jedné z kritik se autor s iniciály P. K. zamyslel nad fascinací fotografií Čestmíra Krátkého: *Zbývá otázka: a co nás tedy na těchto fotografiích tak vzrušuje, čím nás tak přitahuje jejich ambivalentní konkrétnost a paradoxně unikavá, zároveň naléhavá a těžko postižitelná přesnost? Nacházíme v tvarovém bohatství a estetickém uspokojení, jež dovedou vytěžit z nejnahodilejší, příkladně neuspořádané a ne-lidské skutečnosti, účinnou kompenzaci nepřítomnosti Stvořitele, jemuž bychom skutečnost mohli připsat a jenž by nám k ní poskytl jasný klíč? Nebo na snímky výmluvností, již dávají nahodilým tvarům, prostě mstí za vlastní neurčenost, naši vlastní křehkost a rozechvělost v kosmickém průvamu? Ať tomu vposled přisoudíme jakýkoli význam, jejich magie tkví zjevně především v tom, že nám jaksi vždy znovu „zpřítomní“ bohatství konkrétní skutečnosti vůbec, její nedohlednou různorodost i to, co má nepojmenovatelného; že, jinak řečeno, vtěhují do jedinečných figur samu její neuchopitelnost. Neobnovují tak jen její tajemství, nýbrž i naši chuť a potřebu ho luštit.*⁴⁰⁰ Čestmír Krátký se nakonec vrátil do České republiky, zemřel 20. září 2016 po těžké nemoci v Praze.⁴⁰¹

6.10 Jiří David

Jiří David se narodil 23. května 1933 v Pardubicích. Studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a následně postgraduálně estetiku na filozofické fakultě. Stal se docentem teorie výtvarné výchovy a vyučoval na Pedagogické fakultě Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové. V letech 1962 až 1969 působil jako pedagog. V roce 1969,

³⁹⁸ KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2, s. 21.

³⁹⁹ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 226.

⁴⁰⁰ KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2, s. 130.

⁴⁰¹ ABART [online], [vid. 12. 1. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/7922>.

kdy se seznamoval se studiem systému a teorie výtvarné výchovy na stáži v USA, byl z politických důvodů donucen opustit pedagogickou pozici a nastoupil jako pomocný dělník, čerpač Stavební geologie. Nadále publikoval odborné články, které uveřejňoval pod svým krycím jménem Věra Davidová. V letech 1988 až 1989 mu bylo umožněno nastoupit do Východočeské galerie v Pardubicích na pozici odborného pracovníka a následně se vrátil na Vysokou školu pedagogickou v Hradci Králové.⁴⁰²

Jiří David zemřel 6. června 2014 v Pardubicích.⁴⁰³

6.11 Miroslav Jágr

Miroslav Jágr se narodil 8. června 1927 v Semilech. Studoval odbornou školu sklářskou v Železném Brodě a poté nastoupil na VŠUP v Praze do ateliéru užité grafiky profesora J. Nováka. Tam také pokračoval na pozici aspiranta pro obor loutkového filmu. Následně začal spolupracovat s Pragofámem, nakladatelstvími dětských knih a časopisů pro děti a mládež.⁴⁰⁴ V roce 1959 byl u vzniku tvůrčí umělecké Skupiny 7. Následujícího roku se stal odborným asistentem ateliéru filmové a televizní grafiky na VŠUP u profesora Adolfa Hoffmeistera, díky čemuž byl v roce 1979 pověřen vedením ateliéru.⁴⁰⁵ Zbyšek Malý k němu ve Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců napsal: *Profesor VŠUP, člen Umělecké rady této školy. Maloval, kreslil, navrhoval plakáty, přebaly pro gramodesky, vydával soubory pohlednic a kalendáře, graficky upravoval divadelní programy Realistického divadla v Praze, podílel se na výtvarném řešení a kresbách pro inscenace v československé televizi, tvořil divadelní kostýmy, věnoval se také figurální keramice ad. v sedmdesátých letech se podílel na čtyřech inscenacích Hudebního divadla v Karlíně. Kompoziční skladba jeho ilustrací pohádek bývala utvářena několika volně spojenými výjevy, v nichž řadil motivy krajinné a figurální v různých zorných úhlech.*⁴⁰⁶ Jágr již v roce 1953 začal vystavovat své loutky pro film na pražské Výstavě mladých.⁴⁰⁷

Malíř, grafik, kreslíř a ilustrátor, návrhář hraček, animátor, scénograf a kostýmní výtvarník, Miroslav Jágr, zemřel 23. srpna 1997 v Praze.⁴⁰⁸

⁴⁰² MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1998 – sv. II., D–G*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998, ISBN 80-86171-02-7, s. 30.

⁴⁰³ ABART [online], [vid. 12. 1. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/27288>.

⁴⁰⁴ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1999 – sv. IV., CH–J*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1999, ISBN 80-86171-04-3, s. 109–110.

⁴⁰⁵ Tamtéž, s. 109–110.

⁴⁰⁶ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1999 – sv. IV., CH–J*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1999, ISBN 80-86171-04-3, s. 109.

⁴⁰⁷ Tamtéž, s. 109.

⁴⁰⁸ ABART [online], [vid. 2. 2. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/593>.

6.12 Jan Schmid

O Janu Schmidovi bylo napsáno mnoho, jelikož patřil a dodnes patří mezi žijící velké osobnosti liberecké divadelní scény. Narodil se 14. června 1936 v Táboře. Studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě a následně na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesora Karla Štipla. Od roku 1961 působil jako výtvarník a častý host výstav liberecké Sedmy. Zároveň pracoval jako šéf výpravy a režisér Severočeského loutkového divadla v Liberci. Od roku 1965 byl ředitelem Naivního divadla, kde založil experimentální divadelní Studio Ypsilon. Pracoval jako pedagog a profesor režie a dramaturgie alternativního a loutkového divadla na pražské DAMU. Režiroval také v televizi, rozhlasu a v činohře Národního divadla v Praze. V sedmdesátých a osmdesátých letech se častěji věnoval kostýmním návrhům a spolupracoval i s jevištním výtvarníkem Miroslavem Melenou. Kromě toho pracoval jako výtvarník loutek, ale zabýval se i sklem, užitou grafikou, a dalšími uměleckými odvětvími.⁴⁰⁹

6.13 Milan Šelbický

Milan Šelbický se narodil 12. května 1932 ve Smržově u Českého Dubu. V letech 1950 až 1954 studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze u profesorů Martina Salcmana, Cyrila Boudy a Karla Lidického. Působil jako středoškolský profesor výtvarné výchovy, od roku 1960 vyučoval na Pedagogickém institutu v Liberci a od roku 1965 grafiku a kresbu na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem. Zároveň byl kurátorem výstav. Věnoval se současnému umění a pro libereckou Oblastní galerii připravil putovní výstavu světového moderního umění, včetně katalogu. Ve volné tvorbě se věnoval nefigurální grafice, kresbě, malbě a realizacím pro architekturu. Příležitostně hostoval na výstavách Skupiny 7. V roce 1968 získal ocenění na Mezinárodní výstavě grafiky ve Francii.⁴¹⁰

Jan Baleka komentoval jeho tvorbu slovy, že *[...] Šelbického tvorba je založena myšlenkově na existencionálních otázkách. [...] Otázka komunikativnosti, tj. spojení dorozumění, sdělnosti mezi lidmi. Klade si otázky, co je to skutečnost, v jakém vztahu k ní je člověk a co je vlastně pevnou základnou existence. Protože pro něho je obraz zpředměněním subjektivní nutnosti výrazu, netvoří dřív, dokud nemá ‚ze sebe výzvu‘,*

⁴⁰⁹ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2005 – sv. XIV., Sh–Sr*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2005, ISBN 80-86171-20-5, s. 40–41.

⁴¹⁰ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. XVI., Šan–Šta*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2006, ISBN 80-86171-25-6, s. 65–66.

*impuls, podnět; je to tvorba osobní upřímnosti a bezprostřednosti navazující v mnohém na automatismus tvorby, ale ve své podstatě jemu zcela protikladným, protože jde o tvorbu záměrnou, takovou, která realizuje představu, třebaže vznikající a stále víc se upřesňující až v procesu vzniku.*⁴¹¹

Pedagog a grafik Milan Šelbický zemřel 9. srpna 1981 v Lovosicích.⁴¹²

6.14 Jaroslav Švihla

Jaroslav Švihla se narodil 6. prosince 1933 v Liberci. V letech 1949 až 1953 studoval na Střední průmyslové škole sklářské v Železném Brodě a poté na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesora Otty Exkerta a docenta Stanislava Ulmana. Po vystudování se začal živit jako malíř a grafik. Stal se členem Svazu československých výtvarných umělců a od roku 1978 členem Svazu českých výtvarných umělců. Švihla byl již poměrně známým samostatně vystavujícím umělcem, účastnil se členských výstav liberecké pobočky SČSVU a jako host i výstav Skupiny 7.⁴¹³ Zabýval se kubistickým zachycením krajiny, kresbou a grafikou s tematikou krajiny Jizerských hor a Podještědí, Českého ráje, Litoměřicka a figurální stafáží. Realizoval práce pro architekturu v keramice i ve skle.⁴¹⁴

Jaroslav Švihla je jedním z posledních žijících hostů výstav Skupiny 7.

6.15 Jaroslava Sobolevičová

O grafičce Jaroslavě Sobolevičové existuje opravdu žalostně malé množství informací. Ve *Slovníku českých a slovenských výtvarných umělců* nalezneme drobný odstavec se slovy, že se Jaroslava Sobolevičová narodila 8. června 1927 v Padouchově. *Studovala nástěnnou a dekorativní malbu na Státní odborné škole v Teplicích a u V. Vorlíčka a V. Pokorného na Státní odborné škole pro umělecký průmysl v Jablonci nad Nisou.*⁴¹⁵ V roce 1963 se zúčastnila jako host výstavy liberecké Sedmy.⁴¹⁶

⁴¹¹ Milan Šelbický: *Grafická tvorba 1964–1965: [katalog výstavy]*, Hradec Králové, říjen 1965, autor textu BALEKA, Jan, Hradec Králové, Krajská galerie 1965.

⁴¹² ABART [online], [vid. 12. 1. 2024], dostupné z: https://cs.isabart.org/search?t=2&t2_q=milan+%C5%A1elbick%C3%BD.

⁴¹³ Jaroslav Švihla: *Grafika: [katalog výstavy]*, Liberec 12. května – 3. července 1988, autor textu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1988.

⁴¹⁴ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. XVII., Šte–Tich*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2006, ISBN 80-86171-27-2, s. 213.

⁴¹⁵ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2005 – sv. XIV., Sh–Sr*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2005, ISBN 80-86171-20-5, s. 268.

⁴¹⁶ *Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy]*, Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963.

6.16 Miroslav Kudrna

Miroslav Kudrna se narodil 3. ledna 1935 v Chrástu u Všetat. Studoval na Státní grafické škole v Praze a v roce 1967 nastoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Byl kurátorem kolektivních a monograficky orientovaných výstav. Zabýval se historicko-uměleckou a kritickou činností v oborech volného a užitého výtvarného umění se zaměřením na grafiku. Své grafické práce vystavoval jako host Skupiny 7 a poprvé na samostatné výstavě v libereckém Divadle hudby v roce 1962. Na 3. bienále grafiky konaném ve Varšavě získal ocenění Ceny kritiky. Spolupracoval na různých projektech teoretiků, například byl vedoucím redakční rady publikace *Česká grafika XX. století*. Jeho monografické studie se týkají především současného českého umění. Napsal úvodní text ke knize *Soupis grafické práce od Ladislava Čepeláka*.⁴¹⁷ Od roku 1992 byl členem Sdružení českých umělců grafiků HOLLAR. Zemřel 31. července 2014 v Praze.⁴¹⁸

6.17 František Sokol

O Františku Sokolovi se mi nepodařilo sehnat žádné informace. Jako jediný se o něm zmiňuje Arsen Pohribný v periodiku *Výtvarná práce: Snad sedmý člen, teoretik F. Sokol, si vezme na starost, aby se skupina šťastně složená ze specialistů různých oborů zaměřila k témuž aktuálnímu programu, který naznačili oba uměleckoprůmysloví výtvarníci*.⁴¹⁹ Víme s jistotou, že členem Sedmy nikdy nebyl, „pouze“ napsal úvodní slovo do katalogu k její první výstavě v roce 1959.

6.18 Ludmila Křečanová

Ludmila Křečanová, rovněž uváděna jako Ludmila Hromková Křečanová, se narodila 3. prosince 1933 v Pyšelech.⁴²⁰ V letech 1953 až 1959 studovala na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u textilní návrhářky Emílie Paličkové. Věnovala se paličkováné tapiserii, své návrhy prováděla v přírodních materiálech. Spolupracovala s architekty při vybavování obřadních a zasedacích místností.⁴²¹ Jednu z tapiserií můžeme nalézt v kulturním domě v Semilech, kde se nachází také opona zhotovená jejím

⁴¹⁷ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X, s. 423.

⁴¹⁸ ABART [online], [vid. 12. 1. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/7264>.

⁴¹⁹ POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

⁴²⁰ ABART [online], [vid. 18. 3. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/6155>.

⁴²¹ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1999 – sv. III, H*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1999, ISBN 80-86171-03-5, s. 314.

manželem, Vladimírem Křečanem.⁴²² Textilní výtvarnice se zúčastnila jako host skupinové výstavy liberecké Sedmy v Děčíně. Do těchto výstav přispěla třemi díly aplikované krajky s názvy podle ročních období – *Jaro*, *Podzim* a *Zima*.⁴²³ Oldřich Palata dále dodává, že po rozvodu s Vladimírem Křečanem (po roce 1974) se odstěhovala do Českých Budějovic.⁴²⁴ Malířka a textilní výtvarnice zemřela 21. září 1988 v Holubově, okres Český Krumlov.⁴²⁵

6.19 Oldřich Novotný

Oldřich Novotný se narodil 22. května 1936 v Lomnici nad Popelkou. V letech 1951 až 1955 studoval na Škole uměleckých řemesel v Turnově a následně u profesorů Karla Štípla, Josefa Soukupa, Jana Baucha a Václava Plátka na VŠUP v Praze. O roku 1960 působil jako výtvarník v Severočeském muzeu v Liberci. Zabýval se plakátovou tvorbou, reklamní a drobnou grafikou, výstavnictvím, plastikou a designem hutního dekorativního skla.⁴²⁶

Sochař, grafik a designér skla zemřel 4. listopadu 1984 v Liberci.⁴²⁷

6.20 Karel Wunsch

Sklářský výtvarník, designér a pedagog, Karel Wunsch, se narodil 29. března 1932 v Novém Boru. Studoval na Střední odborné škole sklářské v Novém Boru u Stanislava Libenského a následně u profesora Josefa Kaplického na VŠUP v Praze. V roce 1959 nastoupil na pozici výtvarníka ve sklárně Borské sklo v Novém Boru, kde pracoval deset let. Poté přešel jako designér skla do Škrdlovic. Navrhoval hmotné broušené sklo s kontrastem průhledných a neprůhledných vrstev skloviny, užíval nekonvenčních tvarů nádob.⁴²⁸ V roce 1966 až 1967 se jako host účastnil výstavy Skupiny 7.⁴²⁹ Od roku 1969 se věnoval samostatné autorské tvorbě skleněných plastik, které koncipoval pro včlenění do obytného interiéru. Dále pro architekturu vytvářel vitráže, dělicí stěny, reliéfy, svítidla. V roce 1982 se zúčastnil Mezinárodního sklářského symposia v Novém Boru, kde

⁴²² Z prezentace k workshopu: ZEMAN, Jaroslav: *Kulturní dům Semily/architektura 2. poloviny 20. století jako „gesamtkunstwerk“*.

⁴²³ POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Děčín, Městské muzeum Děčíně 1963.

⁴²⁴ Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (dne 1. 2. 2024).

⁴²⁵ ABART [online], [vid. 18. 3. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/6155>.

⁴²⁶ MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. X., Nov–Pat*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2002, ISBN 80-86171-15-9, s. 105.

⁴²⁷ Tamtéž, s. 105.

⁴²⁸ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2002 – sv. XXI., W–Ž*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998, ISBN 80-86171-35-7, s. 110.

⁴²⁹ Archiv Severočeského muzea v Liberci, kart. 1966, (dokumentace výstav, neuspořádaný fond).

o dvanáct let později založil sklářskou Galerii W.⁴³⁰ Zemřel 18. září 2020 ve Sloupu v Čechách.⁴³¹

⁴³⁰ MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2002 – sv. XXI., W–Ž*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998, ISBN 80-86171-35-7, s. 110.

⁴³¹ *ABART* [online], [vid. 20. 2. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/8053>.

7 Didaktické úlohy

1. Pracovní list

Liberecká tvůrčí umělecká Skupina 7

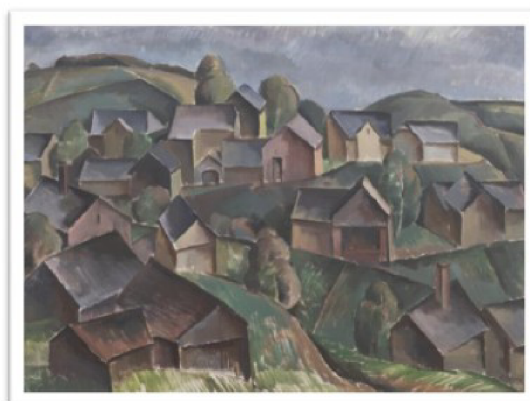
Krása umění spočívá v jedinečnosti svého vyprávění – každý v něm spatřujeme něco jiného.

V roce 1959 se poprvé v Severočeském muzeu v Liberci představila Skupina 7, která se skládala z rozmanitých výtvarných odvětví – sochařství, malířství, sklářství, kobercářství a další. Každoročně vystavovali v malém sále v Severočeském muzeu, ale občas také vyjeli za hranice okresu. V roce 1968 musela Skupina ukončit svoji činnost, jelikož se názory jejích členů neslučovaly s novou dobou.

Otto Kočí – Jilemnice (1958)¹

Josef Hýsek – Vesnice v Podkrkonoší²

Kubismus je avantgardní umění, jehož způsob vnímání prostoru vychází v zobrazení pohledů z více úhlů. (wikipedie)

1. Porovnej oba obrazy a zamysli se:
 - a. Který z obrazů využívá dojmu 3D techniky?

¹ Ze soukromého vlastnictví Jaroslava Benetky

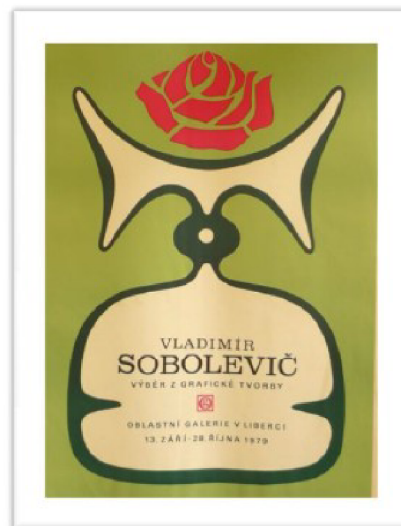
² Obraz pochází z roku 1960 a jeho originál je dostupný v: Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem

Napadá tě, čím toho docílil?

b. Který z obrazů využívá tmavé barvy?

Jaký prvek/ jaké prvky to v obraze způsobuje/způsobují?

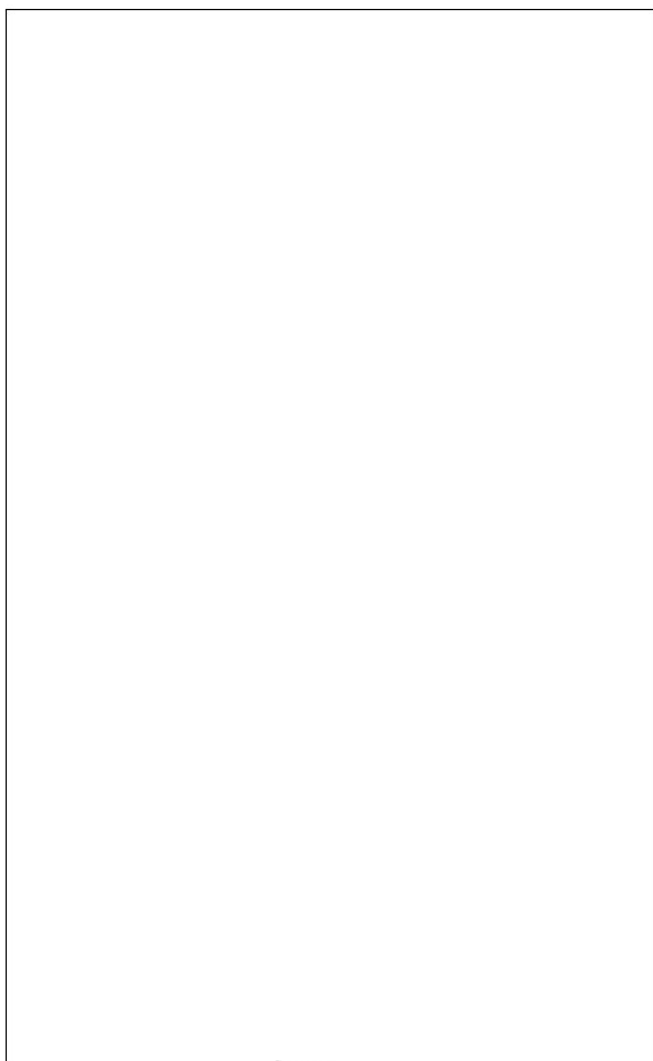
c. Obraz Otty Kočílho znázorňuje město Jilemnici a obraz Josefa Hýska zase vesnici v Podkrkonoší. Napiš ve třech bodech, čím se mezi sebou liší jejich umělecké ztvárnění města a vesnice:

Součástí výstav byly také plakáty od Vladimíra Soboleviče, který tvořil každoročně i ke konání výstav liberecké Sedmy.

1. Kde se dnes můžeš setkat s plakáty (či jinak také posters)?

- a. Napiš 3 slova, která vystihují Sobolovy plakáty.
2. Zamysli se a napiš, zda by tyto plakáty obstály v dnešní době. Své tvrzení zdůvodni.
3. Navrhni plakát k výstavě Skupiny 7 – drž se jednoduchosti a zároveň originality.

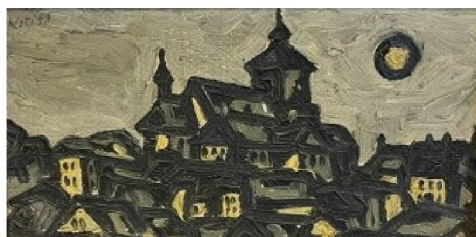

Vystříhni a nalep
Kdo?
Koho?
Kam?
Kdy?
Kde?
Vstupné

Vytvoř plakát, který bude obsahovat výše uvedené informace. Představ si, že tvoříš plakát na výstavu Skupiny 7 – musí tedy číslici Sedm obsahovat, zároveň musí být velice jednoduchý a zároveň nápaditý. Svůj projekt a jeho význam stručně popiš v komentáři.

Stručně vysvětli svůj koncept:

Vladimír Komárek – Zátiší s lebkou³

1. Prohlídni si oba obrazy a zamysli se, v čem každý z nich přináší temnou stránku svého příběhu. (Zaměř se u každého obrazu na využití barvy a motivy.)

Komárkův –

Kočího –

Ke čtvrté výstavě vyšel v katalogu manifest skupiny, který se jevil spíše jako úvaha nad současnou situací umění.

„(...) Zrněčko písku v záhybu naší dlaně se změnilo v znětí atomů nepředstavitelné destruktivní síly, hvězdná obloha nad našimi hlavami je teď optickým vjemem nečitelným bez teorie relativity. (...) Úvahy o pravé podstatě světa, který se před námi počíná rýsovat, jsou provázeny novými pocity. Z nich především pocit odcizení hodnotám věřejška a z něho odvozené úsilí navázat bezprostřední kontakt se světem skutečné reality myšlenek, zážitků a pocitů je rozpoznáván jako dominantní. Uvědomujeme si, že pocit člověka uprostřed XX. století mění náš vztah k obrazu, k soše, k uměleckoprůmyslovému výtvaru. Navazuje se na autonomní obrazovou, tvarovou nebo účelovou. Skutečnost odmítáme chápat jako vnější skutečnost jeví kolem nás, jde nám zároveň i o realitu prostředků. (...) Usilujeme o to, zbavit se imitativních prvků, prostředníků výtvarného účinku – symbolů, metafor. (...) Proces tvorby se kryje s procesem poznání. Je to nové ověřování skutečnosti, o přímý zásah do její podstaty. Pokud jde o společný smysl naší výtvarné činnosti, nespolehneme se na bezprostřední poslání – věříme v možnost, ba i v nutnost začít znovu u základů, vyměřených a určených naším pocitem. Zdánlivě nevyjádřitelné se pokoušíme vyjádřit a sdělit za pomoci znaku, základní entity, archetypu. Nejde proto, a nemůže jít, o rozvíjení toho co bylo, cítíme, že právě v přítomnosti vstupujeme na práh nového údobí, které má naše tvorbu analyzovat, prozkoumat a přiblížit, že stojíme na půdě oblasti, jejíž estetický kánon, její reálné a nepopíratelné pozitivní hodnoty má naše dílo objevit a spoluvytvářet.“

(originální Manifest byl zkrácen pro potřeby pracovního listu)

³ Obraz pochází z roku 1967 a jeho originál je dostupný v: Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem

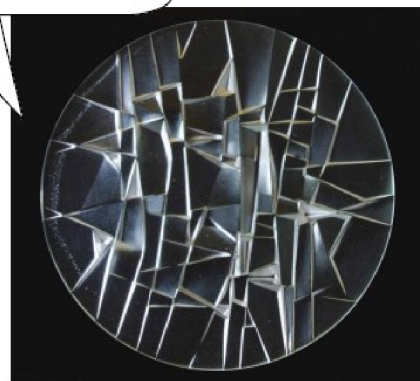
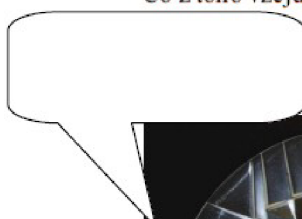
1. Přečti si manifest a zvýrazni v textu pasáže, které dle tvého názoru mají charakterizovat moderní umění.

2. Přečti si zvýrazněnou část a napiš, v čem se podle tebe právě tato slova týkají současného člověka.

3. Zamysli se, s čím bojuje člověk v současné době?
 - a. Napiš, s jakými problémy mohl bojovat člověk ve dvacátém století. (Představ si, člověka narozeného ve třicátých letech dvacátého století.)

 - b. Čím se dle tvého názoru odlišují problémy současného člověka a člověka popsaného z bodu a.

Představ si, že jdeš na výstavu Skupiny 7 a uvidíš níže (a viděl/a jsi výš) zobrazená díla – napiš recenzi do novin a zamysli se, k čemu je spojování více výtvarných odvětví dohromady. Co z toho vzejde?

Ladislav Oliva⁴

Jiří Seifert⁵

⁴ Dostupné z: <https://www.artkabinet.cz/po-aukci/ladislav-oliva-st-1933-2.html>

⁵ Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Seifert

Pavel Šulc⁶

1. Do bublin nakresli/napiš tři slova, která se ti honí hlavou při pohledu na obrázky.

Shrnutí:

Dnes jsme se zaměřili na moderní umění v 60. letech a Skupinu 7, která téměř deset let vystupovala v severních Čechách. Během toho jsme si vyzkoušeli, jak náročná mohla být práce grafika, ale také umělce a nových uměleckých proudů – přeci jen někdy trvá, než přijmeme něco nového.

1. V čem podle tebe spočívá význam výtvarného umění? (Stručně.)
2. Co je podle tebe umění? A proč?
3. Když porovnáš „klasické“ umění s moderním – v čem se podle tebe liší?

⁶ Dostupné z <http://www.severoceskasbirka.cz/autori-severoceska-sbirka/11-sulc-pavel>

Vlastní zhodnocení práce:

(1 – 5 hvězdiček, 1 hvězdička = tohle není moje parketa, 5 hvězdiček = dneska jsem zaválel/a)

Dokázal/a jsem propojit všechny dosavadní vědomosti s nově získanými

Dařilo se mi doplnit závěry vlastními slovy

Aktivně jsem se zamýšlel/a nad otázkami

Co jsem se dnes naučil/a?

Co mě zaujalo a chci o tom vědět více?

Jaká myšlenka mého spolužáka/mé spolužačky mi dnes změnila můj dosavadní názor či pohled na věc?

Co mi dnes udělalo radost?

2. Pracovní list

Pohled do diktatury optikou tisku a korespondence

Po tzv. Vítězném únoru se k moci dostala komunistická strana. Uzavřely se hranice, byla nastolena cenzura tisku a médií, neexistovala svoboda slova a shromažďování. Cestování za hranice bylo prakticky nemyslitelné – i v případě útěku byly zpočátku hlídané hraniční přechody zaminovány a pod elektrickým proudem. V šedesátých letech se situace začala pomalu rozvolňovat. Někteří volali po tzv. komunismu s lidskou tváří – dodržování lidských práv a svobod.

Zato nejen odpor, ale přímo hnus v socialistovi budí nejnechutnější plod měšťáctví – maloměšťáctví. V něm jako by se bylo koncentrovalo všechno to, co bylo a je na měšťáctví nejhoršího, nejnusnějšího. Typická měšťácká tupost, nemyšlivost, duševní lenost a tím duševní temnota kulturní, politická i sociální. Masaryk kdysi řekl o fašistech, že je to „sedlina“ lidské společnosti. Ale totéž možno říci i o maloměšťáctví vůbec, jako ne náhodou v něm i sám fašismus našel nejlépe připravenou půdu a největší ohlas. Vrchní vrstva buržoasie, zbohatnuvši, dala se na výboj, hospodářský i politický, a buržoazní spodina ji v tom dělala stěnu. Svým tupým mozkiem a ještě tupějším jazykem ryla do všeho, co se jí zdálo být dále a výš, a tím daleko za jejím horizontem. I u nás tomu tak bylo. A i když nám v Únoru podařilo zlikvidovat onen hořejšek a zbavit tak maloměšťáky hlavní opory a vůdce, tak spodina zůstala a zapáchá dále. (...)

Zdeněk Nejedlý, *Co řekl o umění*, Výtvarná práce, 1954, roč. 2, č. 1, s. 2, ISSN 2570-5520.

Jest otázkou, zda Svaz v tom stavu, v jakém je, jest vůbec schopen svědomitě sjezd Svazu čs. výtvarných umělců provést. Jsem proto pro nové volby do obvodních a okresních poboček a do krajských výborů Svazu čs. výtvarných umělců. Záleží přece na výběru delegátů a na tom, s čím přijdou ze svých poboček. Současné výbory svazu mohou značně ovlivnit diskuse a volbu delegátů na sjezd, ačkoliv nebyly mnohde regulérně ani zvoleny a v obsazení funkcí svazu není demokratické zastoupení. I na sjezdy chodí v podstatě jedni i ti samí lidé. Mnohde u moci ve svazu jsou lidé, kteří tam nemají co dělat, nebo se ve svazu příliš roztahují. Existoval v Čechách výtvarník, který byl vedoucím stranické skupiny, předsedou kraje Svazu čs. výtvarných umělců, předsedou pobočky a předsedou Čs fondu. Svaz zatím není rozložen demokraticky a i dnes jsou výtvarníci s čtyřmi funkcemi. To pak stačí na takový kraj 3 – 4 domluvení výtvarníci a zmocní se tam moci, stanou se pány nad ostatními, dobudou slávy i peněz. Ty finty, jak se to dělá, známe. (...)

Miloslav Holý, *Jaký bude svaz*, Výtvarná práce, 1968-1969, roč. 16, č. 8, s. 5, ISSN 2570-5520.

V textu se vyskytují slova, která se dnes již nepoužívají a nebo se vyskytují v jiném kontextu. Zvýrazni slova, kterým nerozumíš a dle kontextu zkus napsat, co podle tebe znamenají.

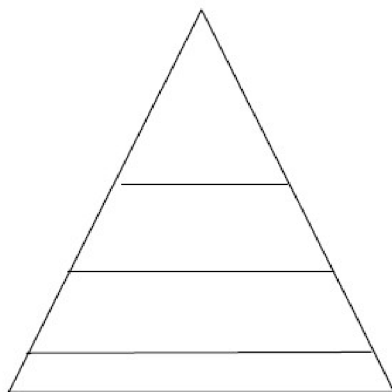
1. Přečtěte si ukázky obou textů – první z roku 1954 a druhý z roku 1968.
 - a) V čem se podle tebe oba texty liší? Zaměř se na použitá slova, skladbu vět – souvětí a jejich délka, „parcelace“, atd. V textu zvýrazni věty, které tvůj názor dokládají.

- b) Zvýrazni v červeném textu stupňovaná přídavná jména – o jaká slova se jedná?

Vyber z tebou uvedených slov vlastnosti a zkus napsat, čeho jsou.

Co autor v článku kritizuje?

Zapiš do pyramidy sociální vrstvy a zakroužkuj tu/ty, kterým je článek dle tvého názoru určen.

Vyšší třída (lékař, právník, učitel, zdravotní sestra, podnikatel, velkostatkář,...)

Střední třída (mistr, úředník, ...)

Dělnická třída (prodavač, rybář,...)

Spodní třída

Zdůvodni jednou větou svoji volbu:

- c) Zvýrazni v modrém textu slova, která nepřímou sdělují lidské vlastnosti

O čem autor mluví?

Představ si, že jeden člověk je starostou města, který hledá stavební firmu na stavbu hřiště a zároveň je majitelem stavební firmy. Jaká situace dle tvého názoru nastane?

Popisuje „podobnou“ situaci autor v textu?

Zamysli se, v čem to může způsobit problémy.

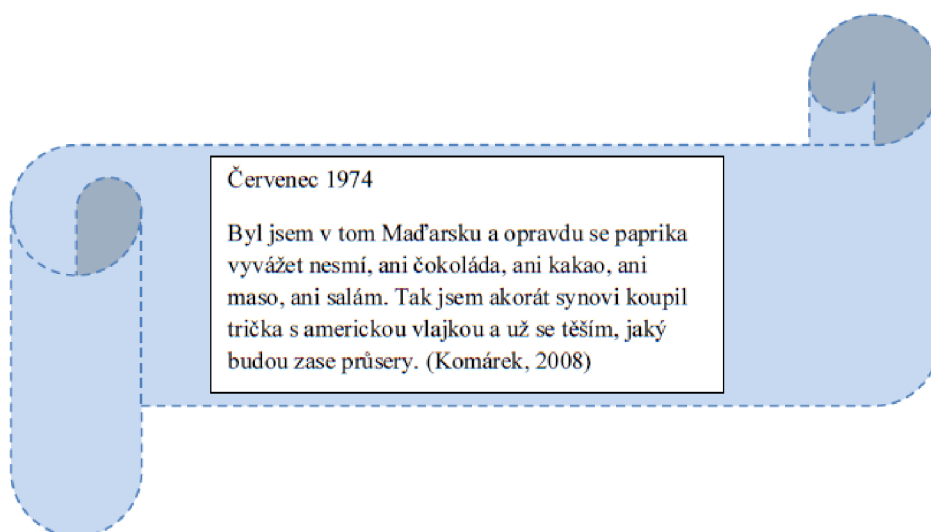
- d) Dohledej zvýrazněnou informaci z prvního textu a vysvětli, jak si případné rozdíly/společné rysy domýšlí Zdeněk Nejedlý.¹

¹ „fašismus je patologická sedlina této krise uvnitř národní demokracie“ <https://otevrenoviny.cz/slovnicek-rozdelene-ceske-spolecnosti-nepouzivat/>

Koho Zdeněk Nejedlý v textu kritizuje?

e) Všimni si vyznačeného souvětí v modrém textu – po čem autor volá?

V čem je to v rozporu s červeným textem?

Po příchodu vojsk Varšavské smlouvy nastalo období tzv. normalizace. Komunistický režim se vracel k tvrdým reparačním praktikám z padesátých let. Lidé, kteří podporovali tzv. komunismus s lidskou tváří, se jen těžko smířovali s tím, co přišlo po roce 1968. Někteří z nich museli opustit veřejný společenský/umělecký život, jiní pod tíhou nátlaku se pokusili o emigraci...

1. Cestování v socialismu bylo velice komplikovanou záležitostí – Za jakých podmínek mohl Vladimír Komárek v roce 1974 vycestovat do Maďarska?

A proč?

Říjen 1978

Snad budu mít výstavu vedle
Marseille. Rád bych tam zajel – *do
druhého osvobození jsem v buržoázii
nebyl.*

1. O jakém druhém osvobození Komárek² mluví?

a) S porovnáním s předchozí ukázkou Komárkova dopisu – může se jednat o ironii?
Vysvětli proč ano/ne.

² KOMÁREK, Vladimír a EBR, Vratislav. *Vladimír Komárek v dopisech přátelům*. V Praze: Ikar, 2008. ISBN 978-80-249-1041-3. s. 26 – 27.

Vlastní zhodnocení práce:

(1 – 5 hvězdiček, přičemž 1 hvězdička = vedlo se mi málo, 5 hvězdiček = já dneska jedu!)

Rozumím zadání a daří se mi ho splnit

Propojuji vědomosti získané z více vyučovacích hodin a předmětů

Umím nebo naučil/a jsem se lépe pracovat s textem

Co je dle tvého názoru tvoje silná stránka při práci s textem? Proč?

Objevil/a jsi během vypracovávání pracovního listu nějakou slabinu? Jakou?

- a. Máš nějaký nápad, co udělat, aby se ze slabiny mohla stát další tvoje silná stránka?

Jaký poznatek byl pro tebe dnes nejzajímavější?

Co mi dnes udělalo radost při práci s historickým textem?

Závěr

Na konci padesátých let docházelo k postupnému uvolňování v politické a kulturní sféře. Vznikaly tzv. tvůrčí skupiny, které pokračovaly v předválečném a meziválečném modernistickém umění. Po vzoru Máje 57, Trasy 54 a jiných skupin vznikla také liberecká Sedma. Při zadávání diplomové práce nebylo známo, kolik informací o Skupině bude možné dohledat, ani v jaké podobě nebo rozsahu. Nalezené informace se mísily se zprávami o podobných skupinách, které vedle liberecké Sedmy existovaly. Mezi nimi je třeba zmínit stejnojmennou Skupinu 7, skládající se z pražských textilních výtvarníků, Skupinu 5+2, jež si zkráceně říkala Sedma, či Skupina 7F, která sdružovala sedm fotografů rovněž z Liberce. Výhodou bádání byla bezesporu probíhající digitalizace periodik, která zjednodušila vyhledávání na základě hesel. Další materiály, jako například pozvánky, plakáty a seznamy děl, se nacházely v neuspořádaných fondech napříč republikou.

Na základě důsledné heuristiky se podařilo nově zformulovat historii liberecké Sedmy. Skupina vznikla v roce 1958 z iniciativy sochaře Jiřího Seiferta a malíře Vladimíra Komárka. Společně s dalšími pěti členy – Josefem Hýskem, Vladimírem Křečanem, Vladimírem Sobolevičem, Jiřím Davidem a Miloslavem Jágrem – uspořádali v září roku 1959 svoji první výstavu v Severočeském muzeu v Liberci. Od té doby zde pravidelně jednou ročně vystavovali. V průběhu let svá díla prezentovali i za hranicemi regionu. Mimo Děčínskou galerii bylo možné navštívit jejich výstavu například v Brně či v Olomouci. Seznam členů se v průběhu let měnil. Nejvyšší počet vystavujících zaznamenala Skupina v roce 1963, kdy se jejich výstavy zúčastnilo celkem jedenáct umělců, mezi kterými byl i Jan Schmid, jenž se od tohoto roku stal de facto dalším „členem“ liberecké Sedmy. V původní sestavě se Skupina z různých důvodů sešla pouze na první výstavě. Každoročně její výstavy obohacovala mimo jiné i díla hostů – nejčastěji z řad mladých začínajících výtvarníků či rodinných příslušníků. Tvůrčí záběr některých umělců zasahoval i do politiky SČSVU, konkrétně v případě Josefa Hýska a Jiřího Seiferta, kteří se v průběhu let stali předsedy liberecké pobočky Svazu. Skupina tvořila v duchu modernismu a podporovala politiku v šedesátých letech. Nesouhlasila s vpádem vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 a své názory společně s prohlášením liberecké pobočky Svazu se někteří její členové nebáli veřejně vyslovit. Následkem toho byla ukončena činnost nejen SČSVU v Liberci, ale také tvůrčí umělecké Skupiny 7.

V předložené práci se podařilo rekonstruovat činnost tvůrčí umělecké Skupiny 7 a nepřímo také naznačit její vliv na kulturní dění v libereckém regionu. Podařilo se tak doplnit a rozšířit povědomí o kultuře Liberce šedesátých let doposud známé zejména z působení SIAL, činnosti Oblastní galerie a Studia Ypsilon. Jedná se o jediné instituce, které jsou podrobněji zpracovány. Tato diplomová práce osvětlila malou část kulturního dění v Liberci, svým zaměřením ale otevřela další dosud nezpracovaná témata, jejichž zpracování by vedlo k ucelené představě o dobové liberecké kultuře. K úplnému objektivnímu zhodnocení je potřeba udělat velké množství práce. Jako další vhodné okruhy ke zpracování se nabízí působení divadla, kina, LVT a činnosti ústecké, potažmo liberecké SČSVU a dalších. Dále je třeba vyzpovídat co největší množství pamětníků a zachovat tak historii severočeského města.

Seznam použitých pramenů a literatury

1 Prameny

1.1 Archivní prameny

1.1.1 Archiv Moravské galerie v Brně

Fond Moravská galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946.

Skupina 7 vystavuje obrazy, sochy, grafiky ve výstavní síni krajského muzea v Liberci: [katalog výstavy], autor úvodního slova SOKOL, František, Severografía Semily 1959.

1.1.2 Archiv Severočeského muzea v Liberci

Nezpracovaný fond obsahující pozvánky na výstavy, plakáty a seznam děl.

1.1.3 Archiv Uměleckoprůmyslového muzea v Praze

POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Děčín, Městské muzeum v Děčíně 1963.

1.1.4 Krkonošské muzeum v Jilemnicích

Fond Muzejní archiv, dosud nezpracován.

1.1.5 Muzeum umění v Olomouci

Nezpracovaný fond obsahující fotografie, pozvánku na výstavu, seznam vystavovaných děl a počet návštěvníků – pracovně označeno jako „Skupina 7“.

1.2 Orální prameny

Rozhovor Aleny Galuščákové s Jolanou Horákovou (korespondenčně dne 7. 2. 2024).

Rozhovor Aleny Galuščákové s Evou Lánskou (dne 3. 1. 2024).

Rozhovor Aleny Galuščákové s Janem Luštincem (korespondenčně dne 14. 2. 2024).

Rozhovor Aleny Galuščákové s Mgr. Oldřichem Palatou (korespondenčně dne 28. 6. 2023, osobně dne 1. 2. 2024).

1.3 Periodika

Cesta míru, roč. 8, 1959, č. 110.

Cesta míru, roč. 8, 1959, č. 116.

Jizerská Kóta: Kulturní a společenská revue severovýchodních Čech, roč. 1997, 1997.

Liberec: ročenka liberecké architektury, roč. 4, 2008.

Noviny Jablonecka, roč. 7, 1959, č. 39.

Noviny Jablonecka, roč. 17, 1969, č. 40.

Průboj, roč. 12, 1960, č. 177.

Průboj, roč. 12, 1960, č. 185.

Průboj, roč. 13, 1961, č. 34.

Průboj, roč. 15, 1963, č. 166.

Průboj, roč. 16, 1964, č. 23.

Průboj, roč. 18, 1966, č. 165.

Průboj, roč. 19, 1967, č. 126.

Průboj, roč. 21, 1969, č. 15.

Průboj, roč. 31, 1979, č. 240.

Směr, roč. 1986, 1986, č. 23.

Stráž severu, roč. 2, 1946, č. 287.

Umění, časopis Ústavu dějin umění Akademie věd, roč. 1, 1953, č. 1.

Vpřed, roč. 1, 1960, č. 88.

Vpřed, roč. 3, 1962, č. 5.

Vpřed, roč. 3, 1962, č. 101.

Vpřed, roč. 5, 1964, č. 51.

Vpřed, roč. 6, 1965, č. 1.

Vpřed, roč. 7, 1966, č. 8.

Výtvarná práce, roč. 7, 1959, č. 20–21.

Výtvarná práce, roč. 16, 1968–1969, č. 9.

Výtvarná práce, roč. 16, 1968–1969, č. 16–17.

1.3.1 Dílčí články

BURSÍK, Josef: Krása, po které se šlape, in: *Průboj*, roč. 15, 1963, č. 166, s. 4, ISSN 1804-5782.

BURSÍK, Josef: Světový objev VLADIMÍRA KŘEČANA – ART PROTIS do Montrealu?, in: *Průboj*, roč. 18, 1966, č. 165, s. 5, ISSN 1804-5782.

(ČK): Dvě výstavy v muzeu, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 101, s. 5, ISSN 2533-4115.

HSK: Byli jste v Severočeském muzeu na výstavě skupiny 7?, in: *Vpřed*, roč. 6, 1965, č. 1, s. 4, ISSN 2533-4115.

-JMP-: Obrazy Pavla Šulce, in: *Průboj*, roč. 13, 1961, č. 34, s. 3, ISSN 1804-5782.

(JMP): Skupina „Sedmi“ podruhé, in: *Průboj*, roč. 12, 1960, č. 185, s. 3, ISSN 1804-5782.

K výstavám Spolku výtvarných umělců severu, in: *Stráž severu*, roč. 2, 1946, č. 287, s. 5, ISSN 2336-419X.

KLIKVAR, Miroslav: Střežit svobodu umělecké tvorby, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 16–17, s. 1–2, ISSN 2570-5520.

LANGHAMER, Antonín: Být tvůrcem plakátů, in: *Průboj*, roč. 31, 1979, č. 240, s. 5, ISSN 1804-5782.

LANGHAMER, Antonín: O OBRAZECH povšechně a o výstavě „7“ zvláště, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 116, s. 4, ISSN 0411-6364.

Liberecká pobočka SČSVU: Jaký bude Svaz?, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 9, s. 8, ISSN 2570-5520.

MICHEK, Josef: Liberecké výstavní trhy letos i v Jablonci, in: *Průboj*, roč. 19, 1967, č. 126, s. 3, ISSN 1804-5782.

MIKOLÁŠEK, Vladimír: Ptali jsme se malíře Josefa Hýska, in: *Noviny Jablonecka*, roč. 17, 1969, č. 40, s. 3, ISSN 0546-8388

NEUMANN, Jaromír: Za Stalinem a Gottwaldem, in: *Umění*, časopis Ústavu dějin umění Akademie věd, roč. 1, 1953, č. 1, s. 1–6, ISSN 0049-5123.

NEUVEDEN: Sedma vystavuje, in: *Průboj*, roč. 12, 1960, č. 177, s. 3, ISSN 1804-5782.

NUSKA, Bohumil: Mladí liberečtí výtvarníci, in: *Cesta míru*, roč. 8, 1959, č. 110, s. 4, ISSN 0411-6364.

NUSKA, Bohumil: Výstava 7, in: *Vpřed*, roč. 1, 1960, č. 88, s. 3, ISSN 2533-4115.

Ostravská pobočka SČSVU: Jaký bude Svaz?, in: *Výtvarná práce*, roč. 16, 1968–1969, č. 8, s. 5, ISSN 2570-5520.

PAK: Červnové výstavy, in: *Směr*, roč. 1986, 1986, č. 23, ISSN 2787-9267.

POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká „7“ vystavuje, in: *Vpřed*, roč. 3, 1962, č. 5, s. 5, ISSN 2533-4115.

POHRIBNÝ, Arsen: Liberecká skupina 7, in: *Výtvarná práce*, roč. 7, 1959, č. 20–21, s. 14, ISSN 2570-5520.

-S-: Skupina SEDM, in: *Noviny Jablonecka*, roč. 7, 1959, č. 39, s. 3, ISSN 0546-8388.

SEIFERTOVÁ, Hana: Šedesátá léta viděná z tehdejší Oblastní galerie, in: *Liberec: ročenka liberecké architektury*, roč. 4, 2008, s. 40–43, ISSN 1801-6227.

STEHLÍK, František: Skupina Sedmi popáté, in: *Průboj*, roč. 16, 1964, č. 23, s. 5, ISSN 1804-5782.

STRNAD, Jan – HONZÍK, Josef: Skupina 7F, in: *Jizerská Kóta: Kulturní a společenská revue severovýchodních Čech*, roč. 1997, 1997, s. 90–100.-TEK-: Roční bilance Sedmy, in: *Vpřed*, roč. 7, 1966, č. 8, s. 4, ISSN 2533-4115.

Vernisáž, in: *Vpřed*, roč. 5, 1964, č. 51, s. 1, ISSN 2533-4115.

WOLFE, Rudolf: Co právě děláte?, in: *Průboj*, roč. 21, 1969, č. 15, s. 10, ISSN 1804-5782.

2 Literatura

BOHÁČ, Vilém – KABÍČEK, Jan – PALÁT, Jiří Mojmir: *Liberecký rok*, Liberec, Severočeské krajské nakladatelství 1964.

BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl V, 1939/1958*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1390-3.

BREGANTOVÁ, Polana – ŠVÁCHA, Rostislav – PLATOVSKÁ, Marie (edd.): *Dějiny českého výtvarného umění – díl VI/1, 1958/2000*, Praha, Academia 2007, ISBN 978-80-200-1487-X.

BYDŽOVSKÁ, Lenka – LAHODA, Vojtěch – SLEJŠKA, Michal – SRP, Karel (edd.): *České moderní umění 1900–1960: [katalog stálé expozice]*, Praha, Národní galerie 1995, ISBN 80-7035-095-4.

HLAVÁČKOVÁ, Jitka – KRATOCHVÍLOVÁ, Marie (edd.): *Sochař Jiří Seifert*, Praha, Arthouse Hejtmánek galerie a aukční dům 2019, ISBN 978-80-907493-0-6.

J. Hýsek: [katalog výstavy], autor úvodu POHRIBNÝ, Arsen, Liberec, Oblastní galerie [1961].

Jaroslav Švihla: Grafika: [katalog výstavy], Liberec 12. května – 3. července 1988, autor textu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1988.

KARPAŠ, Roman: *Z historie výtvarných organizací na Liberecku: Seznam členů Liberecké unie výtvarných umělců; Výtvarní umělci působící na Liberecku po roce 1945*, Liberec, Liberecká unie výtvarných umělců 1994.

KARPAŠ, Roman – BÍLKOVÁ, Libuše – BIMAN, Stanislav – BRUNCLÍK, Zdeněk – HNĚLIČKA, Jan, et al.: *Kniha o Liberci*, 3. aktual. a dopl. vyd. Liberec, Roman Karpaš RK 2022, ISBN 978-80-87100-49-3.

KRÁL, Petr – PRIMUS, Zdenek (edd.): *Čestmír Krátký: tvorba jako pokus o existenci = art as an attempt at existence*, [Praha], Kant 2007, ISBN 978-80-86970-46-2.

Ladislav Oliva: sklo: [katalog výstavy], autor úvodu KLIVAR, Miroslav, Jablonec nad Nisou, Muzeum skla a bižuterie 1987.

LANGHAMER, Antonín (ed.): *Vladimír Komárek: 1928–2002–2008*, [Lomnice nad Popelkou], Studio JB 2008, ISBN 978-80-86512-39-6.

Liberecká tvůrčí skupina 7: [katalog výstavy], Liberec, prosinec 1963, Liberec, Severočeské muzeum 1963.

MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2001 – sv. VI., Kon–Ky*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2001, ISBN 80-86171-06-X.

MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. X., Nov–Pat*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2002, ISBN 80-86171-15-9.

MALÁ, Alena (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. XVII., Šte–Tich*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2006, ISBN 80-86171-27-2.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1998 – sv. II., D–G*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998, ISBN 80-86171-02-7.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1999 – sv. III., H*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1999, ISBN 80-86171-03-5.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–1999 – sv. IV., CH–J*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1999, ISBN 80-86171-04-3.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2005 – sv. XIV., Sh–Sr*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2005, ISBN 80-86171-20-5.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2006 – sv. XVI., Šan–Šta*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 2006, ISBN 80-86171-25-6.

MALÝ, Zbyšek (ed.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2002 – sv. XXI., W–Ž*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998, ISBN 80-86171-35-7.

MALÝ, Zbyšek – MALÁ, Alena (edd.): *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–*, Ostrava, Výtvarné centrum Chagall 1998–, ISBN 80-86171-00-0.

Milan Šelbický: *Grafická tvorba 1964–1965: [katalog výstavy]*, Hradec Králové, říjen 1965, autor textu BALEKA, Jan, Hradec Králové, Krajská galerie 1965.

MORGANOVÁ, Pavlína – NEKVINDOVÁ, Terezie – SVATOŠOVÁ, Dagmar: *Výstava jako médium: české umění 1957–1999*, Praha, VVP AVU 2020, ISBN 978-80-88366-13-3.

OLIVA, Ladislav: *Sklo Ladislava Olivy*, Liberec, Roman Karpaš RK 2019, ISBN 978-80-87100-42-4.

Pavel Šulc: *Obrazy z let 1956–1986: [katalog výstavy]*, Liberec, 15. května – 29. června 1986, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1986.

Pavel Šulc: *země má: [katalog výstavy]*, Liberec, 6. prosince 2012 – 3. února 2013, autor úvodu ŠTĚPANOVIČOVÁ, Zuzana, autor textu JANÁČEK, Milan – KARPAŠ, Roman, Liberec, Oblastní galerie v Liberci 2012, ISBN 978-80-87707-01-2.

POHRIBNÝ, Arsen: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum Liberec 1963.

RAIMANOVÁ, Ivona – SEIFERTO VÁ, Hana – ŠETLÍK, Jiří: *Socha a město Liberec 1969*, Liberec, Spacium 2008, ISBN 978-80-87213-00-1.

RYCHLÍK, Jan: *Československo v období socialismu: 1945–1989*, 2. vyd. Praha, Vyšehrad 2022, ISBN 978-80-7601-638-5.

RYCHLÍK, Jan – PENČEV, Vladimír Georgiev: *Od minulosti k dnešku: dějiny českých zemí*, 2. rozš. vyd. Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-881-3.

Skupina Máj 57: úsilí o uměleckou svobodu na přelomu 50. a 60 let: [katalog výstavy], autor úvodu KLIMEŠOVÁ, Marie – PRIMUSOVÁ, Adriana, Praha, Art D – Grafický ateliér Černý 2007, ISBN 978-80-903876-1-4.

STEHLÍK, František: *Skupina 7*, Liberec, Severočeské muzeum a Svaz československých umělců 1964.

Vladimír Sobolevič: *Výběr z grafické tvorby: [katalog výstavy]*, Liberec, 13. září – 28. října 1979, autor úvodu LANGHAMER, Antonín, Liberec, Oblastní galerie 1979.

Výtvarní umělci Severočeského kraje 1975: [katalog členské výstavy], Ústí nad Labem, listopad 1975, autor textu LANGHAMER, Antonín, Ústí nad Labem, Severočes. kraj. organ. Svazu čes. výtvarných umělců [1976–1977].

3 Studentské práce

ANDRESOVÁ, Jana: *Kulturní život v Liberci po druhé světové válce*, Pardubice 2009. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra historických věd.

BINAROVÁ, Alena: *Svaz výtvarný umělců v českých zemích v letech 1956–1972: oficiální výtvarná tvorba v proměnách komunistického režimu*, Olomouc 2016. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.

HUNTEROVÁ, Jana: *Studio výtvarné fotografie v Liberci*, Opava 2010. Bakalářská práce. Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Institut tvůrčí fotografie.

JIRUTKA, Tomáš: *Historie liberecké Oblastní galerie do roku 1989*, Liberec 2018. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra historie.

4 Internetové zdroje

ABART [online], [vid. 12. 1. 2024], dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/27288>.

BAJÁK, Milan – WILDOVÁ, Vladislava: Lidé z celého světa míří do kostela v Konecchlumí. Zdobí jej Křížová cesta Vladimíra Komárka, in: *Rozhlas, Český rozhlas Hradec Králové* [online], 8. 4. 2018 [cit. 2023-10-22], dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/lide-z-celeho-sveta-miri-do-kostela-v-konecchlumi-zdobi-jej-krizova-cesta-7155007>.

FREIWILLIGOVÁ, Blanka: Před sto lety se narodil malíř a restaurátor Josef Hýsek, vystavoval v Liberci, in: *Libereckýdeník.cz* [online], Liberec [cit. 2023-10-17], dostupné z: https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/pred-sto-lety-se-narodil-malir-a-restaurator-josef-hysek-vystavoval-v-liberci-20.html.

Z prezentace k workshopu: ZEMAN, Jaroslav: *Kulturní dům Semily/architektura 2. poloviny 20. století jako „gesamtkunstwerk“*.

5 Sborníky

Fontes Nissae = Prameny Nisy: regionální historický sborník, Liberec, Technická univerzita 2002, roč. 3, č. 1, ISSN 1213-5097.

Fontes Nissae = Prameny Nisy: regionální historický sborník, Liberec, Technická univerzita 2009, roč. 10, č. 1, ISSN 1213-5097.

5.1 Dílčí články

BRUNCLÍK, Zdeněk: František Zejdl (1897–1971). První český prezident Obchodní a živnostenské komory v Liberci a politický vězeň, in: *Fontes Nissae*, roč. 10, č. 1, s. 69–86. ISSN 1213-5097.

KOČOVÁ, Kateřina: Svatopluk Technik: Výstava Budujeme osvobozené kraje v Liberci 1946 (Zprávy České besedy č. 94), in: *Fontes Nissae*, roč. 3, 2002, č. 1, s. 245–246, ISSN 1213-5097.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Záběr z výstavy Liberecké Sedmy, Olomouc 1965

Příloha č. 2 – Záběr z výstavy Liberecké Sedmy, Olomouc 1965

Příloha č. 3 – Seznam vystavených děl, výstava v Olomouci v roce 1965

Příloha č. 4 – Dochovaná korespondence o možnosti vytvoření výstavy v Brně

Přílohy

Příloha č. 1 – Záběr z výstavy Liberecké Sedmy, Olomouc 1965⁴³²

⁴³² Muzeum umění Olomouc, archiv, snímky z výstavy 1965.

Příloha č. 2 – Záběr z výstavy Liberecké Sedmy, Olomouc 1965⁴³³

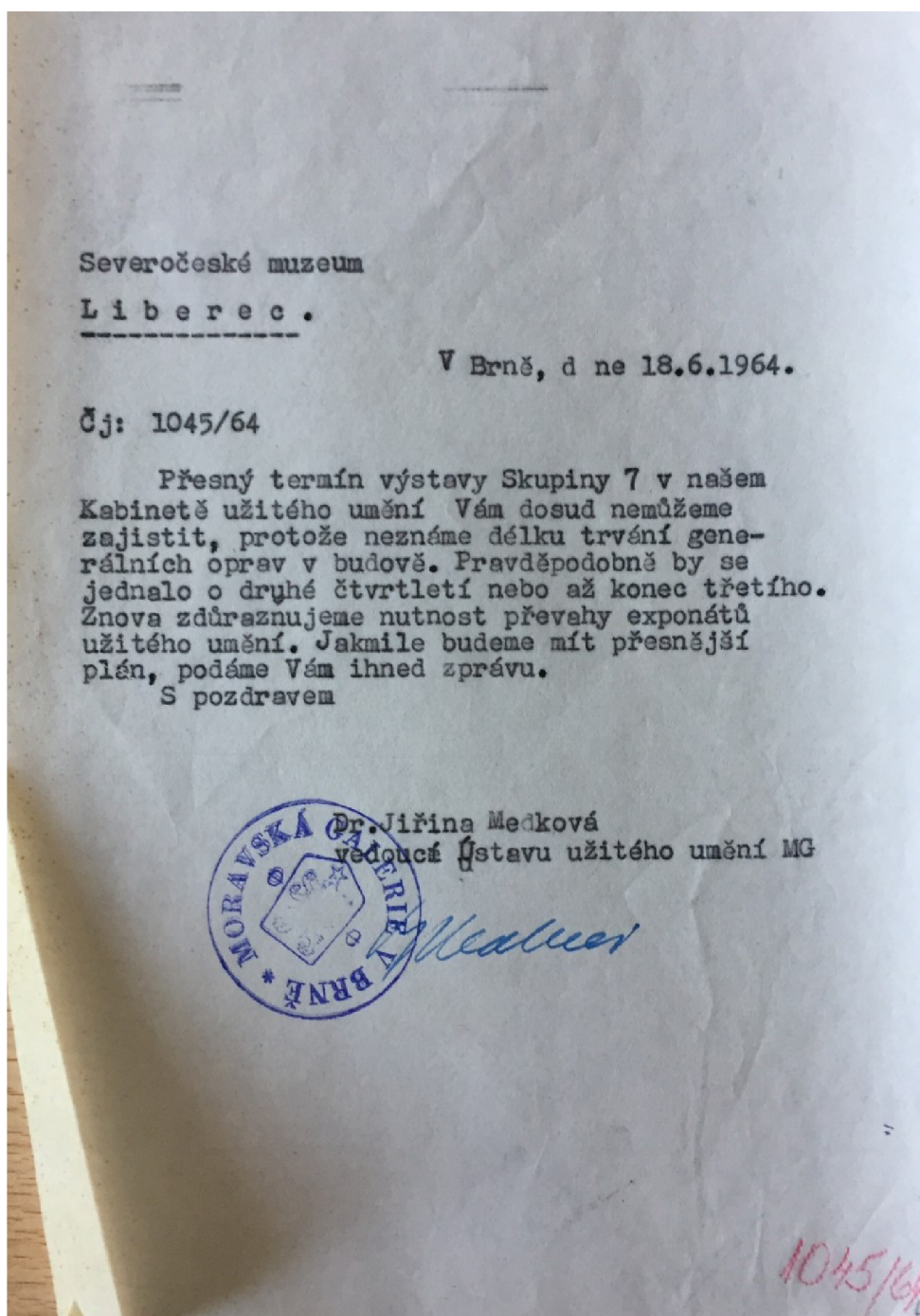

⁴³³ Muzeum umění Olomouc, archiv, snímky z výstavy 1965.

Příloha č. 3 – Seznam vystavených děl, výstava v Olomouci v roce 1965⁴³⁴

Výstava : "Skupina 7"			
seznam vystavených prací			
Oliva Ladislav:	Skleněná váza	600,-	
	Skleněná váza	600,-	
	Skleněná váza	250,-	
	Skleněná váza	600,-	
	Skleněná váza	500,-	
	Skleněná váza malovaná	600,-	
	Talíř velký	5.000,-	
	Talíř malý	800,-	
	Váza	800,-	
	Talíř	1.200,-	10.950
Vlad. Komárek:	Zátěží s pohárem, olej	3.000,-	
	Swicen, olej	3.000,-	
	Portrét Č. Krátkého	5.000,-	
	Velikonoční zátěží	10.000,-	21.000,-
Jar. Schmid :	3 loutky à 3.000,-	9.000,-	
	Plakáty 8 ks à 4.600,-	36.800,-	45.800,-
V. Sobolevič:	Plakáty 9 ks à 2.000,-	18.000,-	18.000,-
O. Novotnýs:	Váza	600,-	
	Váza	600,-	
	Váza	800,-	
	Váza	800,-	
	Váza	600,-	
	Váza	600,-	
	Váza	800,-	
	Váza	2.000,-	68.000,-
Vl. Křečan :	Koberce	1.500,-	
	Koberce	3.200,-	
	Koberce	3.200,-	
	Koberce	2.500,-	
	Koberce ručně vázaný	6.000,-	16.400,-
P. Šulc:	Mezní hranice, olej	1.200,-	
	Kompozice v modrém	1.200,-	
	Hranice	2.000,-	
	Zdvojení	2.500,-	6.900,-
	Graf. listy à Kčs 250,-	750,-	750,-
Milan Šelbáček:	4 graf. listy à Kčs 250,-	1.000,-	1.000,-
Jiří Seifert:	Překvapení, mramor	2.500,-	
	Hlava, mramor	6.000,-	
	Dvojice, mramor	4.000,-	12.500,-
	Polštář, pískovec	8.000,-	
	Polštář, pískovec	5.000,-	
	Vlna, pískovec	6.000,-	19.000,-
	Zrod, dřevo	6.000,-	6.000,-

⁴³⁴ Muzeum umění Olomouc, archiv, Výstava: Skupina 7 – seznam vystavených děl.

⁴³⁵ Archiv Moravské galerie Brno, kart. č. 167, inv. č. 946, vyřizování žádosti o konání výstavy.